
V.

DODATAK

—

ANKETNI PODACI

Tablica 1.

Struktura uzorka prema mjestu prebivališta

ŽUPANIJA	GRAD		SELO		UKUPNO
	N	%	N	%	N
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	157	44.1	199	55.9	356
OSJEČKO-BARANJSKA	53	30.8	119	69.2	172
POŽEŠKO-SLAVONSKA	55	61.8	34	38.2	89
SISAČKO-MOSLAVAČKA	109	57.1	82	42.9	191
KARLOVAČKA	12	46.2	14	53.8	26
LIČKO-SENJSKA	0	0.0	33	100.0	33
ŠIBENSKO-KNINSKA	125	88.0	17	12.0	142
ZADARSKA	34	35.1	63	64.9	97
UKUPNO	545	49.3	561	50.7	1.106

Tablica 2.

Spol anketiranih učenika

	N	%
Muški	479	43.3
Ženski	627	56.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 3.

Struktura uzorka s obzirom na narodnost

	N	%
Hrvat	667	60.3
Srbin	370	33.5
Musliman	1	0.1
Ostalo	60	5.4
Bez odgovora	8	0.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 4.
 Udio učenika različite narodnosti po županijama

ŽUPANIJA	Hrvat		Srbin		Ostalo		Bez odg.		Ukupno
	N	%	N	%	N	%	N	%	
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	31	8.7	300	84.3	20	5.6	5	1.4	356
OSJEČKO-BARANJSKA	99	57.6	44	25.6	29	16.9	0	0.0	172
POŽEŠKO-SLAVONSKA	75	84.3	7	7.9	7	7.9	0	0.0	89
SISAČKO-MOSLAVAČKA	182	95.3	8	4.2	0	0.0	1	0.0	191
KARLOVAČKA	25	96.2	0	0.0	1	3.8	0	0.0	26
LIČKO-SENJSKA	31	93.9	0	0.0	2	6.1	0	0.0	33
ŠIBENSKO-KNINSKA	128	90.1	11	7.7	1	0.7	2	1.4	142
ZADARSKA	96	99.0	0	0.0	1	1.0	0	0.0	97
Ukupno	667	60.3	370	33.5	61	5.4	8	0.7	1.106

Tablica 5.
 Struktura uzorka s obzirom na vjeroispovijest

	N	%
Katolik	663	59.9
Pravoslavac	363	32.8
Musliman	1	0.1
Ateist	31	2.8
Ostalo	36	3.3
Bez odgovora	12	1.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 6.
 Udio učenika različite vjeroispovijesti po županijama

ŽUPANIJA	Katolik (%)	Pravoslavac (%)	Ateist (%)	Ostalo (%)
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	9	83	2	6
OSJEČKO-BARANJSKA	62	26	2	10
POŽEŠKO-SLAVONSKA	83	5	7	6
SISAČKO-MOSLAVAČKA	91	5	5	0
KARLOVAČKA	100	0	0	0
LIČKO-SENJSKA	97	3	0	0
ŠIBENSKO-KNINSKA	87	6	3	4
ZADARSKA	99	0	0	1

Tablica 7.
 U koji razred ideš?

	N	%
Treći	763	69.0
Četvrti	341	30.8
Bez odgovora	2	0.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 8.
U koju školu ideš?

	N	%
Gimnaziju	249	22.5
Trogodišnju stručnu školu	371	33.5
Četverogodišnju stručnu školu	486	44.0
Ukupno	1.106	100.0

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica 9.
Zanimanja za koja se učenici školuju, prema području

Škola (<i>usmjerenje</i>)	%
Trogodišnja stručna škola:	33.5
<i>Trgovina</i>	<i>(10.6)</i>
<i>Ugostiteljstvo</i>	<i>(7.5)</i>
<i>Strojarska struka</i>	<i>(5.5)</i>
<i>Tekstil</i>	<i>(2.2)</i>
<i>Elektrotehnička struka</i>	<i>(1.9)</i>
<i>Ostale usluge</i>	<i>(1.8)</i>
<i>Osobne usluge</i>	<i>(1.7)</i>
<i>Obrada drvna</i>	<i>(1.2)</i>
<i>Graditeljstvo</i>	<i>(1.1)</i>
Četverogodišnja stručna škola:	44.0
<i>Ekonomija</i>	<i>(18.9)</i>
<i>Zdravstvo</i>	<i>(6.7)</i>
<i>Elektrotehnika</i>	<i>(5.5)</i>
<i>Prebrana</i>	<i>(4.5)</i>
<i>Poljoprivreda</i>	<i>(2.8)</i>
<i>Kemijska tehnologija</i>	<i>(1.9)</i>
<i>Upravno-pravna struka</i>	<i>(1.6)</i>
<i>Ugostiteljstvo i turizam</i>	<i>(1.1)</i>
<i>Graditeljstvo</i>	<i>(1.0)</i>
Gimnazija	22.5
Ukupno	100.0

Tablica 10.
Opći uspjeh na kraju prethodne školske godine

	N	%
Nedovoljan	2	0.2
Dovoljan	17	1.5
Dobar	376	34.0
Vrlo dobar	467	42.2
Odličan	241	21.8
Bez odgovora	3	0.3
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 11.

Kada si prvi put došao(la) u mjesto u kojem sada živiš?

	N	%
Tu sam bio(la) od rođenja (neprestano ili s prekidima zbog rata)	773	69.9
Prvi put sam došao(la) kad sam imao(la) ____ godina	326	29.5
Bez odgovora	7	0.6
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 12.

Jesi li tijekom rata bio(la) u progonstvu ili izbjeglištvu?

	N	%
Nisam bio(la) u progonstvu	248	22.4
Da, bio(la) sam u progonstvu	855	77.3
Bez odgovora	3	0.3
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 13.

Ako si bio(la) u progonstvu ili izbjeglištvu, jesi li se vratio(la) u mjesto u kojem si prije boravio(la) ili si se preselio(la) u neko drugo mjesto?

	N	%
Nisam bio(la) prognan(a)	242	21.9
Vratio(la) sam se u svoje mjesto	612	55.3
Nisam se vratio(la) u mjesto u kojem sam boravio(la) prije rata	243	22.0
Bez odgovora	9	0.8
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 14.

U kojem mjestu/gradu si najduže boravio(la) u progonstvu/izbjeglištvu?

Klasifikacija područja progonstva	N	%
Inozemstvo	334	39.1
Gradovi i naselja u istoj županiji iz koje su prognani	274	32.0
Gradovi i naselja u udaljenijim županijama	212	24.8
U istom mjestu iz kojeg su prognani	35	4.1
Ukupno	855	100.0

Tablica 15.

Povratak i doseljavanje u mjesto stalnog prebivališta (boravka)

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

ŽUPANIJA	Nije prognan		Vratio se		Doselio		Bez odg.		Ukupno
	N	%	N	%	N	%	N	%	
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	76	21	230	65	46	13	4	1	356
OSJEČKO-BARANJSKA	76	44	79	46	14	8	3	2	172
POŽEŠKO-SLAVONSKA	13	15	67	75	9	10	0	0	89
SISAČKO-MOSLAVAČKA	40	21	85	44	66	35	0	0	191
KARLOVAČKA	2	8	22	85	2	8	0	0	26
LIČKO-SENJSKA	2	6	10	30	20	61	1	3	33
ŠIBENSKO-KNINSKA	26	18	58	41	57	40	1	1	142
ZADARSKA	7	7	61	63	29	30	0	0	97
Ukupno	242	22	612	55	243	22	9	1	1.106

Tablica 16.

U kojoj državi si proveo(la) najveći dio svog života?

	N	%
U Hrvatskoj	923	83.5
U Srbiji	14	1.3
U Bosni i Hercegovini	123	11.1
Negdje drugdje	42	3.8
Bez odgovora	4	0.4
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 17.

Gdje si proveo(la) najveći dio svog života?

	N	%
U većem gradu	137	12.4
U manjem gradu	448	40.5
Na selu	516	46.7
Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 18.

Jesi li uvijek do sada živio(la) s ocem i majkom zajedno?

	N	%
Da	879	79.5
Ne	227	20.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 19.
 S kim sada živiš?

	N	%
S majkom i ocem	886	80.1
S majkom	103	9.3
S majkom i očuhom	30	2.7
S ocem	14	1.3
S ocem i pomajkom	5	0.5
S nekim drugim	52	4.7
Bez odgovora	16	1.4
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 20.
 Bračno stanje roditelja

	N	%
Oženjeni	853	77.1
Majka je umrla	12	1.1
Otac je umro	66	6.0
Roditelji su se razveli	72	6.6
Roditelji su vjenčani, ali žive odvojeno	7	0.6
Roditelji nisu vjenčani	8	0.7
Nešto drugo	80	7.2
Bez odgovora	8	0.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 21.
 Naobrazba oca i majke

OTAC	N	%	MAJKA	N	%
Bez škole	11	1.0	Bez škole	21	1.9
Manje od 8 razreda osnovne škole	42	3.8	Manje od 8 razreda osnovne škole	84	7.6
Osnovna škola	158	14.3	Osnovna škola	262	23.7
Stručna škola ili zanat (2 ili 3 godine više od osnovne)	321	29.0	Stručna škola ili zanat (2 ili 3 godine više od osnovne)	182	16.5
Srednja škola	373	33.7	Srednja škola	391	35.4
Viša škola ili fakultet	184	16.6	Viša škola ili fakultet	161	14.6
Bez odgovora	17	1.5	Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0	Ukupno	1.106	100.0

Tablica 22.

Radni status oca i majke

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

OTAC	N	%	MAJKA	N	%
U stalnom radnom odnosu	473	42.8	U stalnom radnom odnosu	376	34.0
Zaposlen, ali je "na čekanju", tj. ne prima plaću	69	6.2	Zaposlena, ali je "na čekanju", tj. ne prima plaću	62	5.6
Povremeno zaposlen	87	7.9	Povremeno zaposlena	55	5.0
Nezaposlen	247	22.3	Nezaposlena	221	20.0
Umirovljenik	96	8.7	Umirovljenica	36	3.3
Ostalo	93	8.4	Kućanica	320	28.9
Bez odgovora	41	3.7	Ostalo	36	3.3
Ukupno	1.106	100.0	Ukupno	1.106	100.0

Tablica 23.

Jesu li tvoji roditelji bili stalno zaposleni prije rata?

OTAC	N	%	MAJKA	N	%
Da	1.016	91.9	Da	741	67.0
Ne	71	6.4	Ne	360	32.5
Bez odgovora	19	1.7	Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0	Ukupno	1.106	100.0

Tablica 24.

Kakav je, prema tvojoj ocjeni, životni standard tvoje obitelji?

	N	%
1. Znatno bolji od prosjeka	43	3.9
2. Nešto bolji od prosjeka	146	13.2
3. Prosječan	647	58.5
4. Nešto lošiji od prosjeka	166	15.0
5. Znatno lošiji od prosjeka	104	9.4
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 3.1

Tablica 25.

Kako bi ocijenio(la) sadašnji životni standard svoje obitelji u odnosu na prijeratni?

	N	%
1. Znatno bolji nego prije rata	42	3.8
2. Nešto bolji nego prije rata	74	6.7
3. Podjednak kao i prije rata	150	13.6
4. Nešto lošiji nego prije rata	333	30.1
5. Znatno lošiji nego prije rata	507	45.8
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 4.1

Tablica 26.

Kakav bi, prema tvom mišljenju, u skoroj budućnosti (za godinu-dvije) mogao biti tvoj osobni položaj i položaj tvoje obitelji?

	N	%
1. Puno bolji nego sada	189	17.1
2. Nešto bolji nego sada	464	42.0
3. Otprilike podjednak kao i sada	327	29.6
4. Nešto lošiji nego sada	64	5.8
5. Puno lošiji nego sada	51	4.6
Bez odgovora	11	1.0
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.4

Tablica 27.

Kada razmišljaš o svojoj obitelji i vašim životnim troškovima, brineš li se ikada da nećete imati dovoljno za život?

	N	%
1. Nikada	154	13.9
2. Rijetko kad	196	17.7
3. Ponekad	434	39.2
4. Često	216	19.5
5. Skoro uvijek	106	9.6
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.9

Tablica 28.

Jeste li u tvojoj obitelji imali protekle godine takvih financijskih problema da niste imali dovoljno za:

	Odgovori "da"	
	N	%
Hranu	51	4.6
Odjeću	218	19.7
Platiti račune	408	36.9
Otići negdje na odmor	678	61.3
Džeparac	391	35.4

Tablica 29.

Jesi li do sada imao(la) bilo kakav povremeni posao za novac?

	N	%
Da, jesam	323	29.2
Nisam	567	51.3
Želio(željela) sam, ali nisam mogao(la) naći posao	187	16.9
Nešto drugo	25	2.3
Bez odgovora	4	0.4
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 30.

Koliko je tvojih bliskih rođaka, ne računajući osobe s kojima živiš u zajedničkom kućanstvu, nastanjeno u tvom mjestu ili u obližnjim mjestima?

	N	%
Većina	387	35.0
Manji broj	553	50.0
Nitko	160	14.4
Nemam takvih srodnika	4	0.4
Bez odgovora	2	0.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 31.

Koliko često viđaš nekog od bliže rodbine u tvojoj ili njihovoj kući (stanu)?

	N	%
Gotovo svakodnevno	308	27.8
Jednom ili više puta tjedno	345	31.2
Jednom ili više puta mjesečno	229	20.8
Rjeđe od jednom mjesečno	143	12.9
Rjeđe od jednom godišnje	50	4.5
Nikada	19	1.7
Bez odgovora	12	1.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 32.

Koliko si općenito zadovoljan(na) odnosima u svojoj obitelji?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	440	39.8
2. Prilično zadovoljan(na)	467	42.2
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	117	10.6
4. Prilično nezadovoljan(na)	60	5.4
5. Jako nezadovoljan(na)	22	2.0
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 1.9

Tablica 33.

Sadašnji oblik stanovanja

	N	%
Vlastita obiteljska kuća	661	59.8
Vlastiti stan	65	5.9
Stan ili kuća ustupljeni na korištenje	247	22.3
Stan sa stanarskim pravom	94	8.5
Iznajmljeni stan	13	1.2
Negdje drugdje	26	2.4
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 34.
Oblik stanovanja prije rata

	N	%
Vlastita obiteljska kuća	842	76.1
Vlastiti stan	90	8.1
Stan ili kuća ustupljeni na korištenje	119	10.8
Stan sa stanarskim pravom	30	2.7
Iznajmljeni stan	25	2.3
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 35.
U kakvom je stanju stan ili kuća u kojem živiš?

	N	%
Neoštećen	567	51.3
Manje oštećen	391	35.4
Znatno oštećen	87	7.9
Ostalo	61	5.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 36.
Imaš li svoju sobu?

	N	%
Da	749	67.7
Ne	353	31.9
Bez odgovora	4	0.4
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 37.
Imate li kupaonicu?

	N	%
Da	1.064	96.2
Ne	32	2.9
Bez odgovora	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 38.
Zaokruži sve što od navedenog imaš kod kuće:

	%
Televizor u boji	96.7
Stroj za pranje rublja	93.1
Hladnjak	98.9
Telefon	81.6
Video	61.8
Kompjutor	14.1
Automobil	68.7

Tablica 39.

Jesu li kuće u tvom susjedstvu u dobrom ili lošem stanju?

	N	%
Jako dobrom	148	13.4
Prilično dobrom	638	57.7
Prilično lošem	168	15.2
Jako lošem	35	3.2
Ne znam, ne mogu ocijeniti	117	10.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 40.

Uzimajući sve u obzir, koliko si zadovoljan(na) stanom ili kućom u kojoj živiš?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	306	27.7
2. Prilično zadovoljan(na)	460	41.6
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	226	20.4
4. Prilično nezadovoljan(na)	84	7.6
5. Jako nezadovoljan(na)	30	2.7
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.2

Tablica 41.

Želiš li ubuduće živjeti u stanu ili kući u kojem si sada ili bi se radije preselio(la)?

	N	%
Ostao(la) bih u istom stanu (kući)	499	45.1
Preselio(la) bih se	353	31.9
Ne znam	254	23.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 42.

Koliko imaš stvarno dobrih prijatelja (ne računajući članove obitelji ili rođake) na koje se možeš osloniti kada ti nešto treba?

	N	%
Četiri ili više	427	38.6
Dva ili tri	493	44.6
Jedan	140	12.7
Niti jedan	46	4.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 43.

Koliko si općenito zadovoljan(na) odnosima sa svojim prijateljima?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	401	36.3
2. Prilično zadovoljan(na)	544	49.2
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	120	10.8
4. Prilično nezadovoljan(na)	31	2.8
5. Jako nezadovoljan(na)	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 1.8

Tablica 44.

Od desetak obitelji koje žive tebi najbliže, koliko ih poznaješ po imenu?

	N	%
Upiši broj obitelji (kućanstava) koje poznaješ ____	1.062	96.0
Nikoga ne poznajem	23	2.1
Bez odgovora	21	1.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 45.

Između desetak obitelji koje žive tebi najbliže, s koliko njih se ti ili tvoja obitelj posjećuje, bilo da idete njima u posjete ili oni dođu kod vas?

	N	%
Upiši broj obitelji (kućanstava) ____	1.029	93.0
Uopće se ne posjećujemo	65	5.9
Bez odgovora	12	1.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 46.

Kako ocjenjuješ svoje najbliže susjede?

	N	%
Jako su dobri ljudi	275	24.9
Prilično su dobri	486	43.9
Ni dobri, ni loši	260	23.5
Prilično loši	32	2.9
Jako loši	11	1.0
Ne znam, ne mogu ocijeniti	42	3.8
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 47.

Tko su tvoji najbliži susjedi?

	N	%
Svi su iste narodnosti kao i ja	355	32.1
Većinom su iste narodnosti	400	36.2
Približno polovica ih je iste narodnosti, a polovica ostalih	169	15.3
Većinom nisu iste narodnosti kao i ja	92	8.3
Svi su neke druge narodnosti	27	2.4
Ne znam, teško mi je odrediti	63	5.7
Ukupno	1.106	100.0

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica 48.

Je li sigurno šetati noću u mjestu u kojem živiš?

	N	%
Da	775	70.1
Ne	329	29.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 49.

Rang-lista razloga osjećaja nesigurnosti u mjestu boravka

Rang	Razlozi nesigurnosti	Broj razloga	% razloga	% učenika
1	Porast kriminala i opća nesigurnost na području življenja	100	23.4	32.1
2	Strah od ljudi druge nacionalnosti	73	17.1	23.4
3	Strah od psihički poremećenih i socijalno problematičnih ljudi	68	15.9	21.8
4	Strah zbog neobnovljena/razorena naselja	62	14.5	19.9
5	Strah od nepoznatih ljudi	45	10.5	14.4
6	Prijetnje i provokacije	24	5.6	7.7
7	Strah od životinja lutalica	16	3.7	5.1
8	Strah zbog pretrpljena tjelesnog napada (na učenike ili bliske osobe)	8	1.9	2.6
/	Ostalo	31	7.3	9.9
/	Ukupan broj razloga	427	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	312

Tablica 50.

Jesi li ti ili netko od članova tvoje obitelji u posljednjih godinu dana bio(la) žrtva bilo kakvog oblika nasilja?

	Da		Ne		Bez odg.	
	N	%	N	%	N	%
Krađa	137	12.4	892	80.6	77	7.0
Razbijanje ili oštećivanje imovine	100	9.0	913	82.6	93	8.4
Prijetnje oružjem	76	6.9	933	84.3	97	8.8
Fizička agresija s ozljedama	74	6.7	933	84.3	99	9.0
Fizička agresija bez većih ozljeda	122	11.0	890	80.5	94	8.5
Izrugivanje, verbalne prijetnje	366	33.0	679	61.5	61	5.5

Tablica 51.

Nasilničko ponašanje u školi

Je li ti se u proteklih godinu dana dogodilo sljedeće:	Da		Ne		Bez odg.	
	N	%	N	%	N	%
Netko ti je prijetio da će te napasti ili ozlijediti	193	17.5	886	80.1	27	2.4
Izbjegavaš neka mjesta u školi ili na putu do škole jer misliš da nisu sigurna	189	17.1	894	80.8	23	2.1
Nosio(la) si u školu barem jedan dan neko hladno oružje (nož ili drugi oštri metalni predmet)	97	8.8	978	88.4	31	2.8
Nosio(la) si u školu neko eksplozivno sredstvo	20	1.8	1.049	94.8	37	3.3
Grupa učenika te ismijavala i vrijeđala	154	13.9	921	83.3	31	2.8
Netko od učenika te namjerno ozlijedio	49	4.4	1.023	92.5	34	3.1
Netko od učenika namjerno je razbio ili ošteto tvoje stvari	51	4.6	1.023	92.5	32	2.9
Unutar škole nešto su ti ukrali	141	12.7	933	84.4	32	2.9

Tablica 52.

Ima li u tvojoj školi nekih učeničkih bandi koje maltretiraju druge učenike?

	N	%
Da	218	19.7
Ne	877	79.3
Bez odgovora	11	1.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 53.

Postoji li u tvojoj školi stalno otvorena porta gdje se moraju prijaviti posjetitelji?

	N	%
Da	984	89.0
Ne	115	10.4
Bez odgovora	7	0.6
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 54.

Pristupačnost osnovnih usluga i službi u mjestu stanovanja

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Postoji li u mjestu u kojem živiš:	Da (%)	Ne (%)	Bez odg. (%)
Osnovna škola	89.9	9.6	0.5
Srednja škola	53.5	41.3	5.2
Dječji vrtić	71.6	24.7	3.7
Ljekarna	63.7	32.1	4.2
Zdravstvena ambulanta	80.7	17.5	1.8
Poštanski ured	81.6	16.8	1.6
Javna knjižnica	52.7	40.5	6.8
Autobusno ili željezničko stajalište	90.3	7.8	1.9
Telefonska govornica	93.9	4.5	1.6
Tržnica ili dućan mješovitom robom	93.6	5.6	0.8

Tablica 55.

Koliko ste ti osobno ili članovi tvoje obitelji suočeni s pojedinim od ovih problema na području u kojem živiš? Označi najvažnije probleme.

Rang	Problemi	N	% učenika
1	Pomanjkanje radnih mjesta, posla	908	82.1
2	Nedostatak zabavnih sadržaja	899	81.3
3	Slabe mogućnosti zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta	870	78.7
4	Neodgovarajući životni uvjeti za mlade	823	74.4
5	Nedostatak rekreacijskih objekata ili sadržaja	731	66.1
6	Nedovoljno uvažavanje problema mladih	688	62.2
7	Nedostatak kulturnih sadržaja	613	55.4
8	Neuređen okoliš u kojem živim	526	47.6
9	Nedostatak odgovarajućih obrazovnih ustanova	471	42.6
10	Nedostatak novca, siromaštvo	455	41.1
11	Nedovoljna obnova stambenih objekata	454	41.0
12	Nedovoljno razumijevanje republičkih vlasti za lokalne potrebe i probleme	442	40.0
13	Nedovoljna obnova gospodarskih objekata	435	39.3
14	Slaba organizacija lokalnih vlasti	431	39.0
15	Nedovoljna zastupljenost problema mladih u sredstvima informiranja	408	36.9
16	Ugrožena osobna sigurnost (opasnost od mina, oružja)	403	36.4
17	Problemi s mještanima druge narodnosti	402	36.3
18	Loše trgovinske usluge (opremljenosti i raznovrsnosti trgovina)	280	25.3
19	Nepristupačnost područja, slaba prometna povezanost	278	25.1
20	Slaba informiranost o oblicima pomoći koja se pruža povratnicima	210	19.0
21	Zdravstveni problemi	199	18.0
22	Nepovoljne stambene prilike	194	17.5
23	Slabe poštanske usluge	123	11.1
24	Poremećeni odnosi u obitelji	121	10.9
25	Slab školski uspjeh	115	10.4
26	Loši odnosi sa susjedima	114	10.3
27	Loši odnosi s vršnjacima u školi	68	6.1
/	Bez odgovora	12	1.1

Tablica 56.

Koliko je mjesto u kojem živiš mladima privlačno za život?

	N	%
Vrlo privlačno	42	3.8
Uglavnom privlačno	221	20.0
Uglavnom neprivlačno	360	32.5
Sasvim neprivlačno	279	25.2
Ne mogu ocijeniti	204	18.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 57.

Prijedlozi za poboljšanje kvalitete života mladih u mjestu stanovanja

Rang	Prijedlozi	Broj	% mladih
1	Napraviti više okupljališta gdje bi se mladi mogli susretati i zabavljati (<i>centar za mlade, općenito više sadržaja, mjesta za druženje, izlaske...</i>)	367	33.2
2	Otvoriti diskoteku	243	22.0
3	Obogatiti ponudu kulturnih sadržaja i društvenih aktivnosti za mlade (<i>kina, kazališta, koncerti, savjetovališta, razni tečajevi, radne akcije...</i>)	231	20.9
4	Otvoriti više kafića	190	17.2
5	Više sportskih objekata i događaja (<i>bazeni, fitness klub, sportske aktivnosti...</i>)	180	16.3
6	Urediti mjesto i povećati opću opremljenost naselja (<i>čišćenje i uređenje mjesta, parkovi, škole, knjižnice, ambulante, prijevoz, trgovine...</i>)	175	15.8
7	Podići materijalni standard (<i>bolja ekonomska situacija, omogućiti zaposlenost, veći standard...</i>)	116	10.5
8	Poboljšati nematerijalnu kvalitetu života, društvene odnose (<i> smanjiti mržnju, poticati ljubav, povećati efikasnost policije, osjećaj sigurnosti...</i>)	97	8.8
9	Demografska obnova mjesta (<i>zadržati, vratiti ili naseliti mlade, dovesti više ljudi u mjesto...</i>)	36	3.2
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	109	9.9
	Ukupno prijedloga	1.744	/
	Bez odgovora		7.4
	Broj učenika		1.106

Tablica 58.

Koliko si zadovoljan(na) što živiš u svom mjestu?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	175	15.7
2. Prilično zadovoljan(na)	367	33.2
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	319	28.9
4. Prilično nezadovoljan(na)	180	16.3
5. Jako nezadovoljan(na)	65	5.9
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.6

Tablica 59.

Želiš li i ubuduće živjeti u sadašnjem mjestu ili bi se radije preselio(la) u neko drugo mjesto u Hrvatskoj?

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

	N	%
Ostao(la) bih u svom mjestu	644	58.2
Preselio(la) bih se u neko drugo mjesto u istoj regiji	130	11.8
Preselio(la) bih se u neku drugu regiju u Hrvatskoj	284	25.7
Bez odgovora	48	4.3
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 60.

Razlozi mogućeg odlaska u drugo mjesto u Hrvatskoj

Rang	Razlozi odlaska	Broj	% razlo.	% učen.
1	Zbog nematerijalne kvalitete života (<i>više kulturnih sadržaja, civilizacije, privlačnost urbane sredine sviđa se mjesto, more, priroda, mentalitet ljudi...</i>)	204	29.0	49.3
2	Zbog zaposlenja (<i>lakše zaposlenje, bolje plaće ...</i>)	125	17.8	30.2
3	Zbog nedostataka mjesta u kojem živi (<i>nesigurnost, siromaštvo, razrušenost, dosada ...</i>)	107	15.2	25.8
4	Zbog boljeg materijalnog standarda (<i>razvijenije područje</i>)	80	11.4	19.3
5	Zbog školovanja (<i>bolji uvjeti školovanja</i>)	72	10.2	17.4
6	Zbog povratka u rodno mjesto ili mjesto u kojem je prije živio (<i>tamo sam rođen, tamo sam bliže rodbini...</i>)	50	7.1	12.1
7	Zbog osjećaja nacionalne ugroženosti (<i>ako se izričito spominje nacionalnost, kao "zbog nacionalnosti"...</i>)	18	2.6	4.3
8	Osobni razlozi (<i>zbog djevojke/mladića, zdravlja...</i>)	15	2.1	3.6
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	33	4.7	8.0
/	Ukupno razloga	704	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	414

Tablica 61.

Koji su najveći problemi s kojima se Hrvatska suočava u današnje vrijeme? Navedi pet najvažnijih.

Rang	Problemi	Broj	% učenika
1	Nezaposlenost	695	62.8
2	Gospodarski problemi (<i>propast poduzeća, velika dugovanja, ekonomska kriza, PDV i sl.</i>)	637	57.6
3	Nizak životni standard građana (<i>male plaće i mirovine, visoke cijene, siromaštvo i sl.</i>)	410	37.1
4	Financijska kriza (<i>kriza bankarstva, inflacija, krediti...</i>)	346	31.3
5	Kriminal i bezakonje, socijalna patologija (<i>krada, kriminal, narkomanija, alkoholizam i sl.</i>)	334	30.2
6	Politički problemi (<i>pogrešna politika, sudstvo, vanjska politika, odnosi sa susjedima...</i>)	232	21.0
7	Materijalne posljedice rata (<i>razrušenost, obnova i sl.</i>)	199	18.0

Tablica 61.
 (nastavak)

Rang	Problemi	Broj	% učenika
8	Socijalni problemi (<i>umirovljenici, invalidi, socijalno raslojavanje, socijalna skrb i sl.</i>)	118	10.7
9	Poljoprivreda	92	8.3
10	Turizam	78	7.1
11	Nesigurnost, mržnja, nesloga	74	6.7
12	Nacionalizam, nacionalna netrpeljivost	69	6.2
13	Manjak morala (<i>korupcija, nepoštenje, rastrošnost, poltronizam, neodgovornost i sl.</i>)	67	6.1
14	Demografski problemi, odljev stanovništva (<i>nizak natalitet, odljev mozgova, napuštanje sela i sl.</i>)	58	5.2
15	Mladi	55	5.0
16.5	Privatizacija	52	4.7
16.5	Manjak demokracije (<i>sloboda medija, ljudska prava, policijska samovolja, pravna država i sl.</i>)	52	4.7
18	Školstvo	51	4.6
19	Zdravstvo	46	4.2
20	Promet	27	2.4
21.5	Stambeni problemi	23	2.0
21.5	Ekološki problemi	23	2.0
23.5	Kultura	21	1.9
23.5	Prognanici i izbjeglice	21	1.9
25	Srbi	20	1.8
26	Vojska i policija	15	1.4
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	166	15.0
	Bez odgovora	/	7.6
	Ukupni broj problema	3.981	/
	Ukupni broj ispitanika	/	1.106

Tablica 62.

Koliko Vlada Republike Hrvatske čini za povratnike?

	N	%
Vlada u okviru svojih materijalnih mogućnosti čini dovoljno	189	17.1
Vlada bi trebala izdvajati veća sredstva za pomoć povratnicima	416	37.6
Povratnike treba tretirati jednako kao i sve ostale građane i ne trebaju im posebne povlastice	143	12.9
Ne znam, nisam siguran(na)	256	23.1
Ostalo, bez odgovora	102	9.3
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 63.

Dolje su navedena neka od važnih područja društvenog djelovanja od kojih se ni jedno ne može riješiti lako ili bez troška. Uz svako od njih navedi misliš li da Vlada za to područje troši previše, premalo ili dovoljno, onoliko koliko treba.

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

PODRUČJE ULAGANJA	Previše (1) %	Mnogo (2) %	Koliko treba (3) %	Malo (4) %	Premalo (5) %	Ne znam, bez odg. %	Prosjeck
Poboljšanje cesta i putova	7.1	6.8	26.4	31.0	18.6	10.1	3.5
Vojska, naoružanje i obrana	26.4	20.4	25.9	5.0	3.4	18.9	2.2
Poboljšanje i unapređivanje školskog sustava	3.0	3.7	21.7	33.5	26.2	11.9	3.9
Unapređivanje zaštite okoliša	2.7	3.3	12.8	35.5	35.4	10.2	4.1
Znanstvena istraživanja i nove tehnologije	3.6	3.6	14.0	24.6	28.1	26.0	3.9
Mirovine i rješavanje problema umirovljenika	3.2	3.2	12.4	25.7	42.0	13.6	4.2
Kultura i umjetnost	4.2	5.3	28.5	25.1	16.1	20.8	3.6
Pružanje pomoći nezaposlenima	2.6	1.9	4.7	21.4	59.9	9.4	4.5
Bolnice i druge zdravstvene usluge	3.1	4.1	32.6	24.4	19.7	16.1	3.6
Suzbijanje zloporabe droga	4.1	7.2	17.5	21.4	30.8	19.0	3.8
Suzbijanje kriminala	4.9	6.7	17.5	21.2	32.8	16.8	3.8

Tablica 64.

Usporedi sada Hrvatsku s drugim zemljama u svijetu. U usporedbi s drugim zemljama, ocijeni je li Hrvatska na navedenim područjima

1. Najbolja od svih
2. Bolja od većine zemalja
3. Prosječna, kao i ostale zemlje
4. Ne tako dobra kao i ostale zemlje
5. Puno lošija od ostalih zemalja

Područja:	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Bez odg. (%)	Prosje. ocjena
Mogućnosti za obrazovanje	2.6	12.0	43.8	29.3	11.0	1.3	3.35
Ljubaznost ljudi	3.2	14.8	41.8	22.6	16.2	1.4	3.34
Sport	10.6	28.1	40.3	14.3	5.8	0.9	2.76
Ljepota gradova	12.7	29.4	33.6	15.6	7.8	0.9	2.76
Razvijenost demokracije	3.1	6.8	35.9	26.6	25.4	2.3	3.66
Književnost i umjetnost	3.7	15.6	50.6	21.4	7.7	1.0	3.14
Popularna glazba	5.7	15.7	41.0	21.4	14.4	1.7	3.23
Životni standard	1.7	3.9	20.1	36.6	36.4	1.3	4.03
Znanost i tehnologija	1.8	4.8	30.6	41.4	19.9	1.5	3.74
Nenasilje u društvu	3.5	16.3	45.9	17.6	15.4	1.3	3.25

Tablica 65.

Jesi li ti ili netko od tvoje obitelji ikada kontaktirao nekog od predstavnika mjesne vlasti zbog problema vezanih uz život u tvom mjestu?

	N	%
Da	212	19.2
Ne	553	50.0
Ne znam, nisam siguran(na)	336	30.4
Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 66.

Što misliš, koliko bi ti općinska služba bila spremna pomoći kada bi im se obratio(la) zbog određenih problema?

	N	%
Mislim da bi me odmah saslušali i pokušali mi izići u susret	92	8.3
Mislim da bi me saslušali, ali ne bi ništa napravili	637	57.6
Mislim da me najvjerojatnije ne bi ni primili	331	29.9
Bez odgovora	46	4.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 67.

Neki ljudi često razmišljaju o tome što se događa u politici i društvu, dok druge to ne zanima. Koliko tebe takve stvari zanimaju?

	N	%
Puno	152	13.7
Donekle	506	45.8
Malo	271	24.5
Uopće me ne zanimaju	170	15.4
Bez odgovora	7	0.6
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 68.

Koliko često:

	Često (%)	Ponekad (%)	Rijetko (%)	Nikad (%)	Bez odg. (%)
Čitaš novinske članke o politici	10.8	38.3	29.0	21.2	0.6
Gledaš vijesti na televiziji ili ih slušaš na radiju	31.2	39.4	20.9	7.6	0.9

Tablica 69.

Razgovaraš li o društvenim i političkim problemima sa sljedećim osobama?

	Često (%)	Ponekad (%)	Rijetko (%)	Nikad (%)	Bez odg. (%)
Ocem	22.2	32.8	19.6	19.9	5.4
Majkom	18.4	35.9	24.6	17.8	3.3
Nastavnicima	7.3	25.2	31.3	32.6	3.5
Prijateljima	22.1	34.4	24.2	17.2	2.1

Tablica 70.

Kad razmišljaš o važnim političkim pitanjima danas u Hrvatskoj, što misliš, koliko dobro razumiješ što se događa?

	N	%
Jako dobro	166	15.0
Prilično dobro	558	50.5
Ne baš dobro	293	26.5
Uopće ne razumijem	78	7.1
Bez odgovora	11	1.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 71.

Jesi li ikada u svome mjestu surađivao(la) ili radio(la) na rješavanju problema koji postoje u tvojoj zajednici te jesi ili sudjelovao(la) u nekoj dobrovoljnoj aktivnosti?

	N	%
1. Nikada	612	55.3
2. Jednom	248	22.4
3. Dva do tri puta	124	11.2
4. Četiri ili više puta	117	10.6
Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 1.9

Tablica 72.

Kada bi znao(la) "kako" i "gdje" i imao(la) za to priliku, bi li se angažirao(la) da svojim radom ili znanjem učiniš nešto za dobro svih koji tu žive?

	N	%
1. Sigurno bih se angažirao(la)	493	44.6
2. Najvjerojatnije bih se angažirao(la)	395	35.7
3. Nisam siguran(na)	179	16.2
4. Vjerojatno se ne bih angažirao(la)	17	1.5
5. Sigurno se ne bih angažirao(la)	17	1.5
Bez odgovora	5	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 1.8

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica 73.

Svako društvo smatra važnim da njegovi mlađi članovi usvoje određena pravila ponašanja i uvjerenja. Dolje je navedeno što društvo obično očekuje od mladih. U kojoj se mjeri slažeš s dolje navedenim tvrdnjama?

Uloga mladih u društvu trebala bi biti da:	Slažem se (1) %	Djelomično se slažem (2) %	Ne slažem se (3) %	Bez odg. %	Prosji. ocjena
Pomognu izgradnju novog društva i dovedu ga na stazu napretka	74.0	21.8	3.5	0.7	1.29
Žrtvuju se za sigurnost i zaštitu svoje domovine	33.5	40.3	25.0	1.1	1.91
Suprotstave se i bore protiv društvenog zla i nepravde	66.3	25.9	6.1	1.7	1.39
Održe tradiciju u društvu	57.1	32.0	9.0	2.0	1.51
Služe društvu, daju svoj doprinos za dobrobit svih	54.6	35.4	7.3	2.6	1.51
Postignu visoku naobrazbu i profesionalno se osposobe za napredak društva	68.3	26.5	3.9	1.4	1.35
Postanu odgovorni i disciplinirani građani	78.8	16.4	3.3	1.4	1.23
Razviju osobne kvalitete: iskrenost, poštenje, dobro ponašanje, sposobnost za naporan rad	81.7	13.4	3.8	1.1	1.21

Tablica 74.

Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tome što pridonosi neodgovarajućem položaju mladih?

Tvrdnje:	Slažem se (1) %	Djelomično se slažem (2) %	Ne slažem se (3) %	Bez odg. %	Prosji. ocjena
Slabe mogućnosti da mladi izraze svoje potrebe i mišljenja	71.6	22.0	4.2	2.3	1.31
Nejednake mogućnosti za bogate i siromašne	67.2	22.5	8.0	2.4	1.39
Nedostatak razumijevanja u društvu za mlade	61.0	30.8	6.1	2.1	1.44
Prijevare i podmićivanje u društvu, napredovanje uz pomoć veza	60.3	27.0	9.9	2.8	1.48
Preveliki zahtjevi prema mladima kojih se odrasli ne pridržavaju	51.6	37.3	7.9	3.3	1.55
Nedostatak savjetovanja u emocionalnim krizama	49.1	39.4	9.0	2.5	1.59
Nedovoljna motivacija i slaba angažiranost mladih	47.8	38.2	11.4	2.6	1.63
Tradicionalan stav onih koji odlučuju prema mladima	47.3	43.0	7.1	2.5	1.59
Strah mladih od javne kritike i društvenog neodobravanja	45.9	39.3	11.9	2.8	1.65
Male mogućnosti za umjetničko i kreativno izražavanje	43.0	42.1	12.3	2.5	1.68

Tvrđnje:	Slažem se (1) %	Djelomično se slažem (2) %	Ne slažem se (3) %	Bez odg. %	Prosj. ocjena
Nedostatak uzora, učenja moralnih vrednota	34.8	46.1	16.1	3.0	1.81
Tradicionalni stavovi u društvu prema ženama	33.5	39.2	24.7	2.6	1.91
Neodgovarajući sustav obrazovanja	31.7	45.4	19.8	3.1	1.88
Nedostatak spolnog odgoja i odgoja za obitelj	30.8	45.7	20.9	2.6	1.90
Utjecaj loših uzora u jeftinim filmovima i literaturi	28.7	36.5	30.1	4.7	2.01
Pretjerani roditeljski autoritet	28.1	46.4	23.0	2.5	1.95

Tablica 74.
(nastavak)

Tablica 75.

Koliko si općenito zadovoljan(na) današnjim životom u Hrvatskoj?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	11	1.0
2. Prilično zadovoljan(na)	131	11.8
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	349	31.6
4. Prilično nezadovoljan(na)	401	36.3
5. Jako nezadovoljan(na)	214	19.3
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 3.6

Tablica 76.

Ako bi ti se ukazala prilika za preseljenje u neku drugu državu zbog studija ili posla bi li se preselio(la)?

	N	%
Ne bih se preselio(la)	104	9.4
Nisam siguran(na), ovisi, ne znam	447	40.4
Da, preselio(la) bih se	555	50.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 77.

Razlozi mogućeg odlaska iz Hrvatske

Rang	Razlozi odlaska	Broj	% razl.	% učen.
1	Zbog boljeg materijalnog standarda (<i>bolji uvjeti za rad, bolji standard...</i>)	338	30.1	45.4
2	Zbog zaposlenja (<i>nezaposlenosti u RH ...</i>)	262	23.3	35.2
3	Zbog nematerijalne kvalitete života (<i>bolja zabava, kvalitetniji život, neke specifičnosti zemlje, način života...</i>)	138	12.3	18.5
4	Zbog školovanja, studija (<i>bolji uvjeti za školovanje</i>)	115	10.2	15.5
5	Zbog političkih razloga (<i>provociranje, ako bi me protjerali, da ne idem u vojsku, zbog ljudskih prava...</i>)	71	6.3	9.5

Tablica 77.
 (nastavak)

Rang	Razlozi odlaska	Broj	% razl.	% učen.
6	Općenito bolja budućnost i perspektiva (<i>karijera, uspjeh, ostvarenje ciljeva u budućnosti...</i>)	62	5.5	8.3
7	Zbog nezadovoljstva životom u Hrvatskoj (<i>nezadovoljstvo u državi, gradu, nema perspektive...</i>)	41	3.7	5.5
8	Zbog osjećaja pripadnosti drugoj državi (<i>da budem među svojim, tamo su mi rodbina i prijatelji...</i>)	22	2.0	3.0
9	Zbog osjećaja nacionalne ugroženosti (<i>ako se izričito navodi nacionalnost</i>)	18	1.6	2.1
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	56	5.0	7.5
/	Ukupno razloga	1.123	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	744

Tablica 78.

Jesi li zadovoljan(na) time koliko si do sada naučio(la) i kakvu si naobrazbu stekao(la) u svojoj školi?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	203	18.4
2. Prilično zadovoljan(na)	595	53.8
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	230	20.8
4. Prilično nezadovoljan(na)	61	5.5
5. Jako nezadovoljan(na)	17	1.5
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.2

Tablica 79.

Što misliš, u kolikoj mjeri je obrazovanje važno za:

	Jako važno (1) %	Donekle važno (2) %	Nevažno (3) %	Bez odg. %	Prosječna procjena
Sretan život	55.0	37.4	7.4	0.2	1.52
Zaraditi mnogo novca	58.0	35.6	9.3	0.7	1.47
Imati ugled u društvu	54.0	36.0	9.3	0.7	1.55
Osobni razvoj	75.0	20.1	4.2	0.6	1.29
Budući razvoj države	60.2	27.1	11.6	1.1	1.51

Tablica 80.

Što namjeravaš raditi po završetku srednje škole?

	N	%
Studirati	547	49.5
Zaposeliti se	399	36.1
Ne znam, nisam o tome razmišljao(la)	154	13.9
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 81.
Što namjeravaš studirati?

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Studijska grupa	N	%
Društveno područje	210	48.6
Humanističko područje	82	18.9
Biomedicinsko područje	52	12.0
Tehničko područje	40	9.2
Prirodoslovno područje	27	6.2
Biotehničko područje	19	4.4
Umjetničko područje	3	0.7
Ukupno	433	100.0

Tablica 82.
Motivi izbora zvanja

	Broj učenika	% ukupnog broja
To me zanima	574	51.9
Mislim da za to imam sposobnosti i odgovarajućih vještina	464	42.0
U toj struci može se dobro zaraditi	329	29.7
U toj struci lakše se dobiva posao	314	28.4
Lako je za učiti (studirati), mogu se dobiti dobre ocjene	78	7.1
Tako žele (su željeli) moji roditelji	57	5.2
Neću se moći (nisam se mogao) drugdje upisati	56	5.1

Tablica 83.
Tko te najviše savjetovao u izboru zvanja? (moguće je više odgovora)

	%
Samostalno sam odlučio(la)	72.4
Prijatelji i poznanici	4.3
Roditelji	22.8
Nastavnici	1.5
Stručnjaci iz profesionalne orijentacije	1.7
Ostalo	2.7

Tablica 84.
Što misliš, hoćeš li imati problema u ostvarivanju svojih planova za daljnje školovanje?

	N	%
Da	445	40.2
Ne	606	54.8
Bez odgovora	55	5.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 85.
 Percipirani problemi u ostvarenju profesionalnih aspiracija

	N	% učenika
Financijska situacija	279	63.1
Problemi oko upisa (<i>konkurencija, loše ocjene, "nema vezu" i sl.</i>)	95	21.5
Problemi oko smještaja	23	5.2
Teškoće oko vlastitog zapošljavanja	18	4.1
Problemi "zbog nacionalnosti" (<i>politički problemi, nacionalnost</i>)	16	3.6
Rat u SRJ i posljedice krize na Kosovu	13	2.9
Prilagodba na novu sredinu (<i>veći grad, preseljenje</i>)	7	1.6
Ostalo (<i>specifični odgovori</i>)	33	7.5
Ukupan broj problema	484	/
Broj učenika	/	442

Tablica 86.
 U kojoj bi djelatnosti najradije radio(la), odnosno za koju bi se djelatnost najradije školovao(la)?

Djelatnosti	% učenika
Poljoprivreda	4.3
Građevinarstvo	3.1
Industrija	2.8
Trgovina	12.8
Ugostiteljstvo i turizam	14.4
Zanatstvo, uslužne djelatnosti	4.5
Kultura i školstvo	14.2
Zdravstvo	10.9
Vojska i policija	14.1
Željeznički i cestovni promet	1.3
Državne službe (mjesne, općinske, republičke)	11.2
Nisam o tome razmišljao(la)	6.4
Ukupno	100.0

Tablica 87.
 U današnje vrijeme mnoge ljude zabrinjava da će ostati bez posla ili da neće moći naći posao. Što misliš, hoćeš li se moći zaposliti kada završiš školovanje?

	N	%
1. Sigurno ili gotovo sigurno hoću	71	6.4
2. Vjerojatno hoću	609	55.1
3. Vjerojatno neću	341	30.8
4. Sigurno neću	73	6.6
Bez odgovora	12	1.1
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.4

Tablica 88.

Što bi učinio(la) ako nakon završetka škole ne bi mogao(la) odmah dobiti posao?

	Broj učenika	% od ukupnog broja
Čekao(la) bih neko vrijeme dok se u mome mjestu ili regiji ne otvori radno mjesto u mojoj struci	57	5.2
Tražio(la) bih bilo kakav posao u svome mjestu ili regiji dok se ne otvori negdje radno mjesto u mojoj struci	307	27.8
Tražio(la) bih posao bilo gdje u Hrvatskoj	181	16.4
Tražio(la) bih posao u inozemstvu	324	29.3
Nastavio(la) bih školovanje (studij, poslijediplomski studij) ili upisao(la) neki drugi studij	133	12.0
Ne znam, zasad uopće ne mislim o tome	155	14.0

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica 89.

Koji razlozi povećavaju mogućnost da ostaneš nezaposlen(na)?

	Broj učenika	% od ukupnog broja
Ekonomska situacija u cijeloj zemlji	660	59.7
Zanima me struka u kojoj se teško zaposliti	41	3.7
Prevelika konkurencija, puno kvalificiranih mladih ljudi	267	24.1
Ekonomska situacija u području gdje živim	254	23.0
To što nemam dovoljno znanja i vještina za posao koji se traži	26	2.4
To što nemam dobre veze	286	25.9
Ne znam, ne mogu ocijeniti	104	9.4

Tablica 90.

Što misliš, jesu li prilike za zapošljavanje u tvojoj regiji općenito bolje, jednake ili lošije nego u drugim mjestima u Hrvatskoj?

	N	%
Bolje su	21	1.9
Podjednake	272	24.6
Lošije	651	58.9
Ne znam, nisam siguran(na)	154	13.9
Bez odgovora	8	0.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 91.

Procijeni kakvi će biti izgledi za zapošljavanje u tvojoj regiji u budućnosti.

	N	%
Bolji nego u drugim područjima Hrvatske	42	3.8
Podjednaki	377	34.1
Lošiji	293	26.5
Ne znam, nisam siguran(na)	365	33.0
Bez odgovora	29	2.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 92.

Promjene koje su se dogodile u Hrvatskoj donijele su nove prilike za razvoj ali i probleme. Misliš li da je za ljude poput tebe više:

	N	%
Novih prilika	187	16.9
Problema	530	47.9
Ne znam	389	35.2
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 93.

U današnje vrijeme ljudi sve više razmišljaju o tome da započnu vlastiti posao, tj. osnuju sami ili zajedno s drugim privatnicima vlastito poduzeće. Kakvi su u tom smislu tvoji planovi?

	N	%
Želio(željela) bih se baviti privatnim poduzetništvom, tj. vodio(la) bih vlastiti ili obiteljski posao	401	36.3
Želio(željela) bih naći posao u nekom državnom poduzeću	327	29.6
Želio(željela) bih naći posao kod nekog privatnika ili u poduzeću koje je privatizirano	89	8.0
Želio(željela) bih naći posao u nekoj stranoj tvrtki koja ima predstavništvo u Hrvatskoj	259	23.4
Ostalo	30	2.7
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 94.

Kada bi po završetku školovanja mogao(la) dobiti kredit i ostalu potporu za osnivanje vlastitog posla, kojom bi se djelatnošću želio(željela) baviti? (moguće je više odgovora)

	%
Poljoprivrednom proizvodnjom (ratarstvom)	3.0
Vlastitom farmom (stočarstvom)	3.3
Zanatstvom (obrtom)	7.1
Osnovao(la) bih manji proizvodni pogon	1.8
Uslužnim djelatnostima (ugostiteljstvom/turizmom)	18.4
Trgovinom	22.1
Nečim drugim	8.0
Ne namjeravam se baviti poduzetništvom	9.9
Ne znam, nisam o tome razmišljalo(la)	28.8

Tablica 95.

Koja od navedenih rečenica bolje opisuje tvoje slobodno vrijeme:

	N	%
Uvijek organiziram svoje slobodno vrijeme	281	25.4
U slobodno vrijeme radim ono što mi određenog trenutka padne na pamet	813	73.5
Bez odgovora	12	1.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 96.

Koliko imaš slobodnog vremena?

	N	%
Imam malo slobodnog vremena i gotovo sam uvijek u žurbi	171	15.5
Imam malo slobodnog vremena, ali samo ponekad osjećam da sam u žurbi	287	25.9
Imam sasvim dovoljno slobodnog vremena	528	47.7
Imam i više nego dovoljno slobodnog vremena tako da se ponekad dosadujem	92	8.3
Imam i više nego dovoljno slobodnog vremena i gotovo uvijek se dosadujem	22	2.0
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica 97.

Od svih stvari koje činiš u slobodno vrijeme, što ti pričinjava najveće zadovoljstvo?

Rang	Aktivnosti	Broj aktivnosti	% aktivnosti	% učenika
1	Izlasci i druženje s prijateljima	483	24.9	43.4
2	Bavljenje sportom	272	14.0	24.6
3	Slušanje glazbe	233	12.0	21.1
4	Šetnje po mjestu, izleti	173	8.9	15.6
5	Gledanje televizije, videa	151	7.8	13.6
6	Čitanje novina, čitanje knjiga	136	7.0	12.3
7	Spavanje, ljenčarenje, opuštanje	96	5.0	8.7
8	Rekreacija (<i>vožnja biciklom, fitness...</i>)	77	4.0	7.0
9	Kreativan rad, umjetničko izražavanje (<i>slikanje, pisanje, pjevanje...</i>)	64	3.3	5.8
10	Posjete i druženje s obitelji, rodbinom	32	1.7	2.9
11	Odlazak u diskoklub, na ples	25	1.3	2.3
12	Aktivnosti "uradi sam" (<i>izrada i popravci predmeta, šivanje, vezenje...</i>)	17	0.9	1.5
13	Tečajevi za usavršavanje, dopunsko školovanje	16	0.8	1.4
14	Rad u vrtu, voćnjaku	11	0.6	1.0
15	Plaćeni povremeni posao	10	0.5	0.9
16.5	Odlazak u kafiće, kavane	8	0.4	0.7
16.5	Odlazak u kino, kazalište, na koncerte	8	0.4	0.7
18	Putovanje (<i>na more, na odmor...</i>)	5	0.3	0.4
/	Ostalo (<i>ne kategorizirani odgovori</i>)	122	6.3	11.0
/	Bez odgovora	/	/	3.1
/	Ukupno odgovora	1.939	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	1.106

Tablica 98.

Ima li nešto što bi želio(željela) raditi u svoje slobodno vrijeme ili za vrijeme praznika, što sada zbog određenih razloga ne možeš raditi?

Rang	Željene aktivnosti u slobodno vrijeme	Broj aktivnosti	% aktivnosti	% učenika
1	Putovati	210	29.5	32.5
2	Baviti se sportom	107	15.0	16.6
3	Povremeni rad za plaću	58	8.2	9.0
4	Rekreacija (<i>plivanje, fitness...</i>)	54	7.6	8.4
5	Zabavljati se	37	5.2	5.7
6	Izlasci i druženje s prijateljima	42	5.9	6.5
7	Baviti se nečim kreativnim (<i>slikati, glumiti, svirati, istraživati...</i>)	35	4.9	5.4
8.5	Odlaziti u kino, kazalište, na koncerte	22	3.1	3.4
8.5	Spavanje, ljenčarenje, opuštanje	22	3.1	3.4
10	Tečajevi, usavršavanje (<i>strani jezici, informatika...</i>)	18	2.5	2.8
11.5	Šetnje po mjestu ili u prirodi, izleti	14	2.0	2.2
11.5	Više čitati	14	2.0	2.2
13	Druženje s obitelji, rodbinom	7	1.0	1.1
14	Aktivnosti "uradi sam"	5	0.7	0.8
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	66	9.3	10.2
/	Ukupno odgovora	711	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	646

Tablica 99.

Razlozi zbog kojih se učenici ne mogu baviti željenim aktivnostima

Rang	Razlozi	Broj razloga	% razloga	% učenika
1	Financijski problemi	183	25.2	28.5
2	"Nemam mogućnosti"	120	16.5	18.7
3	Školske obveze	113	15.6	17.6
4	Nedostatak slobodnog vremena	111	15.3	17.3
5	Neorganiziranost mjesta u kojem žive	53	7.3	8.3
6	Zbog udaljenosti, problema prijevoza	31	4.3	4.8
7	Zbog sigurnosti (<i>mine, blizina granice, nacionalni sukobi...</i>)	19	2.6	3.0
8	Zbog roditeljske strogosti	14	1.9	2.2
9	Zbog rata na Kosovu/u SRJ	12	1.7	1.9
/	Ostalo (<i>nekategorizirani odgovori</i>)	70	9.6	10.9
/	Ukupno odgovora	726	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	641

Tablica 100.

Postoji li u tvojoj školi, u mjestu u kojem živiš ili u crkvi neki klub učenika, učenička grupa ili program za mlade u okviru kojeg se organiziraju aktivnosti mladih u slobodno vrijeme?

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

	N	%
Da	310	28.0
Ne	785	71.0
Bez odgovora	11	1.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 101.

Članstvo u organiziranim slobodnim aktivnostima

Rang	Organizirane slobodne aktivnosti	Broj odgovora	% aktivnosti
1	Sportske aktivnosti	146	47.1
2	Folklor, kulturno-umjetničko društvo	41	13.2
3	Pjevanje u zboru	35	11.3
4	Tečaj stranih jezika	13	4.2
5	Dramska grupa	9	2.9
6.5	Aktivnosti u crkvi (<i>vjeronauk, susreti...</i>)	6	1.9
6.5	Političke stranke	6	1.9
8.5	Dobrovoljno vatrogasno društvo	5	1.6
8.5	Informatička grupa	5	1.6
10	Novinarska grupa	4	1.3
11.5	Diskusijska grupa	2	0.6
11.5	Ribolovno društvo	2	0.6
/	Ostale aktivnosti	36	11.6
/	Ukupno odgovora	310	100.0

Tablica 102.

Koliko si općenito zadovoljan(na) time kako provodiš slobodno vrijeme?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	154	13.9
2. Prilično zadovoljan(na)	513	46.4
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	310	28.0
4. Prilično nezadovoljan(na)	101	9.1
5. Jako nezadovoljan(na)	22	2.0
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.4

Tablica 103.

Kad bi morao(la) birati između sljedećeg, što bi stavio(la) na prvo mjesto po važnosti u tvom životu, što na drugo, itd. do posljednjeg mjesta? Upiši rang (brojeve od 1 do 7) uz ono što je predloženo.

PODRUČJE	Rang	Prosječan rang
Zdravlje	1	1.91
Prijateljstvo	2	3.62
Stalno zaposlenje	3	3.68
Uspjeh u karijeri	4	4.15
Novac	5	4.24
Oženiti se (udati) i imati svoju djecu	6	4.64
Dobra razonoda	7	5.74

Tablica 104.

Očekuješ li da ćeš se u životu oženiti/udati? Iako sada možda nemaš jaka očekivanja u vezi s brakom, ipak navedi kako zamišljaš svoju budućnost.

	N	%
Da, oženit ću se/udat ću se	1.051	95.0
Neću se oženiti/udati	45	4.1
Bez odgovora	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 105.

Ako se oženiš(udaš), koliko bi djece želio(željela) imati?

	N	%
Niti jedno	13	1.2
Jedno	65	5.9
Dvoje	602	54.5
Troje	247	22.3
Četvoro	63	5.7
Više od četvoro	27	2.4
Ne znam	80	7.2
Bez odgovora	9	0.8
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 106.

Očekuješ li da će ti tvoja rodbina (članovi sadašnje šire obitelji i buduća rodbina koju ćeš steći vjenčanjem) biti od pomoći u životu?

	N	%
Bit će mi uvijek dostupni i gotovo nezamjenjivi	335	30.3
Bit će mi dostupni uvijek kad zatrebam savjet ili materijalnu pomoć	535	48.4
Moći ću na njih računati samo ako mi hitno zatreba neka materijalna pomoć, ali ne savjet i razumijevanje	62	5.6
Moći ću na njih računati samo kada mi zatreba savjet i razumijevanje, ali ne i materijalna pomoć	104	9.4
Neće mi biti od pomoći	60	5.4
Bez odgovora	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 107.

Imaš li nekih posebnih zdravstvenih problema?

	N	%
Da	132	11.9
Ne	968	87.5
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 108.

Ako imaš nekih problema, koliko ti oni smetaju u svakodnevnom životu?

	N	%
Zdravstveni problemi sprečavaju me da radim neke stvari koje bih inače želio(željela) raditi	61	5.5
Iako imam nekih zdravstvenih problema, mogu raditi sve što želim	120	10.8
Nemam posebnih zdravstvenih problema	759	68.7
Bez odgovora	166	15.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 109.

Koliko si zadovoljan(na) svojim zdravljem?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	309	27.9
2. Prilično zadovoljan(na)	589	53.3
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	143	12.9
4. Prilično nezadovoljan(na)	43	3.9
5. Jako nezadovoljan(na)	12	1.1
Bez odgovora	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.0

Tablica 110.

Učestalost tužnih i sretnih raspoloženja

	Često (1) %	Ponekad (2) %	Rijetko (3) %	Nikad (4) %	Bez odg. %
Koliko se često osjećaš potišteno ili tužno?	23.1	49.7	23.2	3.3	0.5
Koliko se često osjećaš sretno i zadovoljno?	46.6	41.1	10.5	1.1	0.7

Prosječna procjena za depresivno raspoloženje = 2.1

Prosječna procjena za dobro raspoloženje = 1.7

Tablica 111.

Ima li bilo što u tvojem životu ovih dana zbog čega se osjećaš uplašeno ili zabrinuto?

	N	%
Da	515	46.5
Ne	581	52.6
Bez odgovora	10	0.9
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 112.

Trenutačni događaji koji najviše zabrinjavaju mlade

Rang	Učeničke brige i strahovi	Broj	% odgovora	% učenika
1	Završetak škole i upis na fakultet (<i>ocjene, matura i sl.</i>)	220	39.1	43.9
2	Osobna budućnost i budućnost Hrvatske	90	16.0	18.0
3	Rat u Srbiji, Kosovska kriza	76	13.5	15.2
4	Odnosi u obitelji (<i>svađe, sukobi, obiteljski problemi</i>)	26	4.6	5.2
5.5	Zaposlenje, financijska situacija	25	4.4	5.0
5.5	Politička situacija u svijetu	25	4.4	5.0
7	Zdravstveni problemi (<i>vlastiti, bliskih osoba</i>)	20	3.6	4.0
8	Međunacionalni odnosi (<i>mržnja i osveta, budućnost nacionalnih manjina</i>)	14	2.5	2.8
/	Ostalo (<i>specifični odgovori</i>)	66	11.7	13.2
/	Ukupno odgovora	562	100.0	/
/	Broj učenika	/	/	501

Tablica 113.

Što misliš, ovisi li tvoja budućnost:

	N	%
Uglavnom o tebi samome/samoj	657	59.4
Uglavnom o izvanjskim okolnostima na koje ne možeš utjecati	415	37.5
Bez odgovora	34	3.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 114.

Jesi li ti osoba koja:

	N	%
Planira svoju budućnost, tj. postavlja sebi određene ciljeve	609	55.1
Ne misli mnogo o budućnosti	92	8.3
Ovisi, kako kada	337	30.5
Ne znam, teško mi je odrediti	68	6.1
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 115.

Kad razmišljaš o tome što si do sada učino(la) u životu, misliš li da si dobro radio(la)?

	N	%
Jako dobro	120	10.8
Prilično dobro	705	63.7
Ne baš dobro	179	16.2
Loše	12	1.1
Ne znam	84	7.6
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 116.

Uzimajući sve u obzir, koliko si općenito zadovoljan(na) sobom kao osobom?

	N	%
1. Jako zadovoljan(na)	276	25.0
2. Prilično zadovoljan(na)	628	56.8
3. Niti zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)	168	15.2
4. Prilično nezadovoljan(na)	21	1.9
5. Jako nezadovoljan(na)	7	0.6
Bez odgovora	6	0.5
Ukupno	1.106	100.0

Prosječna procjena = 2.0

Tablica 117.

Jesi li u svom dosadašnjem životu imao(la) dovoljno dobrih prilika da napraviš najbolje što možeš?

	N	%
Imao(la) sam dovoljno dobrih prilika	728	65.8
Nisam imao(la) dovoljno dobrih prilika	367	33.2
Bez odgovora	11	1.0
Ukupno	1.106	100.0

Tablica 118.

Navedi tri stvari koje bi želio da tvoje dijete ima koje ti nisi mogao imati.

Rang	Što bi učenici željeli svojoj djeci što sami nisu (dovoljno) imali:	Broj želja	% učenika
1	Materijalna dobra, veći standard (<i>stan ili kuću, bolje uvjete stanovanja, auto, kompjutor, više luksuza i sl.</i>)	457	41.3
2	Više novca	413	37.3
3	Mir - život bez rata	321	29.0
4	Sreću i općenito bolje djetinjstvo	317	28.7
5	Bolju situaciju u obitelji (<i>život s ocem, s oba roditelja, razumijevanje i pomoć roditelja</i>)	162	14.6
6	Lagodniji život (<i>život u boljoj zemlji, putovanja, život u gradu, bolji život i sl.</i>)	150	13.6

Tablica 118
 (nastavak)

Rang	Što bi učenici željeli svojoj djeci što sami nisu (dovoljno) imali:	Broj želja	% učenika
7	Bolju perspektivu (<i>bolju budućnost, zaposlenje i sl.</i>)	126	11.4
8	Stalno mjesto boravka (<i>stalan dom, da ne mora seliti, stalno prebivalište i sl.</i>)	102	9.2
9	Bolje školovanje (<i>mogućnost studija, glazbena škola, strani jezici, privatna škola</i>)	100	9.0
10	Slobodu i demokraciju	79	7.1
11	Obilježja osobnosti i karaktera (<i>pošten, pametan, optimističan, uporan, hrabar, jak</i>)	66	6.0
12	“Sve što sam ja imao”	59	5.3
13.5	Prijateljstvo (<i>bolje prijatelje, bez obzira na nacionalnost, više prijateljstva i sl.</i>)	54	4.9
13.5	Zdravlje	54	4.9
15	Sigurnost	51	4.6
16	Zabavu	49	4.4
17	Više ljubavi	40	3.6
/	Ostalo (specifični odgovori)	78	7.1
/	Ukupni broj želja	2.678	/
/	Bez odgovora	/	6.5
/	Broj učenika	/	1.106

Tablica 119.

Rang-lista zadovoljstva različitim životnim područjima

Objekt procjene zadovoljstva	Prosječna procjena
Obiteljski odnosi	80.4
Zdravlje	80.0
Prijatelji	79.9
Osobnost (zadovoljstvo sobom)	76.6
Slobodno vrijeme	70.9
Kuća/stan	66.2
Životom	66.1
Škola	57.3
Životni standard	55.9
Susjedstvo	55.6
Mjesto stanovanja	50.6
Život u Hrvatskoj	33.2

Tablica 120.

Privlačnost gradskih i seoskih naselja za život mladih

	Selo (N = 561)	Grad (N = 545)
	%	%
Vrlo privlačno	5.3	2.2
Uglavnom privlačno	22.8	17.1
Uglavnom neprivlačno	26.4	38.9
Sasvim neprivlačno	24.1	26.4
Ne mogu ocijeniti	21.2	15.4
Ukupno	100.0	100.0

Tablica 121.

Razlike u zastupljenosti problema u mjestu stanovanja između gradske i seoske mladeži

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Najvažniji problemi mladih i njihovih obitelji u mjestu u kojem žive	Mjesto stanovanja		χ^2	P
	Grad (N = 545) % učenika	Selo (N = 561) % učenika		
Pomanjkanje radnih mjesta, posla	*86.5	79.6	9.00	.003
Nedostatak zabavnih sadržaja	83.1	81.3	0.64	n.z.
Slabe mogućnosti zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta	*82.5	76.8	5.60	.018
Neodgovarajući uvjeti života za mlade	75.3	75.1	0.01	n.z.
Nedostatak rekreacijskih objekata ili sadržaja	67.5	66.1	0.24	n.z.
Nedovoljno uvažavanje problema mladih	63.0	62.9	0.00	n.z.
Nedostatak kulturnih sadržaja	*59.6	52.7	5.20	.023
Neuređen okoliš u kojem živim	*58.3	38.2	44.07	.000
Nedovoljna obnova gospodarskih objekata	*44.8	35.0	11.04	.001
Nedovoljna obnova stambenih objekata	*48.4	34.8	20.98	.000
Nedostatak odgovarajućih obrazovnih ustanova	42.2	44.0	0.35	n.z.
Slaba organizacija lokalnih vlasti	39.7	39.1	0.04	n.z.
Nedovoljna zastupljenost problema mladih u sredstvima informiranja	*41.2	33.5	6.89	.009
Nedovoljno razumijevanje republičkih vlasti za lokalne potrebe i probleme	40.6	40.2	0.02	n.z.
Nedostatak novca, siromaštvo	42.5	40.7	0.35	n.z.
Loše trgovinske usluge (opremljenosti i raznovrsnosti trgovina)	25.5	25.7	0.01	n.z.
Problemi s mještanima druge narodnosti	*40.8	32.8	7.57	.006
Nepristupačnost područja, slaba prometna povezanost	20.3	*30.5	14.96	.000
Ugrožena osobna sigurnost (opasnost od mina, oružja)	*43.2	30.6	18.65	.000
Slaba informiranost o oblicima pomoći koja se pruža povratnicima	19.5	18.9	0.06	n.z.
Zdravstveni problemi	17.1	19.3	0.90	n.z.
Nepovoljne stambene prilike	19.7	15.9	2.68	n.z.
Slabe poštanske usluge	7.1	*15.3	18.72	.000
Poremećeni odnosi u obitelji	10.4	11.7	0.50	n.z.
Slab školski uspjeh	10.0	11.0	0.28	n.z.
Loši odnosi sa susjedima	11.3	9.6	0.94	n.z.
Loši odnosi s vršnjacima u školi	7.4	5.1	2.65	n.z.

Tablica 122.

Usporedba zastupljenosti percipiranih problema u mjestu stanovanja u učenika hrvatske i srpske narodnosti

Najvažniji problemi mladih i njihovih obitelji u mjestu u kojem žive	Narodnost		χ^2	p
	Hrvati (N = 667) % učenika	Srbi (N = 370) % učenika		
Pomanjkanje radnih mjesta, posla	83.6	79.5	3.35	n.z.
Nedostatak zabavnih sadržaja	82.3	79.7	1.16	n.z.
Slabe mogućnosti zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta	78.0	80.8	2.14	n.z.
Neodgovarajući uvjeti života za mlade	72.0	78.6	5.62	n.z.
Nedostatak rekreacijskih objekata ili sadržaja	65.8	66.8	0.12	n.z.
Nedovoljno uvažavanje problema mladih	63.9	60.0	2.08	n.z.
Nedostatak kulturnih sadržaja	*58.2	50.0	6.62	.036
Neuređen okoliš u kojem živim	47.2	46.5	2.42	n.z.
Nedovoljna obnova gospodarskih objekata	*46.9	26.2	43.07	.000
Nedovoljna obnova stambenih objekata	*45.9	33.5	16.23	.000
Nedostatak odgovarajućih obrazovnih ustanova	*45.0	37.0	7.50	.024
Slaba organizacija lokalnih vlasti	*44.1	29.5	21.46	.000
Nedovoljna zastupljenost problema mladih u sredstvima informiranja	*41.5	28.6	16.97	.000
Nedovoljno razumijevanje republičkih vlasti za lokalne potrebe i probleme	40.8	37.3	2.46	n.z.
Nedostatak novca, siromaštvo	39.3	43.0	3.35	n.z.
Loše trgovinske usluge (opremljenost i raznovrsnost trgovina)	*33.0	11.9	56.17	.000
Problemi s mještanima druge narodnosti	32.8	*44.1	14.67	.001
Nepristupačnost područja, slaba prometna povezanost	*31.8	13.0	44.79	.000
Ugrožena osobna sigurnost (opasnost od mina, oružja)	31.6	*45.1	18.73	.000
Slaba informiranost o oblicima pomoći koja se pruža povratnicima	*27.7	4.3	86.49	.000
Zdravstveni problemi	*20.5	13.5	7.98	.018
Nepovoljne stambene prilike	16.8	17.8	1.80	n.z.
Slabe poštanske usluge	*13.0	6.8	11.25	.004
Poremećeni odnosi u obitelji	*12.3	6.8	14.09	.001
Slab školski uspjeh	12.1	7.6	5.58	n.z.
Loši odnosi sa susjedima	10.0	11.6	2.26	n.z.
Loši odnosi s vršnjacima u školi	7.2	3.8	5.63	n.z.

Tablica 123.

Prosječne procjene na ljestvici zadovoljstva životom u različitim područjima s obzirom na narodnost

Zora Rabotež-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Objekt procjene zadovoljstva	Narodnost		F omjer	p
	Hrvati	Srbi		
Mjesto stanovanja	47.9	*55.2	20.59	.000
Susjedstvo	53.2	*59.9	16.27	.000
Kuća/stan	63.9	*70.6	20.23	.000
Život u Hrvatskoj	*37.2	25.7	59.44	.000
Škola i naobrazba	55.3	*60.9	15.06	.000
Slobodno vrijeme	70.3	72.7	2.35	n.z.
Zdravlje	78.7	*82.4	6.88	.009
Životni standard	56.9	54.3	3.40	n.z.
Prijatelji	78.6	*82.8	9.27	.002
Odnosi u obitelji	78.8	*83.7	11.06	.001
Osobnost (zadovoljstvo sobom)	76.1	77.8	1.37	n.z.
Čitav život	66.7	65.6	0.59	n.z.

Tablica 124.

Prosječne procjene na ljestvici zadovoljstva životom u različitim područjima s obzirom na mjesto prebivališta

Objekt procjene zadovoljstva	Mjesto prebivališta		F omjer	p
	Selo	Grad		
Mjesto stanovanja	*53.9	47.2	21.07	.000
Susjedstvo	*59.2	52.0	22.57	.000
Kuća/stan	*69.3	62.9	22.14	.000
Život u Hrvatskoj	32.1	34.3	2.38	n.z.
Škola i naobrazba	*59.2	55.4	8.23	.004
Slobodno vrijeme	71.9	69.8	2.07	n.z.
Zdravlje	79.9	80.1	0.03	n.z.
Životni standard	56.1	55.7	0.10	n.z.
Prijatelji	80.6	79.3	1.09	n.z.
Odnosi u obitelji	81.4	79.3	2.55	n.z.
Osobnost (zadovoljstvo sobom)	76.3	77.0	0.31	n.z.
Čitav život	66.4	65.7	0.30	n.z.

ULOMCI
ODABRANIH
ESEJA

“... Ja sam svojim životom jako zadovoljna. U mom selu svi su iste nacionalnosti pa mogu reći da se vrlo dobro slažemo.

... Za razliku od drugih učenika ja imam velike prednosti. Prednosti su mi što mogu slobodno da šetam svojim selom i što me niko ne dira.”

Učenica, 16 god., Uglješ

“... Nema nikakvih mjesta, tj. disko klubova gdje se može sastajati moja škvadra. Izlazimo, oni koji imaju novaca, u kafiće ali to nije to jer tu potrošimo mnogo novaca pa nemam za svaki vikend. Moji roditelji ne rade pa se teško snalazim s novcem, a to je ono što mi svi trebamo da bi bolje i lepše živjeli.”

Učenik, 16 i pol god., Darda

“... Nisam zadovoljan svojim životom u poslednje 2-3 godine jer se nekako sve promenilo, većina mojih prijatelja i prijateljica kao i rodbine ne živi u istom mestu.

... Ne verujem da ću ovdje ostati.... zbog toga što ovdje imam sve manje poznanika i često razmišljam kako mi je bilo prije kada su oni bili ovdje.”

Učenik, 16 god., Beli Manastir

“Živjela bih u Osijeku, to je prelijep grad; u njemu ljudi uvijek šetaju po ulicama, autobusi su puni, promet je gust za razliku od Belog Manastira gdje ni u sred bijela dana na ulici 'nema žive duše', a kamoli u 2 ili 3 sata ujutro.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Vrlo sam nezadovoljna uvjetima za život mladih u mom mjestu. Ne želim govoriti o prednostima mog mjesta, jer mislim da ih uopće nema, zbog čega su mladi očajni. Nemamo mjesto gdje bismo mogli izlaziti - čak nemamo niti jedan jedini kafić. Društvo koje ima prijevoz (oni stariji) odlaze u druga mjesta i tamo se zabavljaju, dok mi ostajemo kod kuće ili odlazimo povremeno u park gdje nam se sviđa (još samo da je slastičarnica otvorena ...).

... Naime, ovdje su mladi vrlo motivirani za bavljenje sportom, ali nemaju mogućnosti (mjesto) za to, čak se ne mogu voziti rolama jer su sve ceste u selu pune rupa. Dobro bi nam došlo jedno kino ili tečajevi za učenje stranih jezika, tečaj informatike i sl. Nemamo uličnu rasvjetu, a koliko je svijet na Zapadu napredovao da ne možemo ni zamisliti.”

Učenica, 2. razred, selo pokraj Belog Manastira

“... U selu ne postoji ništa za mlade, pa se zbog toga okupljamo uveče u centru sela, a kada imamo slobodno vreme idemo na igralište. Kad sam kod toga, nedostaje nam i teren za sport. U selu je bio disko petkom i subotom, ali sada je zatvoren.”

Učenik, 17 god., okolica Belog Manastira

“... To jednostavno nije nikakav 'grad', nego najobičnije selo koje čak nema ni svoje kino, pozorište, dvorane. Sve što ima iole vredno pažnje jest biblioteka, neka kulturno-umetnička društva u kojima sudeluje puno mladih iz ovog mesta i to je sve.

(Što učiniti za mlade?)... “da organizira turističke ture po Baranji, da razgledavamo prirodne lepote našeg nacionalnog parka prirode Kopačkog rita i ne samo njega, već cele Hrvatske.”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

“... Nekadašnji veliki giganti kao što je 'Belje', njihovi radnici, nisu dobili plaće 4-5 mjeseci. A kada moji roditelji nemaju novaca nemam ni ja, pa je to jako loše.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“Ja baš nisam zadovoljna sa životom na selu. Kao povratnik nisam navikla na sela i male gradiće (Beli Manastir). Živjela sam u velikom gradu u Njemačkoj koji je imao više ponuditi za ispunjenje slobodnog vremena.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Često zamišljam svoju budućnost kako bih se izvukla iz svog mjesta gdje živim i otišla bih u neki grad gdje me niko ne zna, jer u Dardi ima mladih, ali to sve nije ništa pošto svi mladi gledaju kako će neko nekog uvrijediti i kako će se neko sa nekim posvađati ili potući.”

Učenica, 2. razred, Darda

“... Ja sam zadovoljan s mjestom u kojem živim, iako se tu nalazim tek nekoliko mjeseci. Tu sam stekao prijatelje s kojima se družim i provodim svoje slobodno vrijeme. Povratnik sam i lijepo je biti opet kod kuće.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“... Većina mladih u mome selu izlazi u kafiće i smatram da to nije lijepo ni pristojno da dijete od 13 godina dolazi u kafić. Jedino mjesto gdje se možemo sastati je Dom kulture i to kada netko slavi rođendan ili nešto slično. Većina ih puši i pije što nije u redu te bi bilo bolje da se već jednom obnovi nogometni stadion i da počnu treninzi te da mladi trče i rekreiraju se, a ne da puše i piju. U mome selu u večernje sate je totalno mrak i nema skoro nikakve rasvjete...”

Učenik, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Mi mladi uopće nemamo gdje izlaziti. Ima samo jedan kafić, ali tu dolazi jako puno starih ljudi koji su gotovo uvijek pijani pa nam prave probleme.

... U selu se jako mora paziti na to što mi mladi radimo, više čak ni ne smijemo slaviti rođendane, jer starima smeta glazba. To je jako nepošteno, ako im smeta što slavimo po kućama zašto nam ne naprave neki disco negdje na kraju sela gdje nas nitko ne vidi i ne čuje.”

Učenica, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Planiram kada bih išao na fakultet da idem u Novi Sad jer tamo imam mnogo rođaka i prijatelja s kojima sam super.

... Ja ne planiram ostati u svom mestu zbog toga što je moje celo društvo, moje pravo društvo s kojima sam dobar otišlo odatle. To je jedan od razloga zbog čega bi otišao iz mog mesta. Jeste da ga volim, ali kaže se da ljudi čine mesto, pa zbog toga bi i otišao. Od mog velikog društva, kažem velikog jer nas je bilo 10, sada smo ostali Pero i ja.”

Učenik, 16 i pol god., Darda

“... Svoju budućnost ovdje ne zamišljam baš najbolje i ne namjeravam ostati ovdje. Poznajem puno ljudi koji su baš nakon završetka fakulteta jednostavno morali ići raditi kod nekih privatnika neke, da ih tako nazovemo, nadničarske poslove da bi nešto zaradili, uštedjeli jer ne mogu čitav život tražiti novac od svojih roditelja. Po meni u Baranji nema budućnosti bar za ovu generaciju (moju). Škola se završi ali se do posla jako, jako teško dolazi.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“Svoju budućnost zamišljam vrlo raskošno i lepo. Mislim najveći dio svog života provesti ili u Australiji ili u Jugoslaviji. Mislim zaraditi u Australiji pa se sa 35 godina vratiti u Jugoslaviju i otvoriti neku savremenu pumpu i onda sa 50 godina otići na Floridu ili u Kaliforniju i tu provesti ostatak života.”

Učenik, 15 god., okolica Belog Manastira

“... Veoma sam sretna da se radi o ovakvoj anketi gdje mogu da spomenem svoje mišljenje. Sva mjesta u Baranji ne nalikuju na prava mjesta. Iako su zahvaćena ratom to nije opravdanje da ne mogu biti na svome mjestu odnosno da ne mogu biti ljepša.

... Da imam moć i bogatstvo promijenila bih puno toga. Okoliš bi bio mnogo ljepši, ne bi bilo nigdje smeća, napravila bih kako da kažem, da taj otpad posluži kao otpadni materijal odnosno reciklaža materijala. No nije to sve. Svaka ulica imala bi rasvjetu. Potakla bi i ljude da uredi svoje dvorište kuće, da drže naše mjesto uredno.”

Učenica, 2. razred, Darda

“... Nedavno sam se doselila iz Višnjevca (mjesto kraj Osijeka), gdje sam bila za vrijeme rata. To je malo predgrađe, ali u njemu je meni bilo ugodno. Stekla sam nove prijatelja. Od svega toga sam se nažalost morala rastati (pa i od Osijeka, u kojem sam bila vrlo često), kako bi se vratila u mjesto svog ranog djetinjstva – Baranju, točnije Beli Manastir. Ovdje je uz to vrlo dosadno i poluprazno. Svoj budući život želim provesti negdje daleko odatde, možda u Osijeku. Ne želim tu ostati, jer mislim da je svugdje puno bolje nego ovdje, i ima više društva, življe je. Mislim da ovdje nikad neće biti života za nas mlade.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Mjesto gdje ja živim je po mom mišljenju idealno za neku instituciju za skupljanje mladih, samo što to treba da netko pokrene i predloži. Idealno bi bilo da se otvori neki disco klub za slobodne aktivnosti jer nas ima dosta mladih. Prednost je baš u tome što nas ima puno i što smo **voljni** družiti se i biti zajedno.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Nisam zadovoljan jer nema diska, barova, drugih ustanova za mlade gdje mladi mogu izlaziti. Prednosti nema a nedostataka ima puno, a neki su: nema posla, iz mesta ljudi odlaze u strane zemlje...”

Učenik, 15 god., okolica Belog Manastira

“... Imamo puno mladih koji su se vratili, ali svi smo jako nezadovoljni. Roditelji nas baš i ne puštaju vani jer nemamo kuda otići i još je sve dosta nesigurno. Sve što imamo to je odlazak u školu i povratak kući.

... Pri povratku kući zatekli smo ruševinu koju nam je država nekako 'sklepala', ali većinu posla napravili su moji roditelji.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Svoj budući život želim provesti negdje daleko odatde, možda u Osijeku. Ne želim tu ostati, jer mislim da je svugdje puno bolje nego ovdje, i ima više društva, življe je. Mislim da ovdje nikad neće biti života za nas mlade.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Željela bi otići negdje gdje nema rata, mržnje ... (ali izgleda da to mjesto ne postoji).”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Voljela bih ostati i ovdje gdje sam sada jer nisam bila ovdje 7-8 godina, pa bih i ovaj kraj i novo društvo malo bolje željela upoznati. Ostala bih ovdje i zbog roditelja, jer ja sam jedinica, i sve što imaju znam da će pripasti meni, a to je dobra, sređena kuća, a kako se kuće ne mogu prenositi...”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“... Disco-klub, iako radi, u njega ne izlaze mladi zbog nazočnosti većine srpske nacionalnosti. Događaju se mnogobrojne svade, tuče između povratnika i onih koji su tu bili za vrijeme agresije u Baranji.

... Ovo ovdje nažalost za nas nije život nego preživljavanje. Da imam mogućnosti život bi provela najverojatnije u Kanadi.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Ovdje u Baranji i mome selu ja svoju budućnost ni ne zamišljam. Baranja je nekada bila razvijena i takoreć hranila je cijelu Hrvatsku. Ali sada ovdje ljudi ne dobijaju plaće po 7-8 mjeseci i ja naprosto ne vidim ovdje svoju priliku da prehranim sebe i svoju obitelj. Budimo realni, po meni je Baranja odsječena od Hrvatske i ja u njoj ne vidim svoju budućnost, a ni svoje buduće djece.

... Nekome mora doći iz neba u glavu da vidi da nikoga nije briga za nas i da je Baranja zaostala, a naša država ulaže u turizam dok ovdje vlada glad i bijeda.”

Učenik, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Težak je život nas mladih u Baranji, a posebno zbog toga što se nemamo gde zabavljati, družiti i svi te gledaju nekim drugim očima - očima punim mržnje. Međuljudski odnosi su na najlošijem nivou, tipa onih u Americi (crnci-belci).”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

“... Prvo i najvažnije je da bude mir, a onda će se sve moći postići zalaganjem i trudom svih nas koji želimo da živimo u miru.”

Učenik, 17 god., okolica Belog Manastira

“Živim u Belom Manastiru i nisam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Nedostaci ovog mjesta su to što još ovdje nije stanje sasvim sigurno zbog Srba pa nemamo mogućnosti izlaziti sasvim sigurno zbog tučnjava i nesigurnosti na ulicama. Stoga nam i roditelji ne dozvoljavaju baš izlaženje u diskove ili kafiće.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“... Svoju budućnost zamišljam negde dalje od ovog 'ukletog Balkana' gde se svako 50 godina dešavaju glupi i nikom potrebni ratovi.”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

VUKOVAR

“Ne bih ga menjao ni za jedno drugo mesto. Živim u selu i to mi je prva i najveća prednost, jer mnogi ljudi i ne znaju što znači život na selu, koje su pogodnosti. Pre svega, mentalitet ljudi je drugačiji nego u gradu, solidarnost je veća, poznajem sve ljude, mogu zatražiti pomoć u svakom trenutku zbog čega osećam da sam na selu sigurniji, a sigurnost je jedna od stvari koje mi čine život lepšim.

Sve u svemu, moje selo je moj 'grad' i ne bih ga menjao ni za jedan milionski grad.”

Učenik, 4. razred, okolica Vukovara

“Mladi na ovom području nemaju nikakvu budućnost bar 5 godina jer nema ni novca ni nikoga ko bi se zalagao za budućnost i bolje sutra za mlade.”

Učenik, 4. razred, Vukovar - Borovo naselje

“... Gde sad živim neću ostati jer je odvratno da gore ne može biti. Nemam zašto da ostanem jer to nije moje rodno mesto pa me tu ništa ne privlači niti veže za ove krajeve. Jedva čekam da završim školu i da odem.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Mi, ova posleratna nesretna generacija i uopšte sva deca koja su rasla u ovim ruševinama, prebrzo smo odrasli, razmišljanje nam je drugačije i to vidim sama po sebi, a i po mojim drugovima i poznanicima. Jedva čekam da odem odatle, da zaboravim muke i teške dane koje sam provela ovdje. Odlazim u stranu zemlju (što mi je uvek bila želja) i odlazim tražiti svoju budućnost, tražiti svoje 'ja' i postići nešto u životu a to ovdje nikako ne mogu.

... Ovaj grad će se izgraditi i možda ponovo živeti kao pre ali tada će biti kasno da pokažem svoje vrednosti i postignem

nešto u životu. Jedino što me veže za ovo područje uopšte su moji roditelji, prijatelji i rodbina. Možda sam pre drugačije mislila ali sad znam što hoću da postignem u životu. Da me ljubav veže? Ne, ne bih ostala. Od ljubavi se ne živi ceo život.

... Stalno me hvata seta kada se šetam gradom navečer hodam i ima samo nekoliko devojaka i momaka, ne idu nigde jer ništa i nema. Ulice su prazne pa smo i mi omladina prazni u duši i u srcu. Možda nam čak ostanu posledice i duboki ožiljci zbog toga.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Trebalo bi se sve promeniti. Ali bi pre trebalo izbrisati pamćenje svima. Kad bi mogao nešto promeniti prvo bi izgradio sve kako je bilo pre rata. Sve da bude u potpunosti isto. Da se vrate stari prijatelji, da svako veče prolazimo zajedno kao pre. Mislim da je to sada nemoguće jer su se promenile okolnosti života u celom svetu, a najviše kod nas.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“...jer sada izaći u neko mesto noću znači strepiti da li će biti sve u redu. Što se tiče mog mesta to je u redu jer svi smo isti (po nacionalnoj osnovi) ali u selima te drugim mestima gde ima više nacionalnih skupina život je znatno otežan.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Svoju budućnost zamišljam u nekom mjestu gdje ima diskoteka i kafića, gdje mladi izlaze i zabavljaju se. Mislim da u ovom mjestu neću ostati živeti, zato što ne želim da svoju mladost provedem u kući ...”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Posle proterivanja Srba s ovog područja s tim što su morali uzeti hrvatske dokumente, a imali su krajinske koji su bili zakon i prava stvar, smanjila se i sigurnost Srba na ovom području. Dokaz je i to što se dešavaju stalno incidenti i svađe, a nema ko da nas štiti. Ovaj povratak Hrvata onemogućuje Srbima da se slobodno kreću i dišu.

... Ako nešto i bude neke promene na bolje biće bolje samo Hrvatima a ne Srbima jer Hrvati imaju zadatak da nas protečaju odavde ali neće uspjeti ja im kažem.

... Da mogu promeniti nešto promenio bi državu, vratio Krajinu i Srbe na ovo područje.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Svoju budućnost zamišljam u sreći i miru. Jednoga dana da sretno živim u bračnom životu, da se zaposlim i da znam zašto radim. Da ne budem kao sada moji roditelji, rade a nema-

ju ništa i ne znaju zašto rade. Mislim da samo ako budem mogla da ću otići odatle, ne zato što ne volim ovo mesto i ovu državu već zato što smatram da ovdje nema života naročito za mlade. Jedina stvar koja me veže za mesto gde živim je detinjstvo koje sam provela tu.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Ja ne znam šta svi odrasli očekuju od nas kad su dopustili da dođe do rata koji je u velikom delu utecao na to naše ponašanje. Mi ne možemo zamišljati našu budućnost kad ne možemo ni sadašnjicu preživeti i nadati se nečem boljem. Naš život su sasekli u korenu i nisu dopustili da ga razvijemo u predivni ili barem mali cvet. Ne znam tko bi mogao to da promeni i da spreči mržnju između nas jer ipak mi smo svi isti.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“Što se tiče promena želim promeniti vreme i poskidati političare svih strana. Kada bih imao neku vezu, nekoga moćnog, želio bih da vratim vreme u 1980. g. i onda potamnio sve one koji su nam 10 g. ispirali mozak svojom politikom...”

Što se tiče budućnosti, kao Srbin ovdje nemam posla. Mislio sam otići u Srbiju ali to što se danas njoj dešava je zlo veće nego moje ovdje.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Nedostaci su ljudi koji nasilno moraju napustiti mesto jer nemaju mogućnosti ovdje opstati a razlog tome je vlast koja misli da je srpski narod manjina i sa time hoće etničko čišćenje.

Aktivnosti koje bih predložila? Za mene je ovo pitanje na koje ne mogu dati odgovor jer ne znam u ovoj situaciji i položaju u kojem živim kog bi trebala predstavljati ta osoba. Da li je ta osoba Srbin ili Hrvat? To je pitanje koje se danas postavlja ako se želi sudelovati u bilo kojim aktivnostima. Ja bih mogla uticati samo na onu osobu koja ima istu nacionalnost kao ja. Mislim da tako misle i ljudi te druge vere (Hrvati).

... Ponosna sam što sam srpske vere i što mogu da kažem da sam Srpkinja jer jedino što me može zadržati ovdje jeste ono što Hrvati nemaju a to je ljubav a ne interes i mržnja.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Mjesto za izlaske možemo ubrojiti u birtije pune pijanaca, tamo nam nije mjesto. Za školovanje je potreban novac no malo je roditelja koji to mogu priuštiti svojoj djeci, pogotovu ako ih ima više.

... Međutim jedina prednost mladih što se ne predaju, što nastavljaju dalje sa nekakvom nadom u bolje sutra a ipak toliko svjesni da to dobro još dugo neće doći.

... Želim završiti školu pokušati naći posao, dobijati redovna i zadovoljavajuća primanja, živjeti prosječnim, skromnim životom u zdravlju što naravno želim svima. To je ono što želim no kažu da se ne valja prerano nadati jer svako vrijeme nosi svoje breme, odnosno probleme koji te čekaju u budućem životu. Pokušaću svoj veći dio života provesti u svom rodnom gradu Vukovaru ukoliko se bude moglo i ne bude previše naporno da se tu živi.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Dok sjedim i gledam oko sebe, razmišljam kakav je ovo život? Da li se može nazvati život? Sve oko mene je tmurno, puno ruševina, ljudi su bez osmjeha. U mom gradu se odvija život bez puno radosti, bez mnogo stvari koje su neophodne za nas omladinu. Nemamo uobičajenih novogodišnjih, božićnih radosti, sve to prođe neobeleženo. Nemamo mjesto za izlazak, zabavu, mjesto na kojem ćemo zaboraviti svakodnevne probleme. Dani prolaze jednolično, sumorno bez većih uspona, a mnogo padova i u srcu tuge za nekim boljim danima.

... Voljela bih utjecati na vlast, na bogatije ljude, da ulažu u ovaj grad bar malo truda. Da se grad izdigne iz svih ovih ruševina, da nam omoguće mjesta za izlaskе, druženja i druge radosti. Željela bih da nam izgrade bioskop, kafiće da unesu život u ovaj grad.

Možda će se jednog dana neko smilovati na ovaj grad. Možda ćemo i mi kao i ostala omladina biti srećni i ponosni u svom gradu.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Ne samo da sada nemam mogućnosti za zabavu, nego neću imati mogućnosti raditi nakon školovanja i jednostavno život ovdje je pravi promašaj. Volela bih da ova anketa pomogne i poboljša život mladih, ali čisto sumnjam, nema leba od toga.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Posle školovanja odlazim u Kanadu i nemam namjeru se vratiti. Ovdje nikad više neće biti života kakav je bio pre rata, to može potvrditi svaki čovjek koji živi ovdje. Odlazim pre svega zbog posla i sigurnosti života.

... Tražio bi da se što više ulaže u proizvodnju, privredu i druge delatnosti i na taj način mladima osigura bolji i sigurniji život i opstanak, da se otvaraju diskoteke, kafići i druga mesta, gde bi se što više mladih okupljalo i družilo.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“... Mi ovdje u ovoj zemlji smo davno otpisani ali u svetu nismo; uvek smo bili priznati i zauvek ćemo ostati priznati. Že-

ljela bih da se ponovi ono vreme od 1982. do 1989. godine a da se ovo zaboravi kao da se ništa nije desilo. Da se živi normalno kao pre. Da omladina ima neko svoje ja i da joj se omogućé sredstva za bolju budućnost. Mislim da se niko ne mrzi kao mi ovdje. Ovdje više neće biti zajedničkog života. Nemam više šta da kažem jer Bog sve vidi i Bog će da vam sudi. 'Srbija do Zagreba', 'Srbija do Tokija (i dalje)."

(nacrtana meta) Target.

Učenica, 3. razred, Vukovar

"... Svoju budućnost kao i svi zamišljam da ostvarim nešto. Htjela sam da budem turistički vodič za što idem u školu, normalno posle toga fakultet, ako bude moguće, ali moraću pre toga da nadoknadim nedostatke iz škole kao prvo kompjutere, za koje znam samo kako izgleda."

Učenica, 3. razred, Vukovar

"Općenito nisam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Prednosti moga mjesta su u tome što se ljudi međusobno poznaju, ali nedostataka je mnogo više: mjesto je malo, ljudi su ogorčeni, nema slobode koju mladi žele, malo je mjesta za izlaskе, i ako ih ima uvek strepimo da ne naiđe neka budala i da nas sve poubija. Ljudi su skloni ogovaranjima, a mjesto je malo, gluposti se šire..."

...Uopće se ne radi na tome da se zadovolje potrebe mladih, naš glas se jednostavno nigdje ne čuje. Da bi nam se uvjeti života poboljšali osoba koja ima mogućnosti i sredstava da nam organizira bolji život; neka 'prikupi' oko sebe mlade ljude sa dobrim idejama, nek' nam otvore razne klubove za literarne sekcije, umetničke galerije, po koji muzej, noćne klubove, kina, kazališta, ... i još mnogo toga što bi jedan grad mogao i morao da sadrži u sebi, a da pri tome nikome ne naškodi."

Učenica, 3. razred, Vukovar

"Živim u selu Tenja, mesto je udaljeno par kilometara od Osijeka. Ovo selo je imalo veliku prednost ispred svih pre tri godine, ali sada je to ništa."

... Iz mog sela svi ljudi odlaze i traže bolje za svoju budućnost. Ne odlaze zato što ne vole svoje selo jer se ne može više tamo izdržati. Ljudi prave papire za Kanadu i Australiju traže sebe u inostranstvu gde će naći mir za sebe i svoju decu. Ja planiram ići u Srbiju ali kako da odem kada ovi fašisti bombarduju moj narod i moju domovinu. Nadam se da će to proći i da ću školu nastaviti u Jugi."

Učenik, 4. razred, Tenja

"...Trenutna prednost mog sela je što je selo čisto srpsko, bilo i ostalo, za razliku od onog drugog koje niti je bilo srpsko (čisto),"

niti je sada. Nedostaci su to što je okruženo sa svih strana selima mešovitog ili hrvatskog stanovništva, pa je prvo bliže srpsko selo puno udaljeno pa je izlazak tamo težak i nedostupan onima koji nemaju auto.

...Što se tiče budućnosti, za nju sam zabrinut najviše zbog nacionalnosti. Nadam se boljemu statusu u državi Hrvata jer nameravam ostati a ne seliti se, pre svega zato što je teže živjeti u tuđem zlu nego u svom. Ako dođe do najgoreg ne isključujem selidbu ali ne u tuđe zlo (Jugoslaviju) nego u dobro (inostranstvo).”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“U sadašnjem svijetu u kojem trenutno živim mnogo toga bih promijenila i učinila dobro cijelom svijetu. U mjestima zahvaćenim ratom, mnogo toga nedostaje kao što su npr. mjesta za zabavu i okupljanje omladine, parkovi za djecu. Mislim da je potrebno mnogo vremena da se sve to obnovi, jer toliko dugo je podizano i građeno...”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Potcenjuju nas zbog nacionalnosti i vređaju kad god im se ukaže prilika zato što su u većini. Budućnosti za Srbe ovdje nema ukoliko se politika etničkog čišćenja bude i dalje provodila. Ali ipak trudićemo se ovdje ostati koliko god budemo mogli jer nas ipak tu ima više.

... Ovdje bi za sada ostao samo zbog toga što smo još uvek većini trn u oku, pa da tako i ostane...”

Učenik, 3. razred, Vukovar

“... Uslovi života u Vukovaru uopšteno rečeno su loši. Svi smo svesni da još mnogo vremena treba proći da bi on bio približno jednak ostalim gradovima. Ipak pred svega najveća mana je politička napetost. Ne postoji krivac ni pobednik i sve dok ih budemo tražili jedni u drugima život neće biti 'normalan'.

... Moje nezadovoljstvo potiče iz razloga što sam dete 'agresora' pa je život na ovom teritoriju još teži. Teško je ići kroz grad u kojem si odrastao a bojati se svakog automobila koji stane, teško je podnositi pritisak da si kriv a ne smatraš tako.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Prednosti ovog mesta za sada bi bili samo kulturno istorijski spomenici koji se nalaze ispod ruševina, tj to su samo nekadašnje prednosti. Nedostaci su ogromni, upravo zbog tih aktivnosti mladih kojima se ne pruža ništa što bi pomoglo u druženju i izlascima.

... U ovom mjestu samo uporni, i to ljudi sa ogromnom snagom za život postižu nešto, ako ostale pitate zašto žive, ose-

tićete samo pesimizam. Da li ću ostati tu gde sada živim također je pitanje materijalnog stanja. Ovdje su mi kuća, rodbina, prijatelji, tako reći sve, ali to bih sve ostavila, samo da bih negde postigla nešto više, jednostavno da se mogu nazvati čovekom.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Na neki način ja svoju budućnost ni nemam, planiram da odem negde u inostranstvo da nastavim dalje školovanje, jer ovdje kad školu završim posla neću imati a ko nema posla nema ni budućnosti.

Kad bi se moglo nešto promjeniti voleo bi da otvore ponovo sportske klubove, da se otvore klubovi gde će mladi izlaziti, da se parkovi i mesta kraj Dunava uredi da bi mi mladi mogli u društvu ili sa djevojkom prošetati se kroz naša prelepa mesta koja su sada zarasla travom.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“... Ljubav prema ovom kraju je ogromna ali nemoguće je živjeti u okruženju gde te nazivaju četnikom, pričaju o nekoj 'Lijepoj našoj' koja je u svetu izvikana kao demokratska država ali je pravedna samo za pripadnike hrvatskog naroda koji je ovdje u većini ali to ne znači da je Bog nad Srbima. Srbi jesu mali narod, ali su se opekli.

Proteklih 7 godina sve je bilo u redu. Nije bilo novca na pretek ali barem je sreća bila u srcima a sloboda na usnama ljudi koji ovdje postoje mnogo godina. Tih 7 godina niko nam nije bio potreban sa svojim mogućnostima i materijalnim dobrima da bi bili srećni i radosni. U našim godinama treba da mislimo na porodicu, dalje školovanje ili budućnost. Umesto toga mi mislimo na ponovni početak rata ili na odlazak u neki nepoznat kraj gde će nas svi odbijati i govoriti nam da smo ustaše ili srpski izdajnici. Sve u svemu nemoguće je živjeti ovdje dok je toliki pritisak na našim leđima i za našim vratovima...”

Učenik, 3. razred, Vukovar

“... Da bude više posla za mlade ljude i da što manje ljudi gladuje po ulicama. Da se kafići i diskoteke ne dele na srpske i hrvatske da se sva omladina zabavlja i druži na istim mestima.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“Nisam uopšte zadovoljna životom u svom mestu. Mislim da nema prednost sve su to nedostaci jer mladima treba više slobode i sigurnosti ali to u ovo vreme nije uopšte moguće.

Svoju budućnost ne mogu da zamislim sa ljudima koji sad dolaze i donose neka nova pravila na koja Srbi nisu navikli jer nikad nisu bili manjina.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Mjesto da se družimo, veselimo i proživimo ovu mladost kako to rade i svi drugi, mi nemamo vremena, niti sredstava za izlaske koji su nam ograničeni. Živimo onako kako možemo, nastojimo uživati što više možemo i umijemo, ali nemamo gdje.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... U svom mestu bi rado ostala jer ga volim ali mi ne dozvoljava nacija koja misli da su nešto. Otišla bi negde gde mogu da nosim svoju kokardu na sred čela (ako hoću), a ne da mi neki povratnici broje kad glasno pustim srpsku muziku.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Niko ne pomaže mladima ne samo u mom selu već i širim razmerama. Ne razumem te ljude u kojem su oni filmu, šta oni kontaju kada svojoj deci neće pomoći.

... Ali kad bi postojao neki ujka Sem sa par cigli u mom kraju bi osnovao omladinsku organizaciju koja bi želje same omladine sprovodila u dela. Znači ako omladina želi da osnuje naprimer likovnu koloniju da se ta organizacija izbori zato da pogura matore usedelice i stvore nešto za omladinu, i bilo koje druge vidove organizacija kao: omladinska zadruga – koja bi omladini pomagala oko pronalaska posla, stecište mladih – da se mladi mogu sakupljati, saveti mladima – gde bi omladina mogla u svakom trenu doći i zatražiti pomoć.

‘Oću normalan život u kojem bi se oseć'o veselo.’

Učenik, 4. razred, Vukovar

“Ja, kao i većina mladih iz mog mjesta nismo zadovoljni našim trenutnim životom. Ima mnogo nedostataka po kojima se na našu žalost razlikujemo od ostalih, ne želim mnogo komentirati ovu situaciju u kojoj se nalazim, niti zalaziti dublje u politiku, ali to je naša realnost.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

PAKRAC I OKOLICA

“Postoji više utjecajnih osoba u Lipiku, ali bi se najprije trebali oni međusobno organizirati. Morali bi se početi brinuti za naš gradić, ali na njih je teško utjecati. Čini mi se da oni slušaju samo sebe.

... Mislim da bi u Lipiku, kao prvo i osnovno, trebali prodati bazeni. To bi puno doprinijelo razvoju turizma i svega ostalog u Lipiku. Mladi bi imali jedno mjesto više za druženje. Zatim, lijepa športska dvorana bi bila predivna.

... Iznimno potrebno je obnoviti krilo bolnice za rehabilitaciju u Lipiku. Tada bi mogla primiti puno više pacijenata, te za-

posliti mnogo fizioterapeuta, također i medicinskih tehničara iz srednje medicinske škole Pakrac.”

Učenica, 3. razred, Lipik

*“... Na primjer, tu u Pakracu idemo u takvu **bijednu, u`asnu** školu. To mislim na građevinu i umjesto da se oni koji imaju novaca potrude da se to obnovi, oni kreteni, da tako kažem, oni grade kafiće, disko. Mislim i to je dobro jer mladi trebaju izlaziti i baviti se, ali bome trebaju biti i školovani i nešto znati, a ne kao mulci biti drogirani i pijani svakog petka i subote. To najviše ljuti što oni koji bi mogli pomoći da se nešto poboljša, oni troše na gluposti. To je žalosno, ali stvarno žalosno.*

... Mislim da je sve to nula. Ali bit će kako će biti, a dobro sigurno neće. Žao mi je što ne mogu drukčije razmišljati, a htjela bih.”

Učenica, 3. razred, Pakrac

“... Kako stvari idu vjerojatno ću veći dio života provesti na ulici u kartonskoj kutiji i žicati za sendvič. Ako se to ne ostvari, vjerojatno ću ostati ovdje, ako dobijem posao u Lipiku, a ako ne okušat ću sreću negdje dalje, možda i vani...”

Učenik, 3. razred, Pakrac

“Već od 1992. godine nemam stalno mjesto prebivališta jer sam izbjegla iz BiH. Posljednje tri godine živim u Okučanima, tj. pokraj Okučana i uopće nisam zadovoljna time. Nema baš puno privilegija za nas mlade jer mi se čini da se nitko ni ne trudi. Osim toga, moram priznati da postoji samo jedna prednost, a to je da su novi ljudi koje sam upoznala super.

... Te rukovodeće osobe u mom mjestu nam nisu mogle osigurati ni odgovarajući smještaj, a kamoli nešto drugo. Mislim da njima ljudi kao ljudi uopće nisu toliko bitni jer smo, blago rečeno, zaboravljeni. Ne bih vam željela pisati naše socijalne, higijenske i društvene uvjete života jer bi se vjerojatno šokirali. Prvo kao prvo, izbjeglicama se treba osigurati bolji smještaj, a drugo, kad svi budu imali svoj stan ili kuću treba poraditi na budućnosti ove općine. Osigurati bolje prijevoznike linije, otvoriti sportsku dvoranu za sve, osnovati odbojkaški (ženski) klub, ritmičku skupinu, otvoriti još jedan disko klub. Ovo su moje želje i želje drugih koje nitko neće ostvariti.”

Učenica, 3. razred, Okučani

“Dosta sam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Prednosti su u tome što mladi imaju (donekle) gdje izaći. Mogu se baviti izvanškolskim aktivnostima, ali uz sve to ima i dosta nedostataka. Najviše nedostaje dvorana, a uz to dosta je

problema što mladi ljudi sve više i više konzumiraju alkoholna pića i cigarete.”

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Učenica, 3. razred, Pakrac

“Pošto živim u relativno malom mjestu, mislim da ni ne mogu očekivati nekakvu turbo zabavu ili milijun sportskih aktivnosti. Prednosti takvog života su, recimo: čisti zrak, priroda, 'čistoća' u odnosu na grad, općenito mirnija atmosfera, sporiji životni ritam itd. Nedostaci su to što u svoj toj sporosti zna biti vrlo dosadno.

... Nije sve u novcu, no svatko si želi na neki način 'osigurati' budućnost, a to je nemoguće ako radiš po cijeli dan i na kraju ne dobiješ plaću. No, optimist sam i nadam se da će se nakon moga školovanja neke stvari promijeniti i da će doći bolji dani.

... Daruvarski bazen je preko ljeta pun, lipički ne rade, tako, ako preko ljeta ne idemo na more, moramo putovati oko 50 km do Velike, do najbližih bazena. Pa tko ne bi tada izgubio volju i želju za sve.”

Učenica, 3. razred, Sirač

“Prednosti u mom mjestu baš i nema, osim da imamo dvije trgovine i da se svi međusobno poznajemo i družimo. Lijepo nam je kada se svi zajedno skupimo, popričamo i izađemo u Pakrac na piće, ali to nije baš često, jer nemamo ni autobusa, ni vlaka, nego samo osobni automobil. O idejama ne vrijedi pisati, jer ja ne vidim da bi to moglo na neki način poboljšati se, jer kao prvo, sve ono najbolje nalazi se u gradu, a selo uvijek ostaje po strani i baš se previše ne ulaže u takva, mala postranična mjesta.

... Baš ne poznajem takvu neku osobu koja bi nam mogla pomoći u poboljšavanju života nas mladih, nego svako samo gleda da što više zagrabi u svoj džep. To je nažalost danas tako, jer mi još uvijek živimo izvan svjetske civilizacije i tako daleko od svijeta.

... Za naše obrazovanje bilo bi bolje da nam se omogući bolji prijevoz za povratak iz škole, tjelesne aktivnosti i tako slično. Ne želim puno pisati o idejama, jer ne želim vjerovati u to da će nam se život u selu poboljšati, jer nema nade za to.”

Učenica, 3. razred, Donja Obrijež

“... Ja bih željela da se taj kraj u kojem živim malo poveća u brojčanom smislu i da ne bude tako dosadno. Kad i imaš slobodnog vremena nemaš ga na što potrošiti jer nemaš kuda da odeš i da budeš s prijateljima kad ih doslovce baš i nema.”

Učenica, 3. razred, Donja Obrijež

“... Trenutno je najvažnije da se već jednom obnove bazeni, jer su oni 'žila kucavica' Lipika.”

Učenica, 3. razred, Lipik

“... Trebalo bi organizirati neke ljetne kampove jer stvarno u okolini ima lijepu prirodu jer mnogi ne mogu otići na more ili negdje drugdje nego će besciljno lutati gradom da ubiju dosadu. A onako bi se lijepo zabavili, proveli i možda ponešto naučili. I to ne da bi trebali napraviti samo u Pakracu već u svim gradovima da se djeca makar malo maknu iz grada.”

Učenica, 3. razred, Daruvarski Sokolovac

“... Mislim da prvenstveno treba mlade uputiti u život i zaštititi, tj. skratiti izlaske bar osnovnoškolcima jer 'skreću na krivi put'. Treba organizirati da mladi mogu barem preko ljeta negdje raditi, fali koncerata, fali reda u Daruvaru.”

Učenica, 3. razred, Daruvar

“Ja sam zadovoljan i nezadovoljan u tom mjestu gdje jesam. Jer sam stranac koji sam došao iz Bosne. Tu se osjećam kao stranac dobro i nekad ne baš dobro. Zato što smo izgubili, itd. Ali tu gdje živim u Pakracu imam dobro društvo, školu i sport. Ja svoju budućnost zamišljam sasvim pozitivno. Kao što sam napisao, pod broj jedan da planiram završiti školu i ići u jedan veći nogometni klub i da s mojom obitelji sve bude u redu.”

Učenik, 3. razred, Prekopakra

“... Htjela bih da bar moja djeca imaju većinu onoga što sam ja željela ali nisam mogla imati. Zasad ne znam točno bih li ostala ovdje gdje sada živim, tj. ostala bih samo ako se nešto promijeni na bolje.

... Trebalo bi i za preko ljeta organizirati neke poslove kojima se mladi mogu baviti i malo zaraditi za džeparac.”

Učenica, 3. razred, Gaj

“... Ne bih htio zamišljati neke stvari u budućnosti, jer sam slijed događaja u sadašnjem vremenu može mi poremetiti sve moje zamisli i snove. Ne želim biti razočaran. Najvjerojatnije kad završim školu zaposlit ću se, kupit ću auto i uživati.”

Učenik, 3. razred, Pitomača

“... Nemamo čak ni neku pravu školu, škola je užasna, sva je prljava, uništena i stara. Ja mislim da za normalno ponašanje nastave trebaju neki malo bolji uvjeti. Mi kao da idemo u konjušnicu, a ne u školu.

... Mi zapravo nemamo ništa zanimljivog u našem mjestu... Ostala bih zbog toga što sam se tu rodila i zato što volim ovu državu."

Učenica, 3. razred, Doborovac

"Volim Lipik jer je miran gradić u kojem nema puno problema. Većinom se svi mladi poznajemo i to je po mom mišljenju dobro. Droga još nije prodrla u Lipik. Možda zato jer mladi nemaju novca. Mislim da je i dobro što nema mnogo kafića. Ipak za mlade treba izgraditi neko mjesto gdje mogu provoditi svoje slobodno vrijeme. Idealna bi bila sportska dvorana jer po zimi nemamo gdje trenirati."

Učenica, 3. razred, Lipik

SLUNJ

"Da li sam zadovoljan svojim životom u mjestu gdje i živim? Pa i nisam. Dosta se toga promijenilo poslije rata, pa čak su se i ljudi promijenili. Nisu to više oni pravi prijatelji, koji bi ti došli pomoći kad god treba, već se svi drže razine i više nitko nikog ne voli kao što su se ljudi prije rata voljeli i zajedno družili. Mislim da je nestala riječ ljubav i dobrota svakog čovjeka u mom gradu i to treba brzo ispraviti."

... Mnoge su i druge prednosti grada Slunja, kao što je turizam, naše prelijepe Rastoke i kulturni spomenik (gradina Zrinskih i Frankopana) koja je nedavno očišćena."

... Mislim da ću ostati u svom gradu i sve što budem radio potruditi ću se da pomognem svome gradu da se razvije."

... Moje ideje su, pošto grad Slunj ima svoj nogometni klub Slunj (NK Slunj), mogao bi čovjek koji ima mogućnosti organizirati takav program s mladima, odnosno takve aktivnosti, ugovoriti nogometne prijateljske utakmice s nekim važnijim klubovima kao što su; NK Zagreb, NK Croatia, NK Rijeka i dr., jer u sportu se pobjeđuje sve ono loše za čovjeka, pa čak i ljubomora koja je sve učestalija kod mladih. Na rijeci Korani moglo bi se organizirati, uz naravno prije poribljavanja rijeke, natjecanje u ribolovu ili odlaskom u goste nekom gradu gdje se takvo nešto stalno organizira iz godine u godinu."

... Sve je to lijepo, a najljepše bi bilo kad bi se barem nešto od svega toga ostvarilo, onda bi se to nazvalo uspjehom, jer bi se tada mladi vratili u grad Slunj u kojem se do danas osjeća nekakva nesigurnost."

Do ponovnog susreta. Bok!"

Učenik, 2. razred, Slunj

"Sve bi na ovom svijetu bilo drukčije, da ljudi nisu ovakvi kakvi jesu. Sve bi bilo drukčije da ih mogu zadovoljiti tek"

kriška kruha i čaša vode, da shvate što su ljubav, mir i sloboda. I ja sam bila uvjerena da su svi ljudi dobri i poštteni. Naivno sam promatrala ovaj svijet, sve do jednog dana kad sam shvatila da ratovi ne postoje samo u filmovima i da vještice ne postoje samo u bajkama. I bilo je tu mnogo više 'vještica' i zlih ljudi koji su nas uništili. Pa i danas znam da svi ljudi nisu isti, i da ću živjeti u svijetu u kojem želim tek onda kada ljudi shvate što su to najveće vrijednosti. I kad me pitate kako zamišljam svoju budućnost, mogu vam reći da je to budućnost u svijetu mira, ljubavi i dobrote. I da će taj svijet postati tek onda kada ljudi počnu vjerovati jedni drugima, jer kome onda ako ne jedni drugima!...

U ovom trenutku možda bih bilo najbolje pružiti ljudima mogućnost da se zabave u životu tj. pružiti priliku mladima da shvate vrijednost života, a ne da ga uništavaju. Mogu navesti primjer: Zašto mladež ne bi vikendom imali neke zabave bez alkohola, jer nije samo u tome bit zabave. A što se tiče onih mladih ljudi bez roditelja, siromaha ... Kad bih imala tu mogućnost da im pomognem, ne bih ni trenutka razmišljala što bih poduzela, učinila bih sve što je za njih potrebno..."

Učenica, 2. razred, Slunj

"... Gdje ću provesti veći dio svog života ne ovisi samo o meni već i o sudbini, ali se nadam da će to biti upravo ovo sadašnje mjesto. Tu bih voljela ostati zbog toga što sam tu 'svoj na svom' tj. za taj kraj me vežu sve lijepe uspomene, prijatelji, dok bi svaki odlazak zabtijevao i novo prilagođavanje novoj okolini a to baš nikome nije lako."

Učenica, 2. razred, Slunj

"Zadovoljan baš i nisam zbog brojnih nedostataka. Nemamo uvjete da se vjernije bavimo športom. Nemamo igrališta i mjesta gdje bi se mladi zabavili, nema dovoljno radnih mjesta koja bi potakla masovniji povratak ljudi u svoj kraj."

... Nadam se da će se sve to okrenuti na bolje. Iako je došla nekolicina ljudi iz razvijenih zemalja (SAD, Kanada, Australija, Njemačka...) oni još uvijek gledaju na svoj interes, nema te pomoći koju su nam sposobni dati, ali nadam se da će shvatiti kakav je život bio dok su iznad nas letjeli neprijateljski avioni i pucale granate, te da će im svanuti i da će reći sebi da su u stanju nam pomoći, svojoj okolini. Svi mi očekujemo pomoć i potporu i nadam se da ćemo je uz razumijevanje i rad dobiti."

Učenik, 2. razred, Slunj

"... Mislim da bi bilo bolje da postoji neko mjesto gdje bi se mogli sastati mladi ljudi, uživati u sportu, razgovoru s prijateljima. To bi bilo prikladnije nego da sjede po kafićima. Mislim da je nešto krenulo na bolje i može se vidjeti da Slunj postaje jedna

zdravija sredina. Sve više mladih se može sresti u parku ili u Rastokama.

Kad završim srednju školu planiram ići na fakultet. Voljela bih, nakon što završim fakultet, vratiti se u Slunj i tu provesti veći dio svog života. Voljela bih ovdje živjeti zato što volim mirna mjesta, gdje nema puno buke kao u velikim gradovima.

... Potrebno je također uložiti u turizam, ali ne previše. Ne trebaju se graditi neki posebni objekti da se ne uništi ljepota prirode, već se samo treba osigurati smještaj turistima i osigurati im prolaz do prirodnih ljepota koje su trenutno nedostupne jer su opasane grmovima i trnjem. Vjerujem da bi se većina stanovnika Slunja i okolice odazvala na poziv za čišćenje, samo ih treba potaknuti.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Dugo izbjivanje za vrijeme ratnih zbivanja (4,5 godina) pomoglo mi je da shvatim koliko ustvari volim mjesto gdje sam rođena i nipošto ne bih svoju starost htjela dočekati negdje drugdje.

... Ono što ja najviše želim je tečaj stranih jezika. Za mene bi bilo idealno, a mislim da nisam jedina. Zatim, športska dvorana s bazenima za djecu koja imaju problema s kičmom, prsima, nogama i isto tako za invalide stradale u ratu s našeg područja.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Život u Slunju uvelike se promijenio nakon rata. Možda mi se tako i čini jer sam bila puno mlađa kad sam morala svoj grad napustiti. Sad kad smo se vratili sretna sam jer se moja želja ostvarila. Ponovno sam u svom gradu koji naravno nije nikad prestao biti moj. Ne mogu previše očekivati jer se on sad polako oporavlja od rata. Pa mogu reći da sam zadovoljna ovim što imam, svojim životom u mjestu gdje živim.

... Nedostaci su ti i što se ne pruža prilika mladima da si stvore nekakve obveze koje bi pridonijele gradu, njegovom napretku, tj. slaba je podrška onima koji bi nešto mogli učiniti za bolje sutra.

... Slunj ima puno veće mogućnosti, ali one se ne iskorištavaju dovoljno, nema sredstava i nema osobe koja bi to unaprijedila.

... Trebalo bi organizirati neke programe koji bi mladima omogućili da i oni pomognu na neki način gradu, koliko im je u mogućnosti...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Kao prvo, mi u Rakovici, tako reći i nemamo mjesta gdje bi se mogli okupljati. U lokalne kafiće zalaze ljudi od 30-50 go-

dina stoga tamo nismo opuštteni, svi nas promatraju, a najgore je to što je to malo mjesto i tu ljudi jako šire lažne glasine, tračeve.

... Nerijetko se dogodi da dođe do tuče između starijih osoba, razbijanja i onda oni ugrožavaju i nas. Ja se iskreno nadam da će se netko sjetiti i omogućiti nam normalan život tamo jer ovo nas sve vodi u propast. Mjesta gdje sada izlazimo su vrlo opasna jer puno alkoholičara imaju pištolje i mislim da je to najveći problem. Kao drugo, nemamo sportsku dvoranu, niti nekakvo igralište i nemamo disko! Mi, koji svako jutro putujemo u školu nemamo autobus s kojim bi došli u školu na vrijeme nego svaki dan kasnim na 1. školski sat.”

Učenica, 2. razred, Rakovica

“... Sviđa mi se što su ljudi ovdje dobri i svatko će ti pomoći na najbolji mogući način. Samo mi smeta jedna stvar što se priče razglase u roku jednog dana, jer je to malen grad.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Slunj je jedno malo mjesto smješteno podno stare gradine Zrinskih i Frankopana, na dvije rijeke, Slunjčice i Korane koje se tisućljetno na isti način stapaju. Život u Slunju je lijep, miran. Svaki čovjek ima svoju kućicu, svoj dom, ljudi se vesele mirnom životu u sreći, ljubavi i miru... A onda jednog dana neki zli ljudi dođu i sve to unište, posiju sjeme zla na naše malo mjesto. Unište kuće, domove, zemlju, šume, ljude... dođe rat. Nema više sreće, ljudi plaču, ispunjeni su boli, tugom, patnjom. I nakon četiri godine vraćaju se na svoja ognjišta, sve u što su uložili cijeli svoj život, mučili se i prolijevali krvavi znoj, uništeno je, sve je srušeno. I kako sada da budu zadovoljni životom? Kako? Jednostavno teško je krenuti ispočetka, a znajući sve što te još čeka ljudi nemaju posla, jedva spajaju kraj s krajem, muče se, teško je. Nema prednosti ...

... Svoj život namjeravam provesti u Slunju jer Slunj je ono što mene gradi. To je moj grad, ja tu pripadam. I zašto da onda bježim nekud van, jer ako takvi kao što sam ja ne ostanu tu, Slunja neće biti za par godina. A ja želim osnovati svoju obitelj ovdje, tu ostajem jer želim da Slunj bude ono što je nekad bio, da kroz moju ulicu trče djeca sa srećom na licu, bez briga, da nema rata, samo ljubav.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Svojim životom u mjestu gdje živim prilično sam zadovoljna. Premda dok sam bila u progonstvu u Karlovcu nisam baš bila sretna jer mi je manjkalo dašak prirode koji bih mogla udahnuti. A sada mi ništa više ne fali jer kako se ono kaže: 'Sad smo svoj na svome'!

... Što se tiče prednosti teško je o tome pisati jer mi mladi uvijek smo nečije 'žrtveno janje'. Ovo je mali kraj i što god napraviš, što nekom ne paše odmah te gledaju po strani. Nedostaci, ... hm ... teško je o tome pričati. Nama mladima treba više mjesta za naš život. Nedostaju nam dobro opremljene 'igraonice', razne sportske dvorane, bolje opremljene plaže za kupanje.

... Sve je samo puno kafića u kojima nećemo naučiti nešto pametno nego samo da psujemo i pijemo.

... Cilj mi je završiti srednju školu i upisati neki dobar faks koji ne da bi samo meni dobro došao već i mom gradu u kojem se budem nalazila. Volim djecu, kao i sama ja sam dijete, ali moja razmišljanja da pomognem retardiranoj djeci čvrsto stoje u mojoj glavi.

... Nama stvarno nitko, koliko mi se čini ne želi pomoći, ali glavno onda da se priča 'Slunj je zaostao i pun seljaka!' Vidite. Svi znate da teško živimo zato Vas molim u ime svih pomozite nam da donekle budemo slični građanima sa velikih 'površina' ...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Mislim da ovdje nema prednosti za mlade, a nedostataka na milijune. Prvo i osnovno ima samo jedna škola i to za cure, samo ekonomska, malo je sportskih aktivnosti, nemamo ni gdje izaći kako spada, većina ih odlazi u druge gradove vikendom, samo je par kafića, jedan disko i ništa više. U Slunju mladež po mom mišljenju je zaostala, nema droge, samo se pije na veliko, o pušenju da i ne pričam, to je malo čudno, ali sve u svemu kako je, mora se živjeti.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Što se tiče prednosti, Slunj se obnavlja, ljudi se vraćaju svojim ognjištima ne razmišljajući što ih čeka jer je njihova privrženost ovom gradu i okolici jača od svega.

... Sloboda, ljepote koje on nudi, što bi bilo ljepše od toga! Kada osnujem obitelj, ne bih voljela otići daleko već bliže da mogu sa visine vidjeti slapove Korane ili Rastoke. Ako budem odlazila u mom srcu uvijek će ostati uklesano ime Slunja jer to je moj rodni kraj i teško ga je zaboraviti...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U budućnosti namjeravam upisati Ekonomski fakultet što znači da ću morati odseliti. Ne znam točno gdje bih htjela živjeti. Možda se, ipak, vratim ovdje, a ako i ne, uvijek ću dolaziti u Slunj jer on je moj grad, najljepši i najdraži. A u budućnosti će se sigurno riješiti neki nedostaci.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Meni se osobno ne sviđa život u malom gradu jer nema se gdje za izaći, ljudi nemaju što drugo raditi nego 'trpaju' nas u tuđe živote i traćaju.

... Život za mlade u ovom mjestu praktički i ne postoji, preko ljeta se rulja skuplja u parku, a preko zime ... preko zime ide se u restoran na živu muziku osim ako nije svadba, kod 'Ajke' (disko) se ide, ali tamo nije ništa posebno zbog toga što se samo pije, tuče, izvode gluposti, pjesme..., ali izlazim zbog društva i samo da nisam sa svojimima kod kuće. Izlasci kod nas su vrlo, vrlo oskudni. Postoji disko, restoran (živa muzika) i kafići i to je sve, tj. to je ništa, nemaš izbora ili to ili ćeš biti na cesti ili ideš kući...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U budućnosti želim naći posao svoje struke, da nemam brige kao danas, da ne idem nikuda. Život barem za sad planiram provesti ovdje ako uvjeti budu bolji, ali ako ne morat ću otići kao i drugi. Ne bih željela otići nikuda i nastojat ću ostati.

... Nas djecu rat je mnogo izmrcvario i naučio nas svega i svačega, pa zato mislim da i mi zaslužujemo približno kao i svi drugi.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Mladi se neće vraćati na selo jer misle: 'Što ću ja na selu, bolje je meni u gradu'. Ja tako ne mislim jer sam u gradu živjela punih pet godina progonstva i mislim da je ljepše na selu nego u gradu.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U mjestu gdje živim nema baš puno ljudi, svi se poznaju, živimo kao jedna velika 'ekipa' u kojoj su ljudi spremni pomoći jedno drugom. A svaki život, pa tako i moj ima svoje loše dane, u kojima se nekad osjećaš usamljena, ali nakon nekog vremena shvatiš da oko sebe imaš ljude kojima si važan i koji će ti rado praviti društvo kad si sam i prazan iznutra.

... Sve u svemu, moje mjesto je malo ali sadrži ogromna bogatstva, koja neki ni ne zamjećuju. I ako jednog dana odem daleko moj će grad u mom srcu uvijek imati posebno mjesto jer nigdje nije ljepše nego kod svoje kuće.

... Upoznati nove ljude i njihove kulture, jednostavno saznati o nečemu novom s čim dijelim prostor na zemlji, a ne samo pretvarati se da ih nema. Danas na svijetu puno ljudi nema posla, a u mom mjestu nemam baš puno mogućnosti, zato moram potražiti posao i sreću, a ne čekati da oni dođu k meni. Jer ja stvaram svoju budućnost.

... Ne možemo po cijele dane sjediti u kući ili lutati besmisleno ulicama, trebamo otići nekuda gdje se možemo zabavljati,

pričati ili baviti se sportom. U Slunju nam fali mjesto za mlade, mjesto gdje smo svi isti i gdje možemo raditi što želimo.

... Moramo učiniti nešto prije nego je kasno, jer nakon deset godina hoću da mi bude zadovoljstvo sjetiti se najljepših godina mog života.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Zadovoljna sam svojim životom i svojim načinom življenja. Prednosti ovog kraja su što je mirnije nego u gradu, ima dosta školskih i izvanškolskih aktivnosti za mlade na području sporta i kulture, što se svi mladi međusobno poznaju i dobro se slažu. Pošto je mala sredina ne događaju se stvari poput kriminala i život je siguran. Prirodni okoliš nije toliko zagađen i ekološki je čistiji nego u nekim drugim mjestima.

... Svoju budućnost zamišljam kao obrazovana osoba, sa završenom srednjom školom i fakultetom i na kraju svega kao udana žena koja se brine o svojoj obitelji, koja želi provesti život u ovom kraju jer tu sam rođena i tu sam provela svoju mladost. Ja ostajem u svom kraju da bi mu pomogla koliko god ja to mogu, da bi ga unaprijedila i promijenila ono što ne valja. A pošto je mnogo mladih koji odlaze odatle ipak je potrebno da netko i ostane.”

Učenica, 2. razred, Slunj

PETRINJA

“... Sam izgled grada je zastrašujući. Ništa nije ni popravljeno, već je pušteno da sve više i više propada. Mislim da je to najbolje obilježje samoga grada koji umjesto da se makne prema naprijed sa mrtve točke čini upravo suprotno.

... Ako sam u nešto sigurna onda je to činjenica da ovdje sigurno neću provesti ostatak svog života. Volim ovaj grad, ali perspektive za opstanak nema.

... U samome gradu mislim da ima dovoljno prostora koji stoje neiskorišteni i mogli bi se prepustiti mladima koji žele nešto učiniti za ovaj grad.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Petrinja prije rata i Petrinja nakon njega uvelike se razlikuju. Možda to ne mogu s potpunom točnošću procijeniti, jer sam danas nešto starija nego što sam bila prije devet-deset godina, no možda ipak djeca najviše primjećuju tu razliku. Za vrijeme rata boravila sam u raznim mjestima, na kraju krajeva i u Sisku, te je povratak u Petrinju za mene bio pravi šok. Dolaskom u Petrinju ostala sam jednostavno paralizirana. Nakon silnih izlazaka u Sisku našla sam se odjednom zatvorena u sobi u Petrinji.

... Što ovaj grad može pružiti mladima?!? Odgovor je jednostavan – ništa. Brojni kafići, disco club, ali to nije ono što će nas mlade izvesti na pravi put. Neki ljudi uostalom i ne žele tamo. Čak se i profesori sažalijevaju nad nama jer nemamo kamo, pa se onda 'izležavamo' po kafićima i lagano upropaštavamo. Mislim da bi se trebala organizirati neka ustanova gdje bi se mladi, prvenstveno srednjoškolci, mogli skupljati. Tamo bismo mogli svirati, pjevati, plesati – jednostavno se družiti i upoznati neke nove ljude. Ja se zaista ne sjećam kada sam zadnji put koga upoznala, ali htjela bih to. Otvorena sam i prilično društvena osoba i ova zatvorenost me guši. Tražila sam način da se riješim te samoće, no nisam ga pronašla.

... Mislim da Petrinja nema jedina ovakav problem, imaju ga i brojni drugi gradovi, uglavnom oni stradali u ratu. Zato ne bih željela ostati u Hrvatskoj kada odrastem. Željela bih otići u Austriju. Tamo je život miran, ne priča se toliko o problemima i možda bih se lakše zaposlila. Zaposlenje?! To je jedina stvar kojom se zamaram kad već nemam drugih jednostavnijih i besmislenih problema. Ja, recimo želim biti glazbenica, a umjetnost u ovoj državi nema mjesta (ili se meni tako čini). Tako je malo ljudi koji se posvećuju umjetnostima u ovo vrijeme. Zar je ratovanje postalo najvažnije?!

... Priroda. To je ono što zaista nedostaje. Neprestano moram slušati ne idi simo, ne idi tamo. Sve je minimirano i čovjek se ne može slobodno kretati! Ako bih mogla utjecati na neku bogatu osobu tražila bih je da obnovi centar i to obavezno Petrinjku i da razminira ova područja.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Mnogi ljudi imaju krivu predodžbu o nama. Nije nam cilj samo sjediti u nekim kafićima kojih, na žalost, ima više nego što bi trebalo biti, nego se baviti i stvarima koje bi poticale naš intelektualni razvoj.

... s još jednim nedostatkom u Petrinji, a to je SIGURNOST. Policija se u našem gradu brine o tome da li je nekome upaljeno svjetlo na biciklu, da li kupujemo cigarete roditeljima ili sebi a ne gledaju na važnije stvari kao što je činjenica da našom Petrinjom hodaju ljudi koji nose sa sobom oružje ili se čak nasred nasipa skinu goli kako bi nekoga prestrašili nasmrtno.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Izgleda deprimirajuće, čak i 4 godine nakon kraja rata. Po noći je sablasno šetati gradom zato jer, osim centra, rasvjeta je gotovo nikakva, sve smrdi i sve je puno smeća i raznoraznih ruševina koje mogu pasti prolazniku na glavu svaki čas. Prednost ovog mjesta je možda jedino to što nije velika urbana cjelina pa bi to onda, kad bi se uredilo bar onako kao prije rata,

... moglo biti lijepo mjesto za život. Nedostaci su gomile ruševina na sve strane, devastiran i zapušten centar grada, ponos grada 'Petrinjka' izgleda kao Hirošima i služi raznoraznom ološu kao javni WC. Neuređeni pješački putovi, užasan park (ne radi vodoskok, staze pune rupa...). Pun grad raznih izbjeglica koji se ponašaju kao zadnji seljaci i uopće se ne nastoje kultivirati i uklopiti u društvo, itd.

... Nema posla, nema razvojnih planova, društvo uopće nema ideala po kojima bi se ravnali. Mladi mogu izaći samo u kafiće i disko i nalokati se do mile volje i redovito se može dobiti batina od pijanih bandi koje kruže gradom i kafićima. Treba uvesti zabranu prodaje i točenja alkohola mlađima od 18 godina.”

Učenik, 2. razred, Petrinja

“... Mislim da sam dovoljno zrela za potpuno shvaćanje poslijeratnog stanja, ali ipak nije stvar u ratu nego u ljudima koji su mogli poboljšati standard življenja bez obzira na vanjski utjecaj.

... Prednosti mog mjesta vezane za mlade jesu te što je Petrinja, tj. veličina i sam izgled, grad vrlo povoljan za razvoj nekih institucija koje bi usmjeravale mlade. Manji grad vjerojatno ima veće mogućnosti za ostvarenje takvog jer mislim da manje stanovništva prije može uhvatiti zajedničku riječ.

... Nažalost iz vlastitog iskustva mogu to reći, lakše je doći do lošeg društva, alkohola i droge nego otići npr. nogometnu utakmicu.

... Petrinja je mali grad i u svom otkrivanju tog grada otkrila sam da ima stvarno puno djece i mladih koji mogu naravno uz pomoć i potporu grada uspjeti u životu i dotaći najviše vrhove uspjeha na najrazličitijim područjima rada i zanimanja.

... Na kraju, zar mogu razmišljati pozitivno kad je cijela moja okolina negativna?”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Tu bih ostao zato što je to ipak mjesto gdje sam se rodio i od malih nogu tu proživio (ali je i rat napravio mali poremećaj). Sad kad sam se vratio i kad smo opet obnovili sve mislim da ne bih nikad otišao iz svog mjesta.

... Da mogu utjecati na koju osobu kao što sam spomenuo, rekao bi mu da to pokuša promijeniti, ako ne bi mogao to sam da bi mu i ostatak ljudi pomogao koji se nalazi u tom mjestu. Rekao bih mu da najprije očisti sva ta smetlišta koja su napravljena ovako bacajući otpad na druga mjesta.”

Učenik, 2. razred, Petrinja

“... Život u Dragotincima (selu) je dosadan i seoski, no životom u Petrinji, može se reći da sam zadovoljna zato što ima mjesta za izlaske: kafići, disko i za šetnje: nasip, park.

... S obzirom na to da nam je standard takav da moramo biti zadovoljni dok je dobro jer može biti i gore, ne razmišljam previše o budućnosti. Nadam se da neću ostati tu gdje sada živim..., no nitko ne zna gdje će živjeti za 5 ili 10 godina. Pošto sam se u ratu selila 7-8 puta, više nemam osjećaj stalnog doma.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Ako smo se i negdje okupljali u selu to je starijim stanovnicima smetalo jer smo, po njihovom, bili preglasni, a njima je i tako glupo cijelu noć provest negdje u tzv. domu uz glasnu muziku ... Ne razumijem što ljude uopće privlači na selo, pa tamo je tako užasno DOSADNO! Nemam namjeru po cijele dane sjediti u kući i 'sretna' slušati cvrkut ptičica. Bilo bi lijepo kad bi netko ovo mogao razumjeti jer su mi svi dosad govorili kako je na selu lijepo živjeti. Možda nekome starijem da, jer oni mogu međusobno razgovarati i ubijati vrijeme ali mi mlađi ne. Što god smo sami pokušavali, to je 'palo u vodu' zbog nerazumijevanja, a uostalom nisu nam ni dozvoljavali da neku staru kuću (u kojoj nitko ne živi) pretvorimo u disk. Petrinja mi je za sada mjesto sasvim u redu, jer, kad ne živiš u gradu, onda grad ne može biti grozan kako to Petrinjci misle. Barem se imaju gdje zabavljati i ne ovise o prijevozu ili drugim ljudima.”

Učenica, 2. razred, okolica Petrinje

“... Kad bi mladi bili više društveniji i složniji i kada ne bi bili toliko sebični možda bi i cijela mladež u ovoj Petrinji bar donekle funkcionirala. Kad sam tek došla u Petrinju to su bile tolike razlike među ljudima - od kud je tko, kakav je tko i svi su se više-manje grupirali i među sobom postavili zidove!

... Danas se kod nas sve svodi na pijančevanje i lumpovanje po parkovima i okolnim porušanim kućama, a ipak se pravimo intelektualci.

... Ali moja još veća želja je ostati ovdje, među svim ljudima se iskazati i biti primjer kako uz malo volje i rada možemo doći do velikih stvari.

... Kad pogledam s druge strane i mi mladi smo sebični. Svi bi se dokazali kroz nešto, ali tuđom zaslugom.

... Mislim da ovaj grad tjera mlade od sebe, a ja sam upravo jedan takav primjer, ali ga ipak pokušavam zavoljeti i poticati druge na to!”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Što se tiče zadovoljstva mojim životom u ovom mjestu, ono je na prilično visokoj razini. To nije uvjetovano kvalitetom grada i njegovom ljepotom, već je to uvjetovano srećom koju osjećam dok sam među svojim prijateljima bilo gdje da se mi nalazili.

... Ne mogu još maštati o kojekakvim posebnim mjestima za izlazak i rekreaciju kad još uvijek nisam u svojoj kući jer se 'gospoda' još nisu dosjetila da tome posvete pažnju. Ja jako volim Petrinju jer je ona moj grad od ranog djetinjstva i željela bih i u budućnosti ostati ovdje. Glupo je pitati zašto bih ostala ovdje. To je jedan poseban osjećaj, posebna povezanost i bliskost zbog koje želim ostati.

... Život mladih nije kvalitetan u Petrinji. Mislim da oni i nisu za to krivi jer im nije ostavljen izbor. Previše je lokala, barova, birtija ili kako se već zovu i mladi jednostavno nemaju gdje, osim u njih izlaziti. Sramotno je da je samo jedna slastičarnica u čitavoj Petrinji – jedna malena koja se svaki čas zatvara. Jedna je i diskoteka koja sličí prije na neku rupčagu nego na mjesto gdje bi se moglo plesati i zabaviti. Sigurno se pitaju – a što da mi otvorimo slastičarne, neka druga UGODNA mjesta, a mladi tu ne žele izaći? Odgovor na to je – trebalo bi zatvoriti birtije i na njihovo mjesto postaviti nešto drugo... Moja osobita želja je da se otvori nešto kao što je bio 'Peach Pit' iz serije 'Beverly Hills'. To je nešto posebno, posebnog ugođaja i vjerojatno bi bilo uspjeha s nečim takvim.

... Pažnju bi trebalo posvetiti uređenju parka, uređenju 'Petrinjke' – robne kuće, uređenju trga, nasipa i sličnih lijepih mjesta koja su prije bila tako prekrasna.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Kada slušam o životu svojih roditelja u mojim godinama postajem tužna ili nostalgična za nečim što nikada nisam doživjela.

... Grad je pust, ljudi su se šćućurili u kućama, svatko se brine za vlastitog sebe, čak i kada se ukaže prilika za nekakvu promjenu, ljudi su zatočeni ili u neimaštini ('nedostatak materijalnih sredstava') ili jednostavno izgube volju – i ona zastane i zaluta negdje u tonama briga. Svoje frustracije s posla (ako ga imaju), roditelji stručno prenose na djecu, tako da mi tinejdžeri zapravo postajemo obične male siluete problema. Čak i škola prestaje pružati zadovoljstvo. Jer svatko dolazi u školu nafilan nekakvim vlastitim demonima i očajnički se traži mrvica nekakve pažnje za sebe.

... Nema mjesta za izlaske a (iako zvuči otrcano), ona nam zaista trebaju da se malo odmorimo i damo oduška, sve je prokletu skupo i mi srastamo s tim. Potpuno smo nemoćni da se pomaknemo s mjesta. Što je još gore, ovim mladim ljudima, mladim budućim intelektualcima, pruža se toliko malo da postane sasvim normalno živjeti kako živimo.

“Moja budućnost? Nemam pojma, za sada sam dovoljno puta shvatila da ti se u sekundu može srušiti ono što godinama gradiš, pa sam, eto, naučena živjeti dan po dan. Učim, smijem se, pričam s prijateljima ...

... Za Boga, samo ne još kafića! Htjela bih malo vaše mladosti.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Ako ostanem u ovom šugavom gradu još dvije godine jedina solucija je da se napijem i napušim toliko da umrem jer šminker nikad nisam i nikad neću biti. Zato jedva čekam da odem u svoju pravu kuću na selu, tamo barem imaš svoj pravi mir, a jedini štos je u tome što su svi moji prijatelje rodom iz Petrinje pa ću opet morati dolaziti tamo preko vikenda (nema veze, barem ću se pošteno napljugati i naliti k'o deva, kako to već spada jednom pankeru).

... Prvo što bi trebalo je naći prostor za okupljanje mladih, organizirati tu i tamo neki koncert.

... Još nešto, znam da od ove ankete niš' koristi ali hvala što nas se netko sjetio!”

Učenik, 2. razred, Petrinja

HRVATSKA KOSTAJNICA

“Pošto sam živjela i prije u Hrvatskoj Kostajnici jako je dobro poznajem. Prije rata sam bila zadovoljnija svojim životom jer sam bila manja, a sad kad sam se vratila, toliko toga se promijenilo, pa čak i novi ljudi koje prije nisam poznavala. Neki Srbi koji su tu bili i ubijali za vrijeme rata sad se vraćaju kao da se ništa nije dogodilo ...”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Po mom mišljenju mladi u Kostajnici nemaju velik izbor što se tiče izlazaka. Mjesta za izlazak se uglavnom sastoje od nekolicine kafića i jednog diska, tako da mladi uglavnom idu od kafića do kafića. No, kako se većina mladih u cijeloj Hrvatskoj tako zabavlja može se reći da sam zadovoljna. Ako imam dobro društvo nije važno gdje sam.

Ja namjeravam ostati ovdje. Iako Kostajnica ne pruža mnogo mogućnosti, ona je moj rodni grad i volim ga. Za vrijeme rata živjela sam u Sisku, ali nakon povratka u Kostajnicu upoznala sam se s ljudima i uklopila, te ne namjeravam otići odatle. Ne namjeravam ići na fakultet, pa bih se zaposlila negdje na ovom području, zarađivala za svoju budućnost i uživala dok mogu. U vremenu dok ne završim školu u Kostajnicu će se vratiti većina ljudi tako da će se moj krug prijatelja proširiti, a time će mi i društveni život postati zanimljiviji.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Živim u Sunji i općenito sam zadovoljan s time. To i nije neko preveliko mjesto, ali imam super prijatelje tako da je naj-

važniji problem riješen. Što se tiče zabave, nemamo baš previše mjesta za izlazak, ali i to je razumljivo s obzirom na veličinu Sunje. Bilo kako bilo tamo se uvijek događa nešto novo i zanimljivo. Glavni problem je nedostatak ženskog društva.

... Mislim dalje nastaviti na fakultetu i nakon toga naći neki dobar posao. Ako budem imao posao u Sunji i plaću čak manju od moguće u nekom drugom mjestu, vratit ću se u Sunju, jer to je najzanimljivije mjesto.”

Učenik, 3. razred, Sunja

“... Trebalo bi također organizirati neku ustanovu gdje bi se mladi skupili i mogli razgovarati o svojim problemima. Naravno, trebala bi osoba koja razumije takve situacije, npr. psiholog.

P.S.

Ne samo u našem razredu, mnogi učenici se ne slažu. Svi vrijeđaju svakoga i nikad se nitko ne buni, ništa se ne smije reći još više se trpe uvrede. Jako puno se vrijeđa učenike iz Bosne, ne razumijem zašto jer i ja sam morala napustiti svoj dom i treba im pružiti potporu, a ne vrijeđati ih. Sami najbolje znamo kako je to kad je svoj na svome među nepoznatim ljudima.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Živim u Hrvatskoj Kostajnici i što se tiče života općenito za mlade, nisam baš zadovoljna. No s obzirom da je ovo ratno područje (bilo) nemamo se što buniti. Imamo ono najosnovnije zdravlje, policiju i školu.

... Ne mogu utjecati na niti jednu osobu za organiziranje aktivnosti ili programa za mlade, no kad bi se malo naši poglavari potrudili oko toga, vjerojatno bi i mi bili zadovoljniji.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... U Hrvatskoj Kostajnici što se tiče aktivnosti i programa zapravo i nije toliko loše. Imamo disco club, kino dvoranu, kuglanu, auto-školu, kafiće... Ali mislim da ipak nešto nedostaje. Nema dovoljno života, svi mladi odlaze dalje ili pak oni koji tu ostaju postanu alkoholičari ili, što je najgore izgube volju za život. Mnoge djevojke poput mene bi željele malo radosti, ali otkud radost, kad dečke zanima samo pivska flaša?! Jako bih voljela kad bi u našem gradu otvorili teretanu i kad bi radilo malo više butika, a dobro bi došao i McDonalds.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Na nikog se posebno ne može obratiti. Kao prvo trebalo bi napraviti neki dom ili slično gdje samo mladi dolaze, zato što se sada moramo po kafićima gurati i sjediti sa starijima i pijancima. Osim toga trebalo bi još dovršiti nogometno igralište i na-

praviti još mjesta za košarku i odbojku. Osim toga bi morali češće dolaziti busevi pa bi se mogli češće obilaziti i ići negdje u grad i opet se za par sati vratiti, a ne kao sada kada se ode u Sisak tek se dođe za oko 4-5 sati kući.”

Učenik, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Trebali bi se češće održavati koncerti, ili dovoditi neke poznatije ličnosti, trebalo bi biti više školskih aktivnosti, ali u ono vrijeme koje bi otprilike odgovaralo svima. Mlade bi više trebalo uključiti u zbivanja u gradu. Znam da se mladi slabo odazivaju, no nečim novim, kreativnim bi se sigurno zainteresirali iako je ovdje malo stanovništva. Možda da se poveća broj stanovnika ovdje bi bilo dobro, samo to treba postići jer svi žele otići. Mnogi mladi koji ne idu u školu provode vrijeme u kafićima i time im život prolazi. Treba uvesti više kulturnih zanimanja.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Kad bih mogla utjecati na nekog ja bih bila najsretnija, jer ja na te osobe sigurno ne bih mogla utjecati. Ali kad bih mogla, prvo bih željela da bude jedno mjesto na kojem će se okupljati mladi. Drugo ovdje najvažnije jest promet ali ne skup, zatim neke sportske aktivnosti, bazeni i još mnogo toga.

P. S.

... Ovdje se ne može ništa organizirati jer i kad se organizira to odmah propadne jer je malo ljudi i malo mladeži.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Da mogu utjecati na neke osobe koje bi nam pomogle da poboljšamo svoj život učinila bih ono što najviše mogu. Jer ako i ne ostanem ovdje željela bih da mlade generacije imaju bolje mogućnosti zabave nego mi. Ne mogu pisati o nečemu posebno. Predložila bih sve ili bilo što samo neka nama i ostalim generacijama bude makar malo bolje.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Uopće nisam zadovoljna sa svojim životom u Kostajnici jer je svaki dan isti – dosadan. Nemam se čime zanimati, kad izađem van na ulicu nema nigdje nikoga – premalo je mladeži. Nemam gdje izaći tako da idem dalje: Sunja, Sisak, Petrinja.

... Da se nešto i organizira to će propasti jer nas malo ima, a još ovi iz okolnih sela ne mogu dolaziti jer nemaju prijevoza.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Prednosti u ovom gradu nema osim što je škola malo lakša od ostalih škola. Nedostataka ima puno. Kao prvo kad bi

negdje htjeli ići nemamo prijevoza, drugo nema, ljudi s kojima bi mogla normalno porazgovarati itd.

... Svoju budućnost zamišljam vrlo lijepo u nekom velikom gradu poput Zagreba s puno zgodnih dečki, mjesta za izlaske i to je to.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... U tim kafićima su i stariji od 30 godina, a ja smatram da gdje izlaze mladi ne mogu biti i stari. U našem gradu mladi puno piju, puše, pa čak se i drogiraju, a tko bi rekao takvo što za malo mjesto. Nas nema puno, no vikendom se popunimo, jer većina živi u Sisku ili Zagrebu. Prednosti baš i nema, osim ako se nešto ne promijeni tj. da mladi imaju gdje izlaziti, provesti dan.

... Po svemu tome, budućnosti nema, jer nitko ništa da poduzme za taj grad ili ne može. No kako se kaže, što se hoće to se i može. Nitko neće da organizira nešto.

... Trebali bi uvesti bolji autobusni red i smanjiti cijene. Trebali bi organizirati nešto u vezi sporta tako da svi možemo dolaziti na taj trening. ... Robna trgovina, jer ovdje što ima sve je skupo, a što je najvažnije da imamo izbor, a mi ga nemamo.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Veći dio života željela bi provesti u okolici mjesta gdje sada živim. Nije mi važno gdje ću živjeti već da sretno i zadovoljno živim.

... Ostala bi ovdje zato što tu poznam mnogo ljudi, a ponajprije u Majuru gdje sada živim zato što mislim da me tu ljudi cijene, a to mi je drago.”

Učenica, 3. razred, Majur

GLINA

“Nisam općenito zadovoljna svojim životom u Glini, a znam da je tako i većini mladih ovdje. Znam da je to situacija poslije rata i da ne može biti puno bolje, ali netko bi trebao pomoći takvim područjima.

... U Glini imamo prednost zbog školovanja. Mislim da je jako dobro što je ovdje nakon rata ponovno otvorena srednja škola.

... Voljela bih ostati ovdje jer ovdje sam ipak rođena i dio svoga djetinjstva sam provela ovdje, ali mislim da su puno bolji uvjeti života tamo gdje sam bila za vrijeme rata. Mislim da bi mi puno bolje bilo tamo, ali ovdje je ipak moj dom.

... Imam puno rodbine u inozemstvu i imam prilike otići iz Hrvatske, ali smatram da time neću ništa postići. Tamo imam veće mogućnosti za život i posao, tamo bi pomogla sebi, ali meni

je važnije da pomognem svim ljudima, a ne sebi. Što će mi posao i dobar život, kada znam da većina ljudi u Hrvatskoj to nema. Trebalo bi pomoći svima, a ne samo pojedincima, pa bi se tako poboljšao životni standard u Hrvatskoj.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Još jedan veliki problem je mjesto stanovanja, pošto smo mi povratnici, dosta nas nije u svojim kućama i nemamo mogućnost da kupimo kuću ili stan jer Srbi za svoje kuće traže previše, a da idemo na selo (blizu Gline) ne isplati nam se jer tamo još dugo neće biti ni vode ni struje a kamoli uvjeta za život.

... Trebalo bi urediti dvorane u školama jer ovdje nemamo nešto previše sredstava za vježbu ili općenito za tjelesni, nemamo čak ni poštene odbojkaške lopte. Na drugom mjestu bih istaknula otvorene tribine jer mnogo je mladih koji bi željeli otvoreno razgovarati o nekim problemima današnjice, ali nemaju mogućnosti.

... Bilo bi dobro razmotriti ove moje prijedloge i da uvažite neke od njih inače neće biti budućnosti u ovom gradu.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Po mom mišljenju nema dovoljno mjesta za izlaske mladib, barem mjesta za izlaske po mom ukusu. Ja ne znam ni za jedno mjesto u Topuskom gdje se pušta prava muzika, gdje god zađeš dreče neki šugavi narodnjaci...”

Učenica, 2. razred, Topusko

“... Mislim da bi se osobama koje se sada nalaze u ročnoj vojsci trebao skratiti vojni rok, jer moj je brat otišao u vojsku, a on nas je praktički uzdržavao.

... Isto tako oni koji su nas otjerali, Srbi (četnici), imaju sada veća prava od nas, a da njih nije bilo ovaj grad i mladi to ne bi proživljavali, a na ulicama vam se smiju. Obnova naše kuće na selu još nije niti počela, (a nalazi se uz glavnu cestu) dok su našim susjedima već gotove. Prostor oko naše kuće naime nije niti razminiran i sada četiri godine nakon što smo se vratili nismo bili kod svoje kuće.”

Učenica, 2. razred, Glina

“Moje je mjesto jako lijepo i jako sam zadovoljan, ali ponekad zna biti jako dosadno. Zadovoljan sam zbog toga što sam od rođenja tu živio, što nema plinova i industrija koje bi mogle štetiti mom životu. Zadovoljan sam najviše zbog toga što imam puno prijatelja koji bi mi uvijek pomogli u nečemu...”

Učenik, 2. razred, Topusko

“... Jer ljudi to svoje nezadovoljstvo donose iz svojih domova gdje (većinom) ima problema, najviše zbog novca, jer mladi

svakim danom traže sve više, a roditelji im nemaju otkud dati. Mislim da tko želi pomoći mladima zapravo treba pomoći njihovim roditeljima. Budu li roditelji radili, bit će zadovoljniji jer će se osjećati korisnima, imati će plaću što odmah znači bolji život za cijelu obitelj. Nadam se da će Glina postati zanimljivija, jer bih htjela ostati živjeti ovdje.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Moj veliki san je budućnost provesti u Glini, u gradu u kojem sam rođena i uz kojeg me vežu lijepe uspomene iz mog najranijeg djetinjstva. San mi je završiti neki fakultet i svojim znanjem i sposobnostima pomoći mom voljenom gradu, pomoći da to bude grad pun raznih aktivnosti gdje bi mladi provodili svoje vrijeme, odlazili na fakultete u Zagreb i ostale veće gradove, a onda se vraćali s novim znanjem i sposobnostima, te ih utkali u svoj rodni grad.

... Da se izdaje neki časopis kojeg bi uređivali mladi Banovine i ukazivali na probleme i poteškoće na ovom području ali isto tako i pokazivali svoje uspjebe u raznim natjecanjima, zaštititi okoliša i sl. Možda mladima posvetiti sat vremena tjedno na lokalnim radio postajama gdje bi informirali svoje sugrađane o svojim aktivnostima i poticali svoje vršnjake da im se pridruže.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Međutim otkada nam je došao rat i poslije toga to moje selo možemo reći da je pusto. U njemu se nalazi samo oko 10 stanovnika, tj. oko 4-5 kuća. To su većinom samo stariji ljudi, dok mladih uopće nema. Za vrijeme rata bila sam kod tetke u Francuskoj zajedno s bratom. Ja sam se vratila u proljeće 1997. godine. Iz početka bilo mi je jako teško, jer sam krenula u školu tek na jesen zbog toga jer sam morala polagati neke ispite da bih se uopće mogla upisati. Taj period sam bila vrlo usamljena, jer kud god da se okrenem vidim sve pusto, nikoga nema, niti mladih, već sam se tješila sa mojim roditeljima. Kada sam te jeseni krenula u školu odmah je bilo bolje. Imala sam i prijateljica i tu sam se nekako uklopila u tu sredinu. Jedino što opet ja mislim da ne možemo gledati to sve crno, jer to selo ima i neke prednosti. U selu je uvijek ljepše što se tiče prirode.

... Općenito mislim da ostali mladi u tom selu ne vide neke budućnosti, jer mladi su više usmjereni na škole i gradove, nego da se netko bavi poljodjelstvom. Dok npr. moj se otac bavi poljodjelstvom, a njegov sin se sigurno niti neće vratiti iz Francuske.

... Dok nema mladih, nije ništa niti potrebno.”

Učenica, 2. razred, selo kraj Gline

“Općenito nisam baš zadovoljna uvjetima života u Glini. Teško je izlaziti i dobro se zabaviti, osobito osobama koje ne puše

i ne piju, a osobito što nisu ni ovisnici. Kafići su puni 'pijanica', a unutra ne možeš pošteno ni sjesti jer se gotovo i ne vidiš od dima. Glina je mjesto s jednim diskom te bezbroj kafića. Nikad se ne događa nešto novo, uvijek je sve isto i možeš znati, premda nemaš vidovnjačke sposobnosti što će se dešavati na kom mjestu u koje vrijeme. Od povratka, u Glini je bio samo jedan kratak koncert 'Gazda' i Mineje. Nitko drugi nije posjetio naš grad.

... Glinu bi trebalo obnoviti ali na način da se ljudima obnove kuće i da se kaže: 'Mi smo gotovi s vama'. Ljude treba zaposliti, treba im pružiti mogućnost da rade, zarađuju, da se bogate. Mnoge zgrade 'starih poslovnih postrojenja' stoje prazne. Tu bi se država trebala umiješati..."

Učenica, 2. razred, Glina

"... Jer mladi, barem ovdje u Glini su jako uobraženi i umišljeni, stoga se baš ni ne družu međusobno, osim pojedinaca. Niti oni domaći ljudi vole došlje, tj. one koji su došli iz drugih krajeva a ne iz Gline, a oni nas još nazivaju i dotepencima. Mislim da je to jako ružno. Jer kako oni i sami kažu više vole živiti među Srbima koji su im toliko zla nanijeli, nego među doseljenim Hrvatima. Stoga jedva čekam da odem iz Gline, jer ovo je mjesto Bogu iza tregera, daleko od civilizacije i normalnog svijeta.

... A da mogu utjecati na neku osobu koja ima mogućnosti i sredstava za poboljšanje života u Glini, ta osoba bi morala biti sam Bog osobno. Jer prvo što bih željela, želim da se oni ljudi ovdje izmjene, da ne budu toliko dvolični, pohlepni, uobraženi.

... Da se ljudima poboljša životni standard, a za mlade se i ne treba baš previše brinuti jer ako im je do zabave i provoda, naći će oni načina da si uljepšaju dan ili večer.

... A država je takva kakva je, sada je zapala u krizu, a valjda će biti bolje. A ako njoj bude bolje, valjda će biti bolje i nama."

Učenica, 2. razred, Glina

"Nisam nimalo zadovoljan, zato jer nema pravog mjesta za izlaženje, ima jedan disk gdje uglavnom izlaze alkoholičari i ljudi od kojih se lako može dobiti batina bez razloga. Kafići su loši, puštaju se narodnjaci i već jako dosadne domoljubne pjesme i svi se zatvaraju u 23 sata. Nisam baš puno razmišljao o budućnosti, ali ono što sam siguran je da u Glini ne bih ostao ni za šta. Tu nema budućnosti, svi obrađuju zemlju, muče se, pa im onda još i ne daju plaću.

... Da se uredi kupalište na rijeci jer pola ljudi odavde se nikad nisu maknuli iz Gline, a kamoli bili na moru, pa tako da se i njima olakšaju ti vrući ljetni dani, a i svima nama, jer nitko ne ide na more od 15. 6. do 1. 9. pa da bude barem malo razono-

de, da se ne mora stalno misliti da li ću baš ja danas na kupanju se zakačiti u neku zaostalu minu. Druga stvar bila bi organiziranje koncerata, jer se u ovom gradu ama baš ništa ne događa.

... No, dok se to ne sredi nama još uvijek ostaje Banovac i park sa par litara vina da ubijemo vrijeme.”

Učenik, 2. razred, Glina

“... Zadovoljna sam zato što je ovdje moja obitelj i prijatelji i sve što mi u životu znači puno. Moram priznati da su uvjeti života bili bolji prije rata što se tiče razvijenosti, ali što se tiče netrpeljivosti među narodima stvarno je bilo grozno jer smo mi Hrvati uvijek bili manje vrijedni i nismo mogli pokazati koliko mi možemo pridonijeti svome gradu, a sada kada to možemo nemamo uvjeta. Prvenstveno nas muči nezaposlenost, propadanje tvornice u Glini u kojoj su mnogi ljudi bili zaposleni, a time nastaju i financijski problemi jer ljudi nemaju otkud odbraniti svoju obitelj, školovati djecu, poslati svoju djecu u višu školu.

... Pa svoju budućnost pokušavam zamisliti boljom od prošlosti i sadašnjosti. Nadam se da ću se upisati na neki faks iako znam da i sa svojim dobrim ocjenama imam male mogućnosti jer tko bi primio dijete iz nekog malog mjesta na neki dobar faks, ali ja znam da ću se na sve načine potruditi da uspijem u životu i da si osiguram sigurnu budućnost.

... Pa kada bih ja sreća tu osobu stvarno bih joj imala puno toga za reći i predložiti. Kao prvo to bi bilo da pomogne mladima da nađu neki cilj ovdje u Glini da bi tu proveli svoju budućnost.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Zabave uopće nema i pravo je blagostanje što je jednom 1997. godine bila grupa Gracia ovdje u Glini. To je stvarno dan za pamćenje. Što još reći o tome nego da sve što ima u Velikoj Gorici ili negdje tamo, ovdje toga nema. Kao da smo druga država. ...

... Ali što je najpotrebnije je Crkva. To se već planira dvije duge godine ali nikako je napraviti. Misle da bi se morala sagraditi na stočnom sajmištu a ne na starom mjestu uz park i uz glavnu cestu tako da je svi vide, kao i srpsku Crkvu...”

Učenica, 2. razred, Glina

KORENICA I OKOLICA

“... Veći dio svog života provest ću ovdje gdje sam sada jer nemam priliku provesti život negdje drugdje a i ovdje će mi biti lijepo jer su tu prijatelji, rodbina, dečko itd. Da, ovdje ću ostati živjeti zbog posla, roditelja, a najviše zbog turizma za koji sam veoma zainteresirana. Ja bih ovdje ostala zato jer je to moj dom,

moj kraj i moj zavičaj i ne želim ići nigdje drugdje. Tu sam provela veći dio svog života, tu su prijatelji, roditelji, rodbina a najvažnije tu imam svoju kuću.

... Knjižnicu, da bih nešto više naučili iz knjiga jer nas ionako profe psuju da ne čitamo knjige i da ništa ne znamo a knjige nigdje ne možemo nabaviti. To bi bilo sve čime bih ja poboljšala svoje mjesto. To su ujedno i moje ideje koje će još dugo vremena biti maštarija i mrtvo slovo na papiru jer nitko u mom mjestu se ne želi zauzeti za nas mlade. Jednostavno nije ih briga, samo im je stalo do turizma, hotela i koja će glavješina doći u posjetu hotelu i Nacionalnom parku. Nas mlade tko šiša jer oni su uvijek u pravu, samo kažu 'a što će to njima, bolje da misle na nešto drugo'.

... To bi bilo to od mene.

X-files. Bok sa Plitvica.”

Učenica, 2. razred, Plitvička Jezera

“... Dobre strane mogla bih nabrojati na prste, a loše, pa trebalo bi malo više vremena.

... Korenica je jako mali grad u kojem mladi nemaju puno mogućnosti za zabavu nego za baš ništa. Ako hoćemo kupiti nešto od odjeće moramo ići u Karlovac ili Zagreb, ako hoćemo kupiti neku knjigu, moramo ići u Karlovac ili Zagreb, ako hoćemo kupiti neku kazetu ili nešto slično opet moramo ići negdje drugdje. A što je najgore, nemamo ni redovnu autobusnu liniju da bi negdje otišli. Imamo sreće što je Korenica na državnoj cesti pa ima prometa, jer inače bi trebalo više vremena da vidimo neko ljudsko biće. Nema nikakvih događaja, pa onda nas krive da smo neobrazovani. Nemamo mjesta za izlazak, pa ako izađemo u neki od mjesnih kafića ljudi kažu da smo mi ološ i narkomani. U Korenici svaki čovjek poludi pa bilo bi dobro da bi bar dobili psihijatra....

... Da bih mogla utjecati na neku osobu rekla bih da otvore neku knjižnicu, da otvore par klubova (na primjer odbojku, rukomet, košarku), da nam dopuste malo više slobode, da nas navečer vani ne mora provjeravati policija, rekla bih im da otvore neki disko ili nešto slično, gdje bi mladi mogli izaći a da ne budu u društvu nekih djedova ili kravataša, te teških alkoholičara.

... To je sve! Pozdrav iz propadajuće Korenice!”

Učenica, 2. razred, Korenica

“... Ima toliko toga što nemamo i što bi željeli. Jedino što imamo su prirodne ljepote kojima se ponosim i divim kao i ostali ljudi. Jer uz svu tu ljepotu nema onoga što je potrebno mladima, a to je zabava. Nemamo nikakvog zanimanja pa tako počinjemo gubiti interese za bilo čim drugim.”

Učenica, 2. razred, Jezerce

“... Nama preostaje samo šetanje po cesti ili prirodi. To nije dovoljno.

... Također i knjižnicu bi bilo dobro otvoriti jer za čitanje knjiga u školskoj knjižnici izbor knjiga je vrlo mali i dosta knjiga je na srpskom jeziku (ostale su još od prije rata sačuvane)...”

Učenica, 2. razred, Plitvička Jezera

“Općenito sam dosta zadovoljan s mjestom u kojem boravim. Pošto živim na Plitvičkim jezerima u mjestu Mukinja, gdje je okolina jako čista i zdrava, tu nemam zamjerki. Pošto tu živim već četiri godine imam i par primjedbi.

... Imamo sportsku dvoranu, ali je ona zatvorena većim dijelom godine, bar za nas, ako želim izaći van onda je to ispred zgrade ili negdje dalje u Karlovac, Zagreb, Gospić ili već negdje gdje ima disko.

... Svoju budućnost zamišljam kao radnik u Nacionalnom parku. Veći dio života namjeravam provesti kod kuće obrađujući tlo u slobodno vrijeme, a na radnom mjestu izvršavati svoje recepcionerske dužnosti. Ostajem tu gdje živim zato što je doma najljepše.

... U mojem mjestu nema kina, koje bi trebalo obnoviti tako da ne moramo odlaziti u veće gradove samo zbog jednog malo boljeg filma. Baš i nisam neki plesač, ali volio bih ponekad otići i u disko kojega opet nema u krugu od 30-50 km minimum. Sve u svemu, trebalo bi urediti neki društveni prostor.”

Učenik, 2. razred, Mukinje

“Prednost kojom se može 'pohvaliti' moje mjesto samo je čisti zrak i priroda. Tijekom progonstva mnogi od nas svoje prognaničke dane provodili su u većim gradovima, u kojima se pruža širok niz sadržaja primjerenih mlađoj populaciji. Vraćanjem u svoje domove izgubili smo pravo da nastavimo sa svim aktivnostima s kojima smo započeli i kojima se želimo i dalje baviti kao što su razne sportske aktivnosti, kulturne manifestacije...

... Trenutno najvažnije je organizirati i ponuditi bavljenje raznim sportskim i kulturnim aktivnostima. U mom mjestu potrebno je omogućiti neke zanimljivosti kao što su kina, knjižnice, izleti. To je još lakše jer su ostali objekti od prije rata, samo ih treba adekvatno urediti i osposobiti za uporabu. Kod nas ima kino dvorana u sklopu sportske dvorane koja je naravno uništena, knjižnica u kojoj su potrebne knjige i neki sitni inventar, disko u kojem trebaju svjetla i zvučnici, te kuglana. Ukoliko je moguće da se nešto od toga omogući bilo bi dobro za dobrobit nas mladih i budućih generacija.”

Učenica, 2. razred, Plitvička jezera

“... Jer kad ste mladi zanima vas puno stvari a u Korenici je zanimljivih stvari malo. Nedostataka je jako puno kao npr. nema kina, kazališta, knjižnice itd. A prednosti su jer je mala sredina pa nema opasnosti od droge, kriminala itd...”

Učenica, 2. razred, Korenica

“Živim u nacionalnom parku Plitvička jezera. Nacionalni park je pun prirode. Što se tiče zraka i vode tu smo na prvom mjestu. Kad bi bilo športskih aktivnosti, kafića i dr. bilo bi fenomenalno.”

Učenica, 2. razred, Plitvička jezera

“Nisam uopće zadovoljna s mjestom u kojem živim. Općenito, Korenica ima više nedostataka nego pozitivnih strana. Za nas mlade život je ovdje grozan. Nemamo nigdje izići, niti provoditi možda ono malo slobodnog vremena. Sve drugo možda i može proći, ali je najžurnije to što su mladi potpuno **zanemareni**, a to je isto toliko žalosno. Jedino što je u Korenici dobro jest čisti zrak.

... Ja bih najviše voljela kad bih se jednog dana mogla zaposliti u svojoj domovini i živjeti slobodno tj. dostojno čovjeka, no u protivnom bit ću prisiljena ako budem imala ikakve mogućnosti za odlazak u inozemstvo.”

Učenica, 2. razred, Korenica

KNIN

“... U ovom gradu ima par ljudi koji se brinu za nas mlade, pokušavaju nam poboljšati budućnost. Oni nisu dovoljni, mislim da bi mi sami mogli dosta toga učiniti. Knin je Hrvatska u malom, ovdje su došli ljudi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Njemačke... Ako uspijemo ostvariti suživot ovdje bit će to veliki uspjeh. Ali izgleda da će za to trebati proći još vremena.

... Volio bih ostati, ali ako budem samo zbog ljubavi trebao, neću to učiniti.”

Učenik, 2. razred, Knin

“Ja sam živio šest godina u Londonu, u europskom velegradu i ovo ljeto sam se vratio u Hrvatsku i u grad Knin. Da vam iskreno kažem, iako mi mnogi ne vjeruju, ja sam zadovoljan svojim životom u Kninu, jer ipak ovo je moja sredina, ja sam opet među svojim ljudima, i to ti daje neki osjećaj sigurnosti i topline što rijetko neki naš čovjek osjeća u inozemstvu.

... Najvjerojatnije bih studirao u Rijeci ili Zagrebu gdje ne bih ostao jer živjeti u Londonu imam averziju prema velikim gradovima i zato bih volio ostati živjeti ovdje u ovom kraljev-

skom gradu. Ovaj grad ima neku dušu što neki gradovi u Hrvatskoj nemaju.

... Trebali bi malo zaboraviti Zagreb i silno ulaganje u njega jer samo Zagreb nije Hrvatska, mora se misliti i na druge gradove posebno one koje su bili obuhvaćeni ratom kao Knin.

... Vrlo mali broj zemalja na svijetu ima područja kao Hrvatska i trebamo iskoristiti to jer vjerujte mi prolazeći kroz mnoge, mnoge zemlje ja samo mogu reći: Hrvatska je najljepša! Čuvajmo je!!”

Učenik, 2. razred, Knin

“... Grad u kojem se (nažalost, još uvijek) jako gleda na nacionalnost, nije grad za mene, niti za ikoga moje dobi. Grad u kojem se prijatelji biraju po prezimenu. Ja sam svjesna toga da su tisuće ljudi u ovom ratu izgubili mnogo (od financijskih sredstava do voljenih osoba) sa strane srpskih agresora (i ja sam među njima), međutim ne vidim potrebu da se ta nacionalnost naglašava. Uostalom, što Vi tu možete promijeniti? Ništa!!!

... Međutim, koliko god to odbijala reći, sam Knin ostat će dio mene, jer ipak najbolje godine svog života ostavila sam ovdje i bila sam ovdje, a Vi niste znali da Knin postoji.

... Općenito, život u Kninu nije loš, postoje i prednosti i nedostaci grada. Međutim, zar je nekome dovoljno stalo do Knina da bi čak nešto uložio u njega, ili prevladava mišljenje:

Još dvije godine i Kninu grade nećeš me vidjeti nikada više!
Žaloso, ali istinito!!!”

Učenica, 2. razred, Knin

“Što se tiče mog života u Kninu nisam zadovoljna. Došla sam krajem 1995. godine iz prekrasnog Solina nadajući se još ljepšem životu, ali pogriješila sam.

... Mnogo ljudi je nezaposleno, tj. većina ih živi od socijalne pomoći koja ne stiže na vrijeme, došlo je mnogo različitih ljudi sa različitim načinom života, tj. različitom kulturom. Knin se može opisati (kao što sam rekla) lijep gradić sa mnogo nedostataka.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Svaki grad ima svojih prednosti i nedostataka, ali Knin, grad s velikom populacijom mladog stanovništva ili bolje rečeno najmlađi grad u Hrvatskoj, tako barem kažu, ima ih uistinu pregršt. Mislim, naravno na one negativne strane. Ako me pitate za prednosti života u ovom gradu teško mi padaju na pamet. No, ipak nabrojat ću ih nekoliko. U usporedbi s ostalim gradovima nema tako mnogo kriminala, drogeraša i beskućnika, barem ih ne vidim po ulicama. Ali, koliko je gladnih to sam Bog zna. Osim ogromne nezaposlenosti i niskog životnog standarda, ljudi

su naime na rubu gladi, jer plaće moraju čekati i po nekoliko mjeseci.

... Da mogu utjecati na neku osobu a u svrhu poboljšanja života mladih predložila bih joj sanaciju mnogih tvornica čiji radnici ne primaju plaće mjesecima, otvaranje više radnih mjesta za nas mlade, da danas-sutra ovdje možemo naći posao, a ne odlaziti iz ovog grada, otvaranje centra za mlade u kojem bi se mogli primjereno zabavljati, a usput i naučiti nešto korisno, umjesto da vrijeme provodimo po ulicama.

... Ulice bi trebale biti čišće, kao i parkovi. Grad je prepun kafića, zar su to mjesta za mlade? Osim toga, u školama nedostaje mnogo toga za normalan rad. To su primjerice kompjuteri, pribor za kemiju, biologiju.

... Bila bih naj sretnija da ovo moje pismo bude imalo barem malo utjecaja i koristi za ovaj grad. To mi je najveća želja, jer vjerujte mi nije mi cilj otići odatle. Ovo je moj grad i ja ga volim usprkos svemu.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Uz to još dolazi škola koja je po meni najgora u Hrvatskoj. Ona nije teška zbog predmeta ili profesora već je teška što se u jednoj školi nalaze sve vrste zanata. Zbog toga dolazi do raznih problema jer se za tako puno učenika nije u stanju održati nastava.

Ja živim u jednoj po meni dobro očuvanoj zgradi ali nedostatak je što je stan premalen za peteročlanu obitelj. Ali ipak bolje od ovoga se nije moglo dobiti. Uz to još dolazi velik broj nezaposlenih gdje spadaju i moji roditelji. Živim s nešto malo para što tata dobiva za svoju invalidnost. Jer on je 60% invalid Domovinskog rata.

Jedina velika prednost Knina je što se u njemu nalazi veliki broj mladeži.”

Učenik, 2. razred, Knin

“... Općenito gledajući nisam previše zadovoljna životom u mjestu u kojem živim jer ne mogu biti zadovoljna kad nema posla. To se ne odnosi direktno na mene ali kada su roditelji u nezadovoljstvu onda sam i ja, kada su oni nezadovoljni onda sam i ja. Neke od prednosti Knina su: predivna priroda, smiren je, iako to neće ostati dugo, jer sve više mladih uzima tj. 'isprobava' drogu, sve više ih odlazi u gostionice u nedostatku osoba koje bi ih uputile na pravi put.

... Čini se da nitko se niti ne obazire na nas i onda se svi čude kada nitko od mladih nema namjeru ostati u Kninu.

... pa ću u Zagrebu najvjerojatnije provesti veći dio svog života jer sam iz njega i došla.

... Kada bi ih se više bavilo sportom možda bi ih se manje okupljalo u gostionicama. 'Športom protiv droge' je vjerojatno

najpoznatiji slogan u Hrvatskoj, ali tko nešto poduzima u ostvarenje tog slogana? Isto tako, trebalo bi omogućiti mladima zapošljavanje nakon završetka škole jer ne mogu biti veseli i bezbrižni kada se nemaju čemu veseliti. To se posebno može primijetiti kod maturanata.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Ja kao i svaka mlada osoba imam strah od budućnosti i naravno imam snove od kojih se većina vjerojatno neće ostvariti, gledajući realno.

... Uza sve to ja nisam iz Knina i ništa me ne zadržava, niti veže za ovaj grad.

... Već sam spomenula da bi trebalo za mlade organizirati radne akcije gdje bi se družili i trošili višak energije. Mislim da ne bi bilo loše ni organizirati putovanja gdje bi mladi mogli vidjeti i bolje upoznati prvenstveno svoju domovinu, a i strane zemlje.

... Sporta u Kninu ima, ali nisu svi ljudi nadareni za sport i mene osobno to ne interesira.

... I što je najvažnije, treba komunicirati s mladima, razgovarati, kada imam neki problem koji ne možemo npr. reći roditeljima jer nisu svi roditelji nadareni i razumni i potreban nam je savjet gdje možemo otići. U Kninu nema čak ni psihijatra u krajnjem slučaju. Hoću reći da je potrebno neko savjetovalište gdje bi uvijek mogli doći i porazgovarati s nekim tko zna više i tko nam uvijek može reći ili pomoći pri nekoj odluci.

... jedan čestit i dobar disco. Naravno, gdje ćemo biti zaštićeni dovoljno dobro od svih poroka današnjeg svijeta (droge, alkohola itd.). Mislim, čudno je to što se uvijek stariji ljudi, koji ne idu u disco i imaju djecu koja su već oženjena i udata, bune protiv disca i govore da to ne treba. Da, to treba mladima jer većina mladih dođe u disco da se zabavi, ispleše, a ne da se nadrogira kako tvrdi većina 'starijih', 'pametnih' ljudi.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Ja sam prije samo 6 mjeseci došla u Knin. Iako ne mogu još puno da kažem da li sam zadovoljna svojim životom ovdje, ipak mogu reći da su moji prvi utisci dosta loši. Knin kao jedno veće selo nije loše, ali u njemu nije ugodno živjeti.

... Nedostatak po mom mišljenju se nalazi kod ljudi, koji ništa ne poduzimaju za bolji život u ovom mjestu. Ovdje mladi jednostavno nemaju uopće nikakvih mogućnosti za bilo kakve aktivnosti; da li za učenje, odmaranje ili nešto slično. Sve što se ovdje nalazi su dvije škole, jedan disko koji se zatvorio(!), a sve ostalo su samo kafići. Mislim da su kafići najmanje potrebni za ovo mjesto.

... Trebalo bi dakle izgraditi centar, gdje bi se mladi mogli sastati, i na taj način poboljšavati međusobne odnose. I na taj način bi Knin oživio i ne bi bio toliko tmuran i dosadan.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Gospodarstvo u Kninu je na rubu propasti i to je osnovni razlog zašto Knin kao grad ne funkcionira. U Kninu ima dosta kafića što je za mene, po mom mišljenju nepotrebno. Mladi trebaju da imaju svoj Omladinski dom, da imaju svoju zgradu u kojoj će se oni sastajati i rješavati probleme a također i povećati broj aktivnosti. Jedino koga mogu pohvaliti da mladež pokušava održati na okupu je fra Pavao. To je čovjek kome je cilj održati mlade na okupu i maknuti ih s ulice.

Ne vidim baš svoju budućnost onako kako bih ja željela. Kao prvo, nakon završene Opće gimnazije mislim da se neću moći upisati na faks jer nemam novca kao i većina u ovom razredu, a možda, možda budem imala sreće ... Nemam ništa protiv da ostanem u Kninu ako se stanje popravi i ako grad počne funkcionirati, a ako tako ne bude ići ću 'trubom za kruhom'.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Ja živim izvan Knina i zbog toga mi je život još više otežan. Školskog autobusa nema, pa moja obitelj mora plaćati prijevoz, 320 kuna svaki mjesec, i to od naše jadne socijalne pomoći.

... Prije smo imali disko, ali sada govore da će ga zatvoriti zbog problema. Možete zamisliti, da je jednom čak pokušano baciti bombu u disko? Jedan od problema koji se odnosi na nas cure, su nekontrolirani muškarci, koji svašta dobacuju, nude novac za 'usluge' itd. Kada se prijave policiji samo bivaju upozoreni, a većinom ni to.

... Mislim da nitko od mladih Kninjana ne želi ostati u ovom gradu, jer se boje postati kao i ostali. Ali zašto da ostanemo? Nema zaposlenja, nema viših škola, jedino što nam Knin nudi je besplatan stan i bakalar za Božić i Uskrs. To ipak nije cilj mog života.

Kada smo došli iz Njemačke u Knin, otac je bio pun ideja i volje. Knin je trebao biti tek prolazna stanica, ali onda je sve pošlo naopako. Sve ideje su se već u samom početku izjalovile, a novac koji smo uštedjeli se trošio. Na kraju, banka u kojoj smo imali sve bankrotirala je. Sada nemamo ništa, a time smo samo sličniji prosječnom Kninjanu. U biti Knin i nije tako loš grad, ali ljudi koji su došli u njega su već odavno bili razočarani i nisu imali ni volje, ni novca za izgrađivanjem novog života. Svi su se samo prepustili tijeku života, i za sve nevolje okrivili grad. To je ujedno i najveći problem. Nitko zaista ne voli Knin, svi ga samo mrze. A nedostataka ima dovoljno.

Mi mladi, navečer nemamo gdje izaći, a da nismo u neposrednoj opasnosti od kninskih 'luđaka' kojima je doista sve dopušteno. Nemamo 'svog' mjesta, gdje je samo mladež, već svugdje susrećemo 'sumnjive' osobe koje su u pravom smislu opasne.

... Najveći razlog za odlazak je to što u Kninu, pa i u samoj Hrvatskoj, nema mjesta, ni budućnosti za mlade glave. Ovdje završiš studij kao i masa ostalih i poslije radiš na blagajni u radnji ili imaš nisko plaćeni posao u školi. Ako zaista želiš uspjeti u karijeri, moraš već na samom početku imati novac ili veze. Ja to nemam. U inostranstvu ipak nije tako. Tamo je studij već nešto, a i napredak je moguć.

Da imam mogućnosti utjecati na neku osobu koja bi nama mladima mogla pomoći, zatražila bih 'kuću mladih'. Ne neku bezveznu organizaciju gdje crtamo i slične gluposti, već nešto gdje možemo diskutirati, organizirati vlastite projekte i sl. Mislim da Knin ima dovoljno mladih koji bi tu učestvovali, samo je potreban netko tko bi nas 'gurnuo'. Mislim da bi takva institucija bila jako važna, jer mi zaista nemamo što raditi ili gdje biti. Koji izbor imamo?"

Učenica, 2. razred, okolica Knina

"... Većina nas (pogotovo gimnazijalaca) će ići na fakultet koji će najvjerojatnije studirati u Zagrebu, Splitu ili Zadru. Nakon završenog fakulteta sigurna sam da se nitko neće vratiti ovdje, u mali Knin u kojemu ni čovjek s ne znam kakvim fakultetom neće moći dobiti posao, jer ovdje zapravo skoro ništa ne radi (osim 'Tvika' i 'Mlinice' koji su totalno puni i većina radnika ne dobiva plaću). Ovdje čovjek jedino može dobiti posao kod nekog privatnika u kafiću ili možda u trgovini, ali ni tu mu nije osigurana budućnost jer nije prijavljen (ne ide mu radni staž, a ni isplata nije redovita). Tako da mislim da mi mladi uopće ne čekamo budućnost ovdje.

... Kao prvo uvela bih još jedno usmjerenje u srednju školu jer ovdje postoji samo nekoliko osnovnih usmjerenja koja npr. meni uopće ne odgovaraju. Kao drugo, popravila bih osnovnu školu u donjem dijelu grada tako da osnovci (koji bi trebali ići u tu školu) ne moraju pješaćiti 40 minuta do srednje škole."

Učenica, 2. razred, Knin

"Knin je grad koji je bio zahvaćen Domovinskim ratom što je, naravno, ostavilo posljedice. No, on je, po mom mišljenju, miran grad bez kriminala i sl. Jedino što nedostaje ovom gradu jest to da mladi nemaju mjesto za izlazak a da ne govorim o kazalištu ili nečemu drugome što je samo po sebi nedostižno za nas.

... Iako znam da će to ostati samo san, željela bih biti policajac. I svoju budućnost vidim u tom zanimanju. Trudim se da uspijem no izgleda da mi to izmiče iz ruku. Kada bih završila

školu i daj Bože postala policajac, željela bih se vratiti u Knin, jer bih željela da budem dio njega i da mu, ukoliko je to u mojoj moći, pomognem da se digno iz pepela.”

Učenica, 2. razred, Knin

“U Kninu živim već dvije godine. Ovdje sam došla najkraće rečeno jer nisam imala drugog izbora. Za sada sam zadovoljna u Kninu jer se ipak nadam da tu neću zauvijek ostati. Nadam se da je to samo jedna postaja u mom životu. Knin jeste lijep gradić koji će na kraju možda postati pravi grad ali sada on to nije.

... Mladi u ovom gradu ne mogu sanjati i planirati da će naći neki posao kad njega nema. U Kninu ne bih željela ostati jer u gradu općenito vlada nezadovoljstvo. Ljudi tu uglavnom žive od danas do sutra, najkraće rečeno preživljavaju. Mladi, a i moja generacija, odlaze iz Knina. Ako bih ostala u Kninu ne bi mi ni to toliko smetalo jer Knin je grad poput ostalih, ništa posebno ali nije ni najgori.

... Iako svi idemo u istu školu došli smo sa svih strana i okupili se u Kninu. U Kninu najmanje ima mještana, mnogi su u Knin došli iz Bosne ali i iz raznih dijelova Hrvatske. Svako je sa sobom donio svoje običaje i želi ih 'donekle' nametnuti drugima, što je nemoguće. U Kninu bi trebalo postojati par osoba koje bi mogle kroz razgovor povezati mlade i približiti ih jedne drugima i ako žele da ostanemo u Kninu, pokazati nam prednosti ovog grada ili nam ponuditi nešto što nećemo naći u drugim gradovima, makar samo prividno. Nije dovoljno poslati neku kazališnu skupinu u Knin i reći da se sve čini kako bi život mladih bio što ispunjeniji kulturnim događajima, potrebno je mlade i zainteresirati.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Općenito gledajući moj život u Kninu i nije tako loš. Oba roditelja imaju posao, imamo dosta veliki stan, ali ja ne volim živjeti u Kninu kao i većina mojih vršnjaka. Ovdje sam već četiri godine i te četiri godine smatram bačene uzalud.

... Imam osjećaj da se samo u Kninu živi tako loše, jer nigdje još nisam vidjela toliko droge u tako malom 'selu', toliko tučnjava i 'igranja oružjem', toliki niski mentalitet stanovništva. Za izlaske postoje dva normalna kafića i jedan nenormalni disco u kojem se svake subote grupa od 30 ljudi mora potući i uništiti večer drugima.

Što se tiče prednosti Knina, ja mislim da postoji samo jedna - blizina mora, a kad bih vam počela pisati o ostatku nedostataka trebala bi mi još jedna bilježnica.

... Predložila bi toj osobi da otvori još jednu policijsku postaju, jer ovi naši policajci ovdje ne mogu prepoznati joint (marihuanu) od najobičnijeg Marlboro. Ova mladež ovdje jedno-

stavno radi što god hoće, jer policija nema nikakav autoritet u ovom gradu.

... Nadam se da će ovi odgovori na postavljena pitanja pomoći nam bar malo.”

Učenica, 2. razred, Knin

... U Knin sam došla 1995. godine i do sada se u gradu ništa značajno nije promijenilo. Općenito svojim životom u Kninu nisam toliko zadovoljna. Kao prvo u gradu treba promijeniti sam način života, tj. kvalitetu. Grad nije niti ružan, niti odvratn, ali samo mu jedna stvar nedostaje: Nikoga nije briga za ovaj grad!”

Učenica, 2. razred, Knin

“Nisam dobrovoljno došla u Knin. Pošto je ovaj grad bio najpovoljniji za život u Hrvatskoj, roditelji su se odlučili doseliti baš u Knin. Pošto sam došla baš na ljeto, nisam imala mogućnosti da upoznam mladež Knina. Tad mi se grad činio kao neka pustinja. Poslije sam krenula u školu i sve sam polako počela da prihvaćam onako kako jest. Knin kao grad i nije baš loš, samo što nam nedostaju koncerti, druženja, putovanja, klub za mladež ili nešto slično. 14. 04. u Kninu se održao dobrotvorni koncert. Bilo je stvarno odlično. Nisam se nadala da se u Kninu može organizirati nešto tako dobro.

... Prednosti baš i nemamo ali zato imamo nedostataka. Primjer: Prije par mjeseci u Kninu se otvorio diskoteka. Do tada nismo imali uopće diskoteka. A eto već se i zatvara ili se zatvorilo. To je stvarno žalosno. Ove zime nas je diskoteka uistinu spasio. Mi (sada) Kninjani, faktički nemamo gdje izaći. Ipak smo mi mladež kojoj su potrebni izlasci.

Ja stvarno ne znam više gdje pripadam: ili Bosni (Bugojno) ili Baškoj Vodi ili Njemačkoj ili pak Kninu? To su sva mjesta koja sam promijenila tijekom rata. Ipak me najviše privlači moje rodno mjesto Bugojno. Ako se stanje u Bugojnu ne promijeni i ostane pod muslimanskom vlasti budite sigurni da se neću vratiti u Bugojno. Tada namjeravam svoj veći dio života provesti u Njemačkoj, gdje ću moći normalno živjeti i gdje će život za moju djecu biti bolji. Neću se morati brinuti (kao u Hrvatskoj) da li će mi ova plaća biti dovoljna, da li ću moći djetetu dati novac za nove hlače ili pak za izlazak? Jednostavno ta sigurnost, to mi je potrebno. Novac nije najvažniji u životu, ali takva su vremena da je stvarno život nemoguć bez njega. To što ja želim je dati svom djetetu mogućnost za lijepo djetinjstvo.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Da odmah odgovorim: Uopće nisam zadovoljna svojim životom u Kninu. Knin, kao razoreni grad, trebao bi se obnavljati, graditi i proširivati, a za razliku od toga naša Vlada ulaže

sva moguća sredstva u Zagreb (grade nove bazene iako sigurno ih ima već dosta, grade novi stadion dok je naš pun rupa i nedorađen). Zato sam jako frustrirana, jer se za sve ovakve gradove ništa ne poduzima i nadam se da će ova anketa poboljšati situaciju, ali ipak ne vjerujem.

... Još jedan razlog zašto ne bih ostala u Kninu je to da je Knin zapravo selo, a ne grad. Vjerujem da je bio lijep prije rata, no to sada nije važno, jer živimo u sadašnjosti. I ako brinemo za budućnost trebali bi ga obnavljati, a ne ostaviti ga ovako napola dograđenim i napola srušenim.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Živim u Kninu skoro dvije godine. I nisam zadovoljna svojim životom ovdje. Ja osobno živim s majkom i mlađim bratom. Mama mi se razvela tako da oca i ne poznajem. Živimo od socijalne pomoći a kao što svi znamo socijalu nikad ne dobijemo na vrijeme. Moja mama je prije rata radila 10 godina a sad ništa tako da ima dosta toga što si ne mogu priuštiti.

... Slobodnog vremena i nemam mnogo, ali to što imam voljela bih provesti vani s prijateljicama, a ne u kući ispred televizora. A najvažnije bi bilo da knjige nisu tako skupe i da imam baš sve da ne moram posuđivati.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Također, jedan od problema su knjižnice. Ima mnogo knjiga na srpskom jeziku, pa tako čitajući moramo i prevoditi (ako znamo riječi).

... Svi kolutaju očima kad im kažeš odakle si, svi imaju ružnu sliku o Kninu kao da je on još srpski. To trebamo promijeniti. Poticati ljude na suradnju, promovirati našu situaciju na televiziji, jer uistinu nama treba vaša pomoć.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Iako znam da će to ostati samo san, željela bih biti policajac. I svoju budućnost vidim u tom zanimanju. Trudim se da uspijem no izgleda da mi to izmiče iz ruku. Kada bih završila školu i daj Bože postala policajac, željela bih se vratiti u Knin, jer bih željela da budem dio njega i da mu, ukoliko je to u mojoj moći, pomognem da se digne iz pepela.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Prije svega bi trebalo uvidjeti činjenicu da su u Knin došli ljudi različitih mentaliteta iz različitih mjesta pa je i kao posljedica toga nastao veliki nesporazum, kako među odraslima tako i među mladima.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Često čujem priče o tome, koliko je život ovdje u Kninu težak. Većina, a to su uglavnom oni koji se nisu snašli za ovo vrijeme, od dolaska do danas, vjerojatno je život ovdje zamišljala lakšim. Ti su ljudi na neki način mislili da im više pripada jer su pretrpjeli svašta u ratu. A takvih je mnogo i nemoguće je odnosno neostvarivo dati jednake dijelove svima njima jer nije ovo neki veliki grad s puno tvornica kojima su potrebni radnici. Jedan od novopridošlih sam i ja sa svojom obitelji koja se tek po dolasku u Knin sastala u cijelosti. Ispočetka je bilo teško ali s vremenom su došla i bolja vremena, kako je i vrijeme rata i uništavanja prolazilo. Naravno, roditeljski trud za traženjem posla se je isplatio. Ja sam se eto dobro snašla u ovim gimnazijskim klubovima ali i ne samo u njima. Mnogo prijatelja, sličnih sudbina, mi pomažu, a također i ja njima. Znam da ne mogu očekivati od države da mi daje neku novčanu pomoć i 4-5 godina nakon rata. Dali su mi mjesto stanovanja, neku sigurnost, a za ostalo se svaki pojedinac treba sam brinuti. Općenito, mogu reći, zadovoljna sam jer sam našla sebe, ovdje u ovom gradu.

Prednosti za život u Kninu su te što zbog stalnog dolaska ljudi iz inozemstva ali i odavde stječeš prijatelje, uspoređuješ sudbine, (možda imamo malo popusta u školi), relativno mnogo se ulaže u izgradnju, obnovu. Nedostaci su ti što su se ovdje osim dobrih ljudi sjatili i oni koji žele izvući određene koristi te onda nakon nekog vremena otići iz Knina. Mislim da to nije pošteno prema drugim ljudima, ali nepoštenja ima svugdje.

... Željela bih studirati u Zagrebu. Također, nastojat ću provesti veći dio svog života gore, jer izbor je raznolik, ja sam voljna marljivo učiti i raditi, a ne završiti kao potencijalna udavača.

... Često sam maštala da mogu utjecati na neku osobu dobrog imovinskog stanja određenog položaja u društvu. Neki od tih ljudi su stvarno željni pomoći i pomažu. A određeni se samo skrivaju iza prljave maske i izvlače korist od drugih. Vjerujem da nećete misliti kako sam ja neka osuđujuća osoba, jer ovo što govorim je objektivno, realno.

... Trebali bi već jednom obnoviti osnovnu školu u centru grada. Nepotrebno je da se mi srednjoškolci nalazimo u istoj zgradi s osnovcima u poslijepodnevnoj smjeni, dok tako velika i prostrana škola zjapi. Također, školstvu bi se trebala osigurati računala za nastavu iz informatike. U današnjem društvu, informatika se podrazumijeva kao obvezan predmet.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Smatram, između ostaloga, da se dolaskom različitih ljudi iz različitih mjesta, stvaraju i gužve, a puno je i ljubomore, zavisti, svega onoga što bi dovelo do tuče i ubijanja. O nedostacima se može reći još puno toga ali jedno je sigurno: mladima u Kninu je mnogo toga uskraćeno.

O svojoj budućnosti mogu pisati satima. Zamišljam se kako šecam kroz sva četiri razreda gimnazije s osmjehom na licu, zaboravljajući sve užase rata i gubitka. Nakon toga, nakon mora i plaže, napokon upisujem željeni fakultet stranih jezika i selim se iz Knina. Pomišljam u sebi: 'Napokon si uspjela'. I nakon svega toga ostajem živjeti u gradu u kojem nađem prikladan posao ili kako to već bude. Mislim da definitivno neću ostati u ovom mjestu koje mi zapravo ne pruža mogućnost daljeg obrazovanja ali i rada i zarade.

... Mislim da je krajnje vrijeme da se u ovom gradu nešto promijeni. Ako naša generacija nije imala tu sreću onda bi bilo dobro da to dožive one iza nas."

Učenica, 2. razred, Knin

"... Prvo nisam sigurna da li mogu ostati tu. Kuća u kojoj živim nije moja, a da li će ikada biti je veliko pitanje. Ostali bi zbog društva, ali to je mali razlog za ostanak. Sigurna sam da neće nitko od omladine ostati tu, jer u Kninu nema budućnosti za nas. I kad završimo školu, u Kninu se 100% nećemo moći zaposliti.

... Jedina osoba koja svaki put organizira za mlade je Fra Paviša i svaka mu čast, da njega nema mi bi svi istrunili do sada. Bilo bi dobro da ima još takvih ljudi, ali nažalost nema. Bilo šta da se organizira nama bi dobro došlo, jer svaka pažnja za nas je velika.

... A najveća mi je želja da hrvatski glazbenici, odnosno pjevači, malo češće posjećuju Knin, bilo bi nam jako drago. U Knin samo jednom godišnje dođe netko. Po gradu vidiš plakate taj i taj dolazi u Drniš, Šibenik a ni tamo ne možemo, jer nema tako kasno prijevoznih sredstava. Mogla bih ja do sutra pisati, ali evo nemam vremena."

Učenica, 2. razred, Knin

DRNIŠ

"... Sebe u budućnosti zamišljam kao uspješna poslovna čovjeka, koji se može brinuti o svojoj obitelji i ispunjavati svojoj djeci sve njihove želje. Želim svojoj djeci omogućiti bolje djetinjstvo od moga koje je bilo prožeto ratnim stradanjima, pogibelji najuže obitelji, mnogobrojnim pogrebima, a malobrojnim vjenčanjima, skućenim prostorom života (hotelskom sobicom), gdje svi na tebe gledaju kao da nisi dio cjeline.

... Isto tako trebalo bi se potruditi da mladima obećaju nekakav posao da bi se mogli vratiti."

Učenik, 3. razred, Drniš

"... U ovom trenutku se baš ne mogu sjetiti prednosti, ali vjerojatno i njih ima. Nedostaci ovakvog života su veliki. Mla-

di nemaju gdje izaći, što ujedno znači da se ne mogu družiti. Komunikacija sve više zamire, umire, ugiba. Djeca koja tek počinju odrastati žele izlaziti vani, u noćne izlaske, a jedina mjesta susreta su kafići u kojima se nalaze svakojaki poroci.

... Nedostatak uvjeta nas koči i u odabiranju svojih budućih zanimanja. Npr. djeca (mladi) u Zagrebu ili nekom većem gradu imaju razno razne programe, sekcije, grupe u kojima mogu otkrivati i njegovati svoje talente, a mi u 'Drniškoj republici' imamo samo školu.

... Zar nije žalosno što je nekima uskraćeno i razmišljanje o budućnosti, o daljnjem školovanju zbog nedostataka financijskih sredstava. Znaite li gospodo, da mi ovdje većinom živimo od socijalne pomoći? ...

Mi ne tražimo puno, samo ono što ima svaki normalan grad. Treba se pokrenuti nešto što bi zaustavilo ovu epidemiju dosade. Dosada je glavni uzrok širenja poroka, kao droge. Znaite li da ovdje dijete od 12 godina može za 20 min. nabaviti marihuanu ili hašiš? Ako se ne poduzme nešto u svezi s korištenjem slobodnog vremena, sve više djece će se okrenuti drogi, pa tko će onda biti kriv. Oni? Ili možda njihovi roditelji? A što bi trebali? Držati dijete na lancu? Djeca se trebaju razvijati intelektualno, a to će se postići samo kroz aktivnosti i druženje, ali k vragu, možemo se mi družiti pušeci joint, možemo svoju budućnost gledati i kroz kesicu natopljenu ljepilima i bojom. Ali, kome ja govorim, sve ovo će ionako pasti u vodu. Ovaj svijet ide k vragu, pa zašto ne bi i mi. Mi mladi, mi mladi, mi ništa. Ali, opet, čak i da mi imamo sve te mogućnosti za razonodu i sve što ide s tim, sigurno ih ne bi znali iskoristiti, jer najprije treba promijeniti suštinski problem koji je u ljudima.

Fala lipa na slušanju.”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Prednost je ta što se svi znaju, što se svi trude oko boljitka grada, ali u tome su veliki problemi jer ima malo ljudi u gradu, ponajmanje mladih.

... Ostao bih jedino zbog ljubavi prema svome kraju i ovim ljudima, jer sam ovdje rođen, i jer volim opako male sredine. Dok se stanje ne popravi život ću nastaviti u velikom gradu (Zagreb, Split).

... Mislim da je cjelokupna situacija vrlo teška i prije svega bi trebalo naći posla nezaposlenima, a to se ne može bez novca i dodatnih sredstava. Kad se ta cjelokupna situacija sredi tek bi tad trebalo misliti o nama mladima. Tek bi tad naše želje mogle doći u opticaj.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“... Uglavnom, smatram da se grad uopće ne zalaže za mladež i njihovo dobro, a svi uporno tvrde 'mladi su budućnost', a da bi ta budućnost bila dobra poduzmite nešto!

Budućnost zamišljam kao jedna visoko obrazovana osoba, sa zadovoljavajućom plaćom i poslom. Namjeravam ići na studij u Zagreb, ali s namjerom da se poslije njega vratim u rodni kraj, ako mi bude mogao pružiti određene mogućnosti za život, a te mogućnosti ovise naravno o tome koliko se grad zalaže.

... Ljudi sve više gube volju za životom, jer toliko ima nepravde, na prvom mjestu i prepuštaju se najgorem poroku – drogi. Mislim da i sami znate da je Šibenska županija među prvima po drogi.

Samo bih zamolila da nešto poduzmete, kada već trošite na ankete, onda pošaljite sredstva, da bi mogli imati kvalitetniju generaciju a ne živi propalitet od mladeži.

... Što se tiče mladeži predložila bih otvaranje više disko klubova, održavanje koncerata, zabava svega zanimljivog samo da mladi imaju zašto ostajati ovdje, vraćati se ovdje, živjeti kvalitetnijim životom.

Zato poduzmite nešto, a mi ćemo vama pomoći koliko možemo, jer to ipak radite za nas!”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Poslije gimnazije namjeravam studirati, a zatim gdje me život ponese. Nadam se da je ispred mene svijetla pravnička budućnost. U svom kraju ne namjeravam ostati. Pa zašto bih se ja žrtvovala i ostala živjeti ovdje u lošim uvjetima života, kad svatko misli samo na sebe?”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Mislim da su prednosti ovako malenog mjesta u kojem živim mala stopa kriminala i većinom zdrav život kojeg vode ovdajšnji ljudi.

... Da bi se sve to ispunilo mislim da treba uložiti puno volje, a još više novaca. No sjetite se da su mladi (mi) vaša djeca i da na mladima svijet ostaje i kao takvima trebalo bi im pružiti dosta.

... Četiri godine nakon povratka još nije sanirana zgrada bolnice, kino-dvorana, športska dvorana, zgrade u centru grada.

... Nakon završetka školovanja (srednje škole ili fakulteta) mala je vjerojatnost pronalaska posla što rezultira odlaskom iz ove sredine.

... Prvu stvar koju bih predložila je sanacija gradske športske dvorane. Mislim da su financijska sredstva pogrešno investirana u neke projekte, ta su se sredstva mogla uložiti za neke druge stvari. Npr. naša srednja škola nema uopće kabineta za izvođenje praktične nastave što znači da učenici koji pobađaju ne-

ke obrtničke i tehničke škole neće znati obavljati svoj posao kako treba.”

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Trenutno je najvažnije poduzetništvo. Možda bih tu osobu nagovarala da ulaže novac u neke objekte i tvrtke. Dosta ljudi je bez posla, pa bi se morali obnoviti neki objekti, a npr. ('Petrovo polje' treba biti uzorano, a ne zelena ledina), treba ulagati i u poljoprivredu, a isto tako treba misliti i na mlade naraštaje, jer na njima svijet ostaje. Zar nije bolje da se obnovi sportska i kino dvorana, pa da mladi imaju gdje izaći, a ne biti čitav dan po kafićima i u zadimljenim prostorijama? ...”

Učenica, 3. razred, Drniš

“Rođena sam u Drnišu. U njemu sam, da pjesnički kažem i 'pustila korijenje'. On je grad u kojem sam sa roditeljima započela svoj život, on je maleno mjesto srca moga, u njemu sam i sada, izuzevši četiri godine rata smještena. U selu Badnju nadomak njega živim dalmatinskim životom, ali dosta težim nego što je prije bilo.

... Rat je puno toga promijenio, bar kod mene i u mom životu, a i u gradu općenito. Grad je pust, razrušen, njegova gradska jezgra je još 'natopljena' bolom, njegove ulice, kuće, tvornice, spomenici još svojim izgledom prikazuju djela, žalosna djela ljudi - Srba koji su nas do toga doveli, koji su rat uzrokovali i u mom mjestu i od njega učinili mučeništvo nad pticom, slomili joj krila i bacili je u besvjesno stanje. Ona se uistinu (grad Drniš i njegova okolina) uzdiže iz pepela poput feniksa, ali isto vrlo teško. Jedne večeri iz grada smo pod otišli svi - mladi i stari bez ničega, možda poneki s vrećicom u ruci, preko Čikolskog mosta. Sve nam je ostalo, a kad smo se vratili nakon 4 godine ništa nismo našli. Od kuće - moje, koja je izgledala kao bijela labudica ovijena ljepotom prirode našla sam gole zidove, ali ne više tako bijele, nego crne.

... I sad - idemo iz temelja, krećemo sve iz početka, borimo se... Ali ljudi su se dosta promijenili, rat kao da je unio neku mržnju i nepravdu među ljude, svi gledaju samo sebe, a kad netko napravi samo jedan mali potez prema uspjehu - svi se rugaju i ljubomorni su.

... Voljela bih puno toga što je prije bilo, da se i sada vrati u ovaj grad.

... Osoba meni vrlo draga i koja mi je puno pomogla - to je naš kapelan koji je ima dvije godine morao otići. Zamijenio ga je jedan drugi - isto kapelan - i sad je jedina osoba koja mlade tjera prema naprijed, koja ih vodi u smjeru daljem od nasilja, droge i svega onog što uništava naše živote. Meni je puno pomogao, produbio mi je razmišljanje.”

Učenica, 3. razred, Badanj

“...Ovaj grad uopće ne pruža normalne uvjete za odrastanje i oblikovanje mladih ljudi koji bi jednoga dana trebali postati oslonac Hrvatskoj. Nakon što smo se vratili kućama poslije rata sve je bilo porušeno, a obnova ide jako sporo. Mnogo ljudi je nezaposleno i teško se živi.”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Koliko mladih ljudi u Drnišu posjeduje neke talente, prirodnu nadarenost koja bi se uz malu pomoć drugih ljudi mogla razviti do savršenstva. Ali ti mladi talenti ostaju neiskorišteni jer nemaju mogućnosti da pokažu niti da porade još više na tome. Često se pitam zašto je to tako? Zašto neki imaju mogućnost da postignu sve ono što žele i zašto ja ne mogu postići nešto što postiže moj vršnjak u Zagrebu ili slično. Odgovor je jednostavno: 'Ja nemam uvjeta'. Ponekad se čak osjećam odbačeno kao da nitko ne mari za nas mlade u ovom malom gradiću za kojega ljudi jedva i da znaju da postoji. Jedina prednost za život mladih je to što nas ima malo i svi smo zajedno, djelujemo kao jedna cjelina, što često puta zavarava druge pa pomisle: 'Gle, kako je njima dobro'. Ali to je samo varka, nije nama dobro.

... Moja želja je da ostanem građaninom ovog grada jer ga uza sve nedostatke i dalje volim. Uz njega me vežu lijepe uspomene na djetinjstvo, ljubavi i drugo. Ali se bojim da jednog dana, ako ostanem ovdje neću imati što pružiti svojoj djeci, neću im omogućiti ono što svatko od nas od života očekuje.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“Osobno nisam previše zadovoljan svojim životom u ovom gradu. Prvi nedostatak što ovaj grad ne čini gradom jest njegova infrastruktura. Od možda npr. 3.000 kuća, 1.000 još nije napravljeno i to su uglavnom kuće u središtu grada pa navečer grad izgleda kao avet. U centru grada postoji oko 25 lokala i kafića i svaki petak i subotu oni su puni pijanaca koji se kasnije naravno i potuku. Grad još nema kino, nema kazališta. Što je najgore, nema ni športsku dvoranu. I sam treniram nogomet pa preko zime nema treninga, a mogli bi ga držati da postoji dvorana. Još su nedostaci što npr. patike, cipele, odjeću moram ići kupovati u Split i Šibenik. A o CD-ovima da i ne govorim. Još su nedostaci što mladi poput mene ne mogu naći sebi npr. sezonski posao, pa i nama treba novaca ne mogu nam roditelji platiti što bismo mi sve željeli. Jedine prednosti su što je grad u prirodi i sve je onako svježe i zdravo, imamo nekoliko športova kojima se bavimo ovdje, idemo u školu što je najzabavnije. Prednost je još što se svi znamo u gradu i svatko će svakome pomoći. Nema mnogo droge, premda alkohola ne manjka.

Obično se zamišljam kako zarađujem novce u Njemačkoj i onda dolazim ovdje uživati. Toliko su mi pričali o lakoj zaradi

u Njemačkoj da se tu nema što misliti već otići i zaraditi ako imaš volje. No izgleda da ću zauvijek ostati u ovoj pustoši bez igdje ikoga. No želio bih ostati ovdje jer nismo mi Amerikanci pa da se selimo svake 3 godine. Ja zaista volim ovaj kraj i želio bih ostati ovdje, no ipak u drugu ruku, ovdje nema kruha. Ovdje čovjek manualac ne može pronaći posao, pa kako će onda intelektualac.

... Polje stoji neobrađeno sve od rata, da bar nama da uz nekakvu simboličnu nadoknadu pa ćemo uz zezanciju i mi nešto privrijediti.

... Ima još dosta toga što je primarno no stvarno nitko nije u mogućnosti povratiti ovaj grad u život.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“... Tu mi se sviđa što je sredina mala i što svi sve znaju i nema problema k'o u većim gradovima (pljačke, provale i sl.). Dobro je i to što se ti mladi ljudi družu većinom svi zajedno i svi se dobro poznaju.

... I za malu djecu nema prostora gdje bi se bezbrižno igrala, nema organiziranih udruga koje bi pružale bar toj djeci neke uvjete ako to nama nije omogućeno.

... Što se tiče moje želje ja bih voljela ostati ovdje ali to uvjeti ne dopuštaju. Ja bih najsretnija bila kad bi se stanje u mom gradu a i okolo popravilo, kad bi se omogućio veći broj radnih mjesta i kad bi ljudi ostajali ovdje, ali to nije moguće jer stvarno uvjeti su minimalni.

... Kad bih mogla utjecati na nekog tko ima mogućnosti i sredstava prvo što bih napravila bilo bi da dođe u naš grad i ostane tu bar mjesec dana da uvidi kako je to 'divno' stanje kod nas (vjerojatno ta osoba ne bi mogla ostati tako dugo zbog tog stanja). A kad bi mogla utjecati na njega/nju prvo što bi predložila bilo bi da se omogući povratak brojnim ljudima kojima to nije još ni danas omogućeno.

... Zaboravila sam napisati da bi bilo jako, jako poželjno da se obnovi športska dvorana koja je uništena ratnim vihorom te da se obnovi dječji vrtić koji je trebao biti obnovljen prije dvije godine.

... Uglavnom stanje je jako, jako loše i nadam se da će se ta situacija znatno popraviti, ali ako se ne popravi, ovaj kraj će sigurno odumrijeti da to nitko neće ni primijetiti.”

Učenica, 3. razred, Drniš

BENKOVAC

“Mjesto u kojem ja živim i nije toliko loše iako mislim da bi moglo biti puno bolje. Na početku kada sam tek došla ovdje bilo je grozno, ali kasnije kad sam se privikla jednostavno bilo mi je

svejedno. U školi je najbolje. Družiš se sa svima, a kada zazvoni sat svi trče na autobuse i opet je sve pusto u ovom malom starom gradiću.

... Mislim da bi u ovaj gradić trebalo uvesti više zabave za nas mlade: disco ili kino da vikendom imamo gdje izaći. A ova-ko po cijelu večer ideš od kafića do kafića, kao najveće pijanice. Grad bi trebalo malo urediti, prirodu, da sa divljenjem možeš prošetati i vidjeti kako je sve kao i drugdje, a ne uvijek biti u sumnji da nas svi odbacuju zato što smo baš odavde.

... Svoju budućnost mogu zamisliti svakako i svugdje. Ne znam ... Ali mislim da ću ipak i ako jednom odem ovdje prove-
sti najveći dio svog života, jer svu svoju mladost osim one četiri godine rata ovdje sam živjela, a sad ni za što ne bih mijenjala prijatelje ni školu, a ni Benkovac grad. Najviše bih ovdje ostala radi prijatelja, roditelja, dečka, škole, a ne bi možda zbog večer-njeg života i izlazaka. Ali ni na to se više ne mogu požaliti jer evo već mjesec dana otvoren je disco petkom i subotom pa se ma-
lo i zabavimo.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“... Naša škola nema nikakvih mogućnosti za organizi-ranje izvanškolskih aktivnosti, a i ona sama se nalazi u lošem stanju. Kad sam vidjela kakve su škole u Zagrebu i većim gra-dovima Hrvatske, osjećala sam se da smo mi jako, jako zapo-stavljeni i bilo mi je jako teško zbog toga. Znae, vi imate sve, a mi ništa!

Naravno, standard života je jako lošiji nego u Zagrebu. Posla nema, ljudi nemaju dovoljno novaca, većina ih živi od poljoprivrede i tako jedva preživljavaju. Jedina prednost Ben-
kovca je ta što je blizu mora i što ljudi, tj. mladež ne brinu toli-ko o procjenjivanju čovjeka prema tome kakvu odjeću nosiš, kak-va je moda, koliko si platio za to, itd. Ovdje se nosi to što imaš. To mi je jako drago jer sam povratnica iz Njemačke i dobro znam što znači kad se netko želi družiti s tobom samo zato što nosiš Nike majice, trenerke, itd... Jako je teško kad se vratiš iz Njemačke. Gore sam navikla da imam sve što želim, izlazila sam gdje sam željela i što je najvažnije, imala sam gdje. Stan-dard života je puno, puno bolji. Ovdje sam već dvije godine i još se nisam navikla. No, kako bilo da bilo živjeti se mora.

U Benkovcu živimo dosta teško, pogotovo mladi, dok se Za-grepčani, i ne samo oni, jako zabavljaju. Poručila bih im da, ako ikako mogu, nam pošalju malo novca iz državnog pro-računa, ako ništa drugo barem za bolje uvjete u školi (imamo računala '83 godišta, a trebaju nam Windowsi) i da nam omo-guće da se bavimo nekim sportskim aktivnostima jer tako nam ne bi bilo dosadno, a i bilo bi manje droge, alkohola i drugih po-roka.

Ako ništa drugo, barem nas se sjetite.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Veći dio svog života nadam se da neću provesti ovdje u Benkovcu već tamo gdje sam se rodio i uvijek živio. Ovdje ne bih ostao prvenstveno zbog male mogućnosti zapošljavanja poslije školovanja i zbog toga što mi ovaj kraj, sredina i mentalitet ljudi ne odgovaraju.

O nedostacima i prednostima ovog malog gradića ne bih želio pisati jer me to ne zanima, jer imaju nadležne osobe koje se o tome brinu.”

Učenik, 2. razred, Benkovac

“U mjesto sam se doselila nedavno i teže je jer znam kakav je ugodan život s mnogo mogućnosti, što je cirka 0% zastupljeno u Benkovcu. Glupo bi bilo pisati o prednostima jer ih stvarno nema pa ću vam pisati o nedostacima.

Kao prvo ovo je mjesto smrt za mlade!!! Postajemo depresivni, ljuti, psihički bolesni jer nemamo zanimacija i nečega što bi nam popunilo naše vrijeme. Pod riječ 'nema' ubrajam sportske aktivnosti, umjetnost, glazbu ili općenito takve ustanove gdje bi se kao društvo mogli okupiti. Jedini izbor nam je sjesti u kafić i moliti Boga da se nešto dogodi. Ja koja sam se cijeli život bavila tenisom, klaviirom, pjevanjem i plesom mogu fino zaboraviti svoje talente i sjesti u kuću i buljiti u TV. Ovo ne govorim samo zbog sebe jer sam tu privremeno, nego zbog ovih ljudi kojima će život proći a da ne postignu ništa.

Stvarno, kad bi došli kod nas i organizirali zabavu vidjeli bi da se ljudi ne znaju zabavljati već bi se potukli, sve razbili i od zabave bi bila katastrofa.

A da vam ne govorim o našoj školi koja je obični koš za smeće. U Zadru rade na kompjuterima WIN 98, a mi ni ne znamo što su kompjuteri. O uvjetima u ovoj školi ne možemo pisati jer ih nema!!!

Svoju budućnost ne namjeravam uništiti tako da što prije kidam iz ove džungle.

Ja sam tip žene koji treba karijeru i želim imati vlastiti novac i biti samostalna i voljela bi nešto pridonijeti svijetu, a ne udati se i čuvati ovce. Znam dosta jezika i dosta kultura tako da namjeravam putovati, ali željela bih naučiti još i još, što je tu nemoguće.

Kad bih utjecala na neku osobu prvo što bih joj rekla je da prestane graditi život i zabavu u gradovima koji to imaju tj. Zagreb, Zadar itd. nego u gradovima koji nemaju ni jedne moguće aktivnosti. Molim vas pokušajte uvesti ili tečaj za jezike ili neko okupljalište mladih, barem jedan disko, glazbena škola, plesna škola, sport - bilo što.

Stvarno je potrebno - život ili smrt !!!"

Učenica, 2. razred, Benkovac

"Nekad je ovdje bilo dosta naroda i uvjeti su bili puno bolji. Benkovac kao grad ne dopušta nam nekakve velike mogućnosti školovanja i stoga se nadam da ću školovanje nakon srednje škole nastaviti u nekom većem gradu, jer volim školu (što je začudo) a i ocjene mi dozvoljavaju. Jedini problem moga školovanja su roditelji koji možda neće imati mogućnosti da me školuju jer ipak novac je vrlo važan čimbenik. Što se tiče života ja sam zadovoljna, jer moglo je biti i gore. Bilo je puno težih dana nego što je sada.

Prednost ovog grada je to što je to mali grad i nema neke velike jurnjave automobila, a nedostataka je puno više. Ljudi se ovdje ne podnose jer ima puno pridošlica, naročito iz BiH, i postoji neka mržnja među ljudima, što naravno nije dobro. Svatko svakome zamjeri s razlogom ili bez, ali što je tu je iz kože se ne može. Ovdje ljudi govore: Pa i nama je tako bilo kad smo bili u progonstvu, zašto ne bi i njima?

... Grad je veoma čist i ljudi dosta ulažu u čišćenje grada što nam ulijeva nadu da će se krenuti nabolje.

... Ja jednostavno osjećam da ovdje ljudi ne žele da bude bolje, jer ne vjerujem da nisu dobili niti malo novca za izgradnju bilom čega, nego to ljudi jednostavno odnesu kući. Ne znam u čijem je to interesu."

Učenica, 2. razred, Benkovac

"Da mogu utjecati na ključnu osobu u mom selu, tj. načelnika, kao prvo poboljšala bih uvjete života za mlade u mom selu. Ja smatram da je novac koji je dobiven za obnovu mog mjesta potrošen uludo. Gradilo se više na infrastrukturu koja nije bila nužno potrebna, pa i kuće u kojima sada nitko ne stanuje. Pri tome su se zapostavili važni infrastrukturni objekti... Osim Doma za mladež, smatram da bi se hitno trebala početi graditi crkva (trenutačno se euharistijska slavlja obavljaju u jednom malom prostoru koji prokišnjava).

U mom mjestu fali mnogo toga, ali to mediji ne prikazuju, oni samo pokazuju na dobre strane, a ima više loših nego dobrih.

Moja obitelj je velika (deset članova), moj otac se bavi poljoprivredom kao i moja dva brata. Otac je podnio zahtjev prije 2 godine da mu se dodijeli poljoprivredni kredit da bi mogao početi raditi, ali ga do danas nije dobio, iako je odobren. - ZAŠTO! - Zašto pravedni ljudi u ovoj državi nemaju nikakvih uvjeta za život? Smatram da mome mjestu ne bi pomogli ni krediti od 100 milijuna dolara, jer ih pojedini ljudi na vlasti ne znaju upotrijebiti."

“... U mom mjestu prevladava starije stanovništvo od kojih je mladih najmanje. Mladež je inače u većim gradovima, koji dolaze na selo samo vikendom, tako da se nemam s kim družiti.

... Nedostaci mjesta u kojem živim jesu što nitko neće ništa da poduzme da se stanovništvo koje je izbjeglo zbog rata vrati na stare temelje. U mom mjestu najvažnije bi bilo vratiti stanovništvo na selo, pa tek onda početi organizirati razne aktivnosti za mlade.”

Učenik, 2. razred, selo pokraj Benkovca

“... Osim toga, mislim da bi se i naša škola trebala malo urediti jer su učionice i WCovi jako neuredni. U našem razredu je zimi jako hladno jer prozori nisu sasvim čitavi, tako kad pada kiša kismemo i mi a kad puše bura bolje je da smo vani nego unutra.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Mjesto u kojem živim ne pruža mi mogućnosti za dokazivanje moga znanja, sposobnosti i talenta. Ovo mjesto me više guši nego što mi pruža.

Život mladih u ovom mjestu nikako nije u redu. Djeca su zapuštena od strane svojih roditelja. Roditelji jedva da vode brigu o njima. Većina mladih ima problema kod kuće. To utječe na njih pa bježe od kuće noću da bi bili vani s društvom, puše, opijaju se, a kod mladih od 20 godina može se naći i droga (trava pretežito). Ljudi u ovoj sredini su jako primitivni, pa djeci ne puštaju, ne dozvoljavaju neke stvari, a ima roditelja (pretežito majke) koje svojoj djeci daju podršku u tome, a kriju od očeva.

Za poboljšanje uvjeta života mogu jedino pomoći roditelji da potaknu svoju djecu da život žive, a ne da im to bude nešto prolazno. I jest prolazno, ali ne neki bir veća neka vrijednost, jer život je najveće bogatstvo onih koji ga imaju i žive ga.

... Ovo je mjesto posebne državne skrbi i od kada smo se vratili u to mjesto mi smo kao zaboravljeni i prepušteni 'divljem životu'. Nitko se ne brine o mladeži koja se sve više uništava. Jako je nezadovoljna svojim životom i ne trudi se da ga popravi jer nije potaknuta od nikoga.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“... Na ovom području mladi često odustaju od ideje fakulteta. Ne zbog svojih intelektualnih, već financijskih mogućnosti. Namjeravam otići u inozemstvo jer smatram da bih tamo sebi mogla osigurati bolju budućnost.

... U trećem pitanju stavljate nas u situaciju u kojoj se bar ja nikad nisam našla. Ne poznajem osobu koja ima toliko mogućnosti i sredstava da pokrene neki veći program za mlade. Ali i da poznajem sigurno je da, u današnje vrijeme, i da postoje

takve osobe u našem kraju ne bi nikad uložile u takvo što jer ovdje svi gledaju samo na sebe i svoje dobro. U takvo nešto ovdje do sada nije nitko uložio.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Moje mjesto prije rata je bilo zdrava sredina, a isto tako i danas je dobra.

Ja mislim da bi moja budućnost trebala, i ja se nadam, biti dobra s obzirom na moje uvjete života, moju školu i općenito moj život. Ja živim jednim zdravim životom i u jednoj dosta zdravoj sredini... U ovoj sada situaciji kakva je u našoj državi ja mislim da to uopće nije nikakva zdrava sredina i da se dosta mladih uništava što je velik gubitak za našu zemlju.

Moj prijedlog bi bio taj da najprije osiguraju budućnost ne samo u materijalnom, nego i u duhovnom smislu, što je vrlo važno. Danas su mladi dosta udaljeni od Boga, od Crkve, ja bar mislim da je važnije duhovni život izgraditi jer bi onda bilo manje zla i u svijetu a i kod nas.”

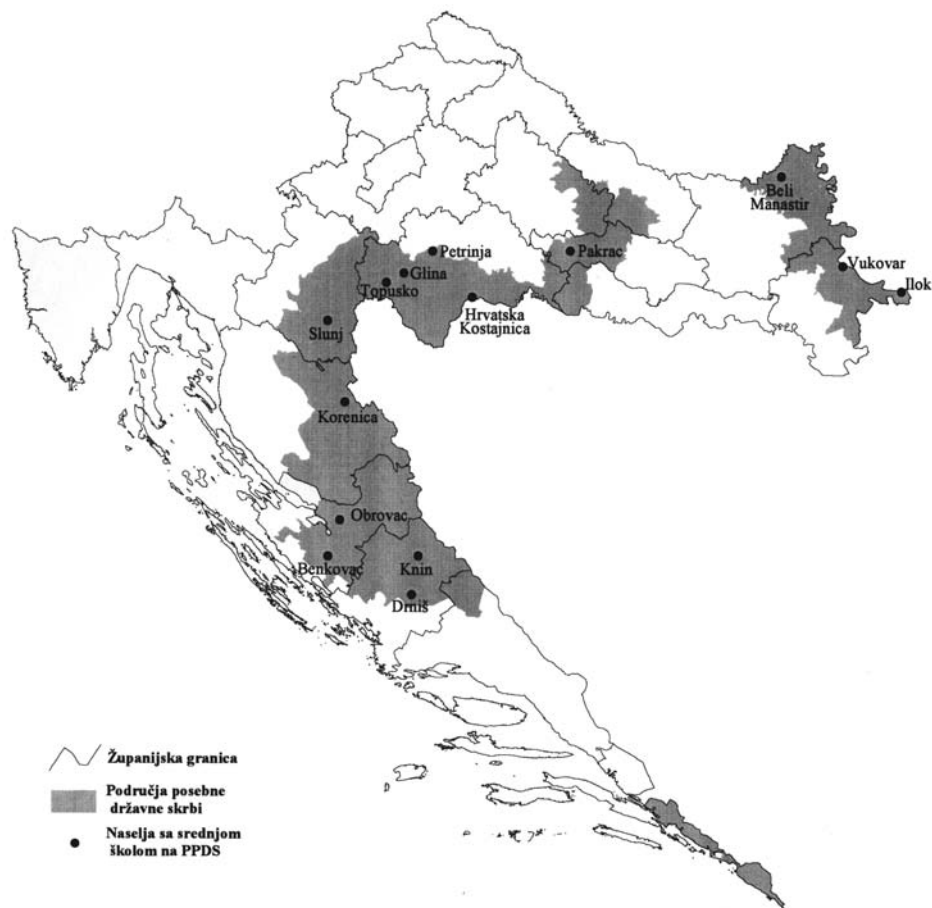
Učenica, 2. razred, Polača

OSNOVNI
PODACI O
UZORCIMA

UZORAK ANKETIRANIH

Uzorak anketiranih odabran je iz populacije na području posebne državne skrbi. Granice područja vidljive su na slici 1.

Slika 1
Karta područja posebne državne skrbi

Na tablici A vidljiv je odnos područja posebne državne skrbi i ostalih područja po županijama.

Tablica A.
 Broj naselja na području
 posebne državne skrbi (po
 stanju naselja u vrijeme
 popisa 1991.

Županija	Ukupan broj naselja u županiji	Broj naselja na područjima posebne državne skrbi	% naselja na područjima posebne državne skrbi u ukupnom broju naselja u županiji
Sisačko moslavačka	456	310	68.0
Vukovarsko-srijemska	84	54	64.3
Šibensko-kninska	194	100	51.5
Zadarska	220	111	50.5
Ličko-senjska	252	121	48.0
Karlovačka	649	212	32.7
Požeško-slavonska	277	89	32.1
Dubrovačko-neretvanska	220	63	28.6
Osječko-baranjska	264	71	26.9
Bjelovarsko-bilogorska	323	63	19.5
Brodsko-posavska	185	33	17.8
Virovitičko-podravska	189	31	16.4
Splitsko-dalmatinska	367	16	4.4
Ukupno	3.680	1.274	34.6

Pri planiranju uzorka istraživanja **obuhvaćena je populacija svih učenika trećih i četvrtih razreda srednjih škola koje se nalaze u sljedećim mjestima na područjima posebne državne skrbi: Beli Manastir, Benkovac, Drniš, Glina, Hrvatska Kostajnica, Ilok, Knin, Korenica, Obrovac, Pakrac, Petrinja, Slunj, Topusko i Vukovar.** U svim navedenim mjestima, po podacima za šk. godinu 1998/99., ukupno je bilo 2.320 učenika polaznika viših (trećih i četvrtih) razreda. Obilježja ove populacije učenika navode se u tablici B.

Tablica B.
 Broj učenika trećih i četvrtih
 razreda s obzirom na vrstu
 srednjih škola koje se nalaze u
 mjestima na područjima
 posebne državne skrbi RH
 – populacija

MJESTO (Županija)	GIMNAZIJA		SREDNJA ŠK.		UKUPNO
	Treći	Četvrti	Treći	Četvrti	
PETRINJA, GLINA, TOPUSKO, HRV. KOSTAJNICA (Sisačko-moslavačka)	70	81	196	77	424
SLUNJ (Karlovačka)	0	0	28	0	28
KORENICA (Ličko-senjska)	0	0	36	0	36
PAKRAC (Požeško-slavonska)	13	19	105	61	198

Tablica B.
 (nastavak)

MJESTO (Županija)	GIMNAZIJA		SREDNJA ŠK.		UKUPNO
	Treći	Četvrti	Treći	Četvrti	
OBROVAC, BENKOVAC (Zadarska)	0	0	96	19	115
BELI MANASTIR (Osječko-baranjska)	48	44	212	73	377
DRNIŠ, KNIN (Šibensko-kninska)	47	33	174	46	300
VUKOVAR, ILOK (Vukovarsko-srijemska)	45	48	498	251	842
Ukupno	223	225	1.345	527	2.320

Izvor: *Srednje škole u brojkama školske godine 1998/99*. Republika Hrvatska: Ministarstvo prosvjete i športa, siječanj 1999.

Unaprijed zadana veličina čitavog uzorka iznosila je oko 1.000 učenika, što je približno 43% navedene populacije. Uzimajući u obzir da će pri prikupljanju podataka vjerojatno biti zahvaćen nešto manji broj učenika od predviđenog (zbog izostanaka sa sata), **odlučili smo se za veličinu uzorka koji čini 50% populacije.**

Spomenuti gradovi nalaze se na heterogenim područjima Republike Hrvatske (razmješteni su u 8 županija); radi toga je potrebno da uzorak bude reprezentativan na nižoj razini. S druge strane, u većini mjesta relativno je mali broj učenika što, uza zadana ograničenja glede veličine uzorka, ne omogućuje formiranje uzorka koji bi bio reprezentativan na razini samih naselja. Stoga su mjesta grupirana u županije. Na taj su način nastale ove skupine: **Sisačko-moslavačka županija:** Petrinja, Glina, Topusko, Hrvatska Kostajnica; **Zadarska županija:** Obrovac, Benkovac; **Šibensko-kninska županija:** Drniš i Knin; **Vukovarsko-srijemska županija:** Vukovar i Ilok. Preostala četiri mjesta iz različitih su županija te su i promatrana kao zasebna: **Osječko-baranjska županija:** Beli Manastir; **Požeško-slavonska županija:** Pakrac; **Karlovačka županija:** Slunj; **Ličko-senjska županija:** Korenica.

Upozorit je da je u Belom Manastiru i u Pakracu dovoljno učenika, što je omogućilo zadovoljavajuću veličinu i reprezentativnost uzorka na razini tih mjesta. Zbog malog broja učenika u Slunju, Korenici, Obrovcu i Benkovcu izabrani su dodatni razredi kojima je obuhvaćena čitava populacija viših razreda u tima mjestima.

Premda su uzorkom obuhvaćeni samo viši razredi, vodilo se računa o podjeli na treće i četvrte razrede. Osim toga, vodilo se računa i o usmjerenju, pri čemu su gimnazije izdvojene od ostalih škola. Unutar svake od prije navedenih skupina mjesta izračunat je i broj učenika, posebno za

treće i četvrte razrede gimnazija te treće i četvrte razrede ostalih usmjerenja. Unutar tih podskupina izračunat je ukupan broj učenika i prosječna veličina razreda. Za svaku od navedenih podskupina određen je uzorak 50% veličine populacije te podskupine; na temelju prosječne veličine razreda za podskupinu određen je broj razreda koji treba ispitati e da bi se dobio željeni broj učenika u svakoj podskupini uzorka (tablica C).

Tablica C.
 Pregled planiranog uzorka s
 obzirom na vrstu škole i
 razred (prema podacima za
 školsku godinu 1998/99.)

MJESTO (Županija)	GIMNAZIJA		SREDNJA ŠK.		UKUPNO
	Treći	Četvrti	Treći	Četvrti	
PETRINJA, GLINA, TOPUSKO, HRV. KOSTAJNICA (Sisačko-moslavačka)	36	47	100	40	223
SLUNJ (Karlovačka)	0	0	28	0	28
KORENICA (Ličko-senjska)	0	0	36	0	36
PAKRAC (Požeško-slavonska)	0	19	52	39	110
OBROVAC, BENKOVAC (Zadarska)	0	0	96	19	115
BELI MANASTIR (Osječko-baranjska)	24	22	108	33	187
DRNIŠ, KNIN (Šibensko-kninska)	26	17	86	26	155
VUKOVAR, ILOK (Vukovarsko-srijemska)	29	30	250	115	424
Ukupno u planiranom uzorku	115	135	756	272	1.278*

Slučajnim odabirom u uzorak je izabrano 1.212 učenika, odnosno 68 razreda. Radi kasnije usporedbe podataka na razini županija planirano je ispitivanje u pet dodatnih razreda (1 u Slunju, 1 u Korenici, 2 u Obrovcu i 1 u Benkovcu) čime se ukupan broj učenika u planiranom uzorku povećava za još 66 učenika odnosno na 1.278 učenika, a ukupan broj razreda na 73.

Anketno istraživanje provedeno je u 19 srednjih škola koje se nalaze u 14 gradova/općina na području posebne državne skrbi Republike Hrvatske. Istraživanje se provodilo od konca travnja do kraja svibnja 1999. godine. Uzorak ispitivanja sačinjavali su učenici 73 razreda (tablica D).

Mjesto	Broj škola u uzorku	Broj razreda u uzorku
BELI MANASTIR	3	11
BENKOVAC	1	4
DRNIŠ	1	3
GLINA	1	3
HRVATSKA KOSTAJNICA	1	2
ILOK	1	2
KNIN	1	5
KORENICA	1	2
OBROVAC	1	3
PAKRAC	1	6
PETRINJA	1	4
SLUNJ	1	2
TOPUSKO	1	2
VUKOVAR	4	24
UKUPNO	19	73

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica D.

Broj škola i razreda koji su izabrani u uzorak

Ukupno je ispitano 1.106 učenika trećih i četvrtih razreda srednjih škola, ili 48% ukupne populacije učenika završnih razreda u školama koje se nalaze na području posebne državne skrbi RH.

Tablica E.

Broj učenika koji su sudjelovali u istraživanju prema naseljima i županijama

ŽUPANIJA	Naselje	Broj učenika po naselju	Broj učenika po županijama	Postotak od ukupnog broja
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	Vukovar	330	356	32.2
	Ilok	26		
OSJEČKO-BARANJSKA	Beli Manastir	172	172	15.6
POŽEŠKO-SLAVONSKA	Pakrac	89	89	8.0
SISAČKO-MOSLAVAČKA	Petrinja	89	191	17.3
	Glina	48		
	Topusko	18		
	Hrv. Kostajnica	36		
KARLOVAČKA	Slunj	26	26	2.4
LIČKO-SENJSKA	Korenica	33	33	3.0
ŠIBENSKO-KNINSKA	Knin	107	142	12.8
	Drniš	35		
ZADARSKA	Obrovac	28	97	8.8
	Benkovac	69		
UKUPNO		1.106	1.106	100.0

U tablici E prikazan je broj učenika u pojedinim mjestima i županijama koji su sudjelovali u istraživanju. Podaci pokazuju da realizirani i planirani uzorak vjerno odražava obilježja populacije učenika viših razreda srednjih škola na područjima posebne državne skrbi. To se odnosi kako na strukturu učenika prema razredima (treći i četvrti) i vrstama škola (gimnazije i ostale srednje škole) tako i na relativnu zastupljenost učenika u uzorku. U pojedinim mjestima, međutim, uočljive su manje razlike između odnosa u populaciji i odnosa u uzorku (primjerice, Benkovac, Obrovac). Ali one bitno ne narušavaju strukturu i reprezentativnost cjelokupnog uzorka istraživanja. Kao što je već navedeno, u tim je mjestima povećan broj učenika u uzorku, e da bi podaci bili reprezentativni na razini županije.

Tablica F.
 Relativna zastupljenost učenika
 s obzirom na skupine mjesta
 u populaciji, planiranom
 uzorku i realiziranom uzorku

MJESTO (Županija)	POPULACIJA		PLANIRANI UZORAK		REALIZIRANI UZORAK	
	N	%	N	%	N	%
PETRINJA, GLINA, TOPUSKO, HRV. KOSTAJNICA (Sisačko-moslavačka županija)	424	18.3	223	17.4	191	17.3
SLUNJ (Karlovačka)	28	1.2	28	2.2	26	2.4
KORENICA (Ličko-senjska)	36	1.6	36	2.8	33	3.0
PAKRAC (Požeško-slavonska)	198	8.5	110	8.6	89	8.0
OBROVAC, BENKOVAC (Zadarska)	115	5.0	115	9.0	97	8.8
BELI MANASTIR (Osječko-baranjska)	377	16.2	187	14.6	172	15.6
DRNIŠ, KNIN (Šibensko-kninska)	300	12.9	155	12.1	142	12.8
VUKOVAR, ILOK (Vukovarsko-srijemska)	842	36.3	424	33.2	356	32.2
Ukupno	2.320	100.0	1.278	100.0	1.106	100.0

		GIMNAZIJA		SREDNJA ŠK.		UKUPNO
		Treći	Četvrti	Treći	Četvrti	
Populacija	N	223	225	1.345	527	2.320
	%	9.6	9.7	58.0	22.7	100
Planirani uzorak	N	115	135	756	272	1.278
	%	9.0	10.6	59.1	21.3	100
Realizirani uzorak	N	128	121	636	221	1.106
	%	11.6	10.9	57.5	20.0	100

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Tablica G.

Relativna zastupljenosti učenika s obzirom na razred i vrstu škole u populaciji, planiranom uzorku i realiziranom uzorku

UZORAK PISACA ESEJA

Pri planiranju uzorka za ovaj dio istraživanja ponajprije se vodilo računa da u uzorku budu zastupljeni učenici iz različitih područja. Također se nastojalo uključiti učenike različitih stručnih usmjerenja kako bi odgovori na postavljena pitanja reprezentirali heterogeniju populaciju mladih. U nekim mjestima općenito je manje učenika pa su u prethodno provedenom terenskom istraživanju već bili ispitanici svi učenici završnih razreda srednje škole ili pak svi učenici određenih usmjerenja. Stoga se ovo ispitivanje najvećim dijelom provodilo među učenicima drugih razreda (dvije trećine uzorka).

Tablica H.

Broj učenika koji su pisali esej s obzirom na mjesto ispitivanja i dob učenika

Razred	Drugi		Treći		Četvrti		Ukupno učenika
	Broj razreda	Broj učenika	Broj razreda	Broj učenika	Broj razreda	Broj učenika	
MJESTO							
PETRINJA,	1	26					26
GLINA	1	20					20
HRV. KOSTAJNICA	1	18					18
SLUNJ	1	24					24
KORENICA	1	18					18
PAKRAC			1	35			35
BENKOVAC	1	22					22
BELI MANASTIR	2	47					47
DRNIŠ			1	21			21
KNIN	1	28					28
VUKOVAR			1	29	1	18	47
Ukupno	9	203	3	85	1	18	306

UZORAK STRUČNJAKA

Tablica I.

Mjesta i ustanove u kojima su provedeni intervjui sa stručnjacima koji rade s učenicima

Mjesto	Ustanova	Kontaktirane osobe
BELI MANASTIR	Prva srednja škola, Druga srednja škola, Gimnazija	Zamjenik ravnatelja, pedagog, prof. tjelesnog odgoja
BENKOVAC	Srednja škola Kneza Branimira	Ravnateljica
DRNIŠ	Srednja škola Ivana Meštrovića	Pedagog
GLINA	Srednja škola Glina	Pedagog
HRVATSKA KOSTAJNICA	Srednja škola Ivana Trnskog	Ravnateljica
ILOK	Srednja škola	Pedagog
KNIN	Srednja škola Kralja Zvonimira	Pedagog
KORENICA	Srednja škola	Ravnatelj
OBROVAC	Srednja škola	Ravnatelj
PAKRAC	Srednja škola	Pedagoginja
PETRINJA	Srednja škola Petrinja	Zamjenik ravnatelja, prof. biologije
SLUNJ	Srednja škola	Ravnateljica
TOPUSKO	Centar mladih "Suncokret"	Voditeljica
VUKOVAR	Gimnazija, Prva srednja škola, Druga srednja škola, Treća srednja škola	Zamjenici ravnatelja, pedagog

ISTRAŽIVAČKI INSTRUMENTI

STRUKTURA ANKETNOG LISTA

Za potrebe istraživanja izrađen je opširan anketni list o kvaliteti života mladih. Upitnik sadrži više skupina varijabla:

(i) Struktura uzorka i mobilnost

U ovu skupinu uključene su osnovne socio-demografske varijable (spol, dob, narodnost i vjeroispovijest), kao i varijable koje ukazuju na strukturu mlađeg stanovništva na područjima gdje se provodi istraživanje te njihovu mobilnost (starosjedioci, prognanici-povratnici, doseljenici).

(ii) Struktura obitelji i životni standard

Ova skupina pitanja obuhvaća varijable kojima se ispituje sastav kućanstva, cjelovitost obitelji, socio-obrazovni status i zaposlenost roditelja. Jedan broj pitanja odnosi se na ocjenu sadašnjega životnog standarda obitelji i zadovoljstvo materijalnim statusom obitelji te na očekivani životni standard u skoroj budućnosti. Uključene su i varijable koje se odnose na socijalne interakcije između članova obitelji, kao i zadovoljstvo odnosima u obitelji i odnosima s prijateljima.

(iii) Kvaliteta stanovanja i socijalni odnosi

Jedan broj varijabla u ovoj skupini odnosi se na objektivne uvjete stanovanja, kvalitetu objekta stanovanja i zadovoljstvo smještajem. Ispitanici, također, ocjenjuju svoje bliže susjedstvo i susjede, socijalne kontakte i potporu u najbližem okružju.

(iv) Uvjeti življenja u mjestu boravka i zadovoljstvo mjestom

Varijable opisuju kakvoću uvjeta življenja u mjestu stalnog prebivališta a odnose se na procjenu sigurnosti i izvora

osjećaja nesigurnosti, na izloženost nasilju, te na zastupljenost nužne infrastrukture potrebne za život u određenoj zajednici. Jedan broj varijabla odnosi se na ocjenu zadovoljstva životom u mjestu sadašnjeg prebivališta, ocjenu privlačnosti mjesta za mlade, kao i na sugestije kako poboljšati uvjete života mladih u njihovu mjestu. Ispituju se i namjere ispitanika u vezi s preseljenjem ili ostankom u mjestu sadašnjeg prebivališta, te razlozi eventualna preseljenja u drugo mjesto u Hrvatskoj ili u drugu državu.

(v) Planiranje budućnosti, školovanje, profesionalne namjere, ocjena perspektive

Varijable u ovoj skupini pitanja odnose se na zadovoljstvo naobrazbom, ocjenu važnosti naobrazbe u životu, ocjenu sigurnosnih uvjeta u školi, planiranje daljnjeg školovanja, eventualne poteškoće i razloge odabira određena zvanja, djelatnosti za koje bi se ispitanici školovali i u kojima bi se zaposlili, ocjenu mogućnosti zapošljavanja u regiji, izglede za zapošljavanje u skoroj budućnosti, moguće razloge eventualne nezaposlenosti te sklonost poduzetništvu.

(vi) Socijalni stavovi, ocjena društvena položaja mladih, društveni angažman

U ovoj skupini pitanja ispituje se percepcija najvažnijih problema u državi, kao i izraženost određenih problema u mjestu stalnog prebivališta. Ispituju se, također, opći stavovi prema planiranju društvena razvitka na određenim područjima života, stavovi prema lokalnoj vlasti i rješavanju problema povratnika. Posebna skupina pitanja odnosi se na ocjenu uloge mladih u društvu i njihova društvenog položaja, na praćenje i razumijevanje novijih društveno-političkih zbivanja, te spremnost za aktivan angažman u cilju poboljšanja života u zajednici.

(vii) Aktivnosti u slobodnom vremenu i obilježja osobnosti ispitanika

Najveći dio pitanja u ovoj skupini odnosi se na to kako mladi provode svoje slobodno vrijeme. Kako bi se dobio što potpuniji uvid u strukturu slobodnog vremena, uključeno je više pitanja otvorenog tipa gdje ispitanici odgovaraju koje im aktivnosti pridonose najveće zadovoljstvo, čime bi se željeli baviti i imaju li mogućnosti za ostvarenje svojih želja. Ispituje se, također, i angažiranost u izvannastavnim aktivnostima te opće zadovoljstvo načinom provođenja slobodnog vremena. Jedan broj varijabli uključuje ocjenu zdravstvenog statusa ispitanika, prevladavajućeg ra-

spoloženja, eventualne strahove i brige, samopouzdanje i zadovoljstvo vlastitim životom. U ovom dijelu ispituje se i hijerarhija vrednota, osjećaj kontrole nad vlastitim životom, očekivana socijalna potpora i planiranje vlastite budućnosti.

Primjerak anketnog lista nalazi se na idućim stranicama.

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

ISTRAŽIVANJE O KVALITETI ŽIVOTA MLADIH NA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Datum ispitivanja: _____

Uputa:

Ova anketa napravljena je s ciljem ispitivanja kvalitete života mladih u područjima Hrvatske koja su bila posebno pogođena ratom. Molimo te da iskreno odgovoriš na sva pitanja, kako bi se dobiveni odgovori mogli koristiti za planiranje programa kojima bi se poboljšao život mladih. Anketa je anonimna, što znači da ne trebaš upisati svoje ime i prezime. Sve što ćeš napisati ostaje povjerljivo i koristit će se samo u znanstvene svrhe. U ovom upitniku nema točnih i netočnih odgovora, važno je samo da iskreno odgovoriš na pitanja. Zahvaljujemo ti na suradnji.

U ovom dijelu upitnika zanima nas što misliš o kvaliteti življenja u svom mjestu stanovanja, svom životnom standardu i životu općenito. Prvo nas zanima nešto o tome kako ti je živjeti u tvom mjestu stalnog boravka.

1. U kojem mjestu živiš? (upiši ime mjesta tvog stalnog boravka) _____
2. Kada si prvi put došao(la) u mjesto u kojem sada živiš?
 1. Tu sam bio(la) od rođenja (neprestano ili s prekidima zbog rata)
 2. Prvi put sam došao(la) kad sam imao(la) _____ godina
3. Jesi li tijekom rata bio(la) u progonstvu ili izbjeglištvu i koliko dugo?
U kojem mjestu/gradu si najduže boravio(la)?
 1. Nisam bio(la) u progonstvu
 2. Da, bio(la) sam u progonstvu. Koliko godina? _____
Najduže sam boravio(la) u _____
(naziv mjesta).
4. Ako si bio(la) u progonstvu ili izbjeglištvu, jesi li se vratio(la) u mjesto u kojem si prije boravio(la) ili si se preselio(la) u neko drugo mjesto?
 1. Nisam bio(la) proganan(a)
 2. Vratio(la) sam se u svoje mjesto _____ godine.
 3. Nisam se vratio(la) u mjesto u kojem sam boravio(la) prije rata.
Doselio(la) sam ovdje gdje sada živim _____ godine.

5. **Tvoja obitelj živi u:**
1. vlastitoj obiteljskoj kući
 2. vlastitom stanu
 3. stanu ili kući ustupljenoj na korištenje
 4. stanu sa stanarskim pravom
 5. iznajmljenom stanu
 6. negdje drugdje: _____
6. **U kakvom si stambenom objektu živio(la) prije rata?**
1. vlastitoj obiteljskoj kući
 2. vlastitom stanu
 3. stanu sa stanarskim pravom
 4. iznajmljenom stanu
 5. ostalo: _____
7. **U kakvom je stanju stan ili kuća u kojem živiš?**
1. Neoštećen
 2. Manje oštećen
 3. Znatno oštećen
 4. Ostalo: _____
8. **Koliko ima prostorija, uključujući i kuhinju, u tvom stanu (kući)?**
_____ prostorija
9. **Imaš li svoju sobu?**
1. Da
 2. Ne, dijelim sobu s još _____ osoba
10. **Imate li kupaonicu?**
1. Da
 2. Ne
11. **Koliki je ukupni životni prostor tvoje obitelji, tj. kolika je veličina stana ili kuće u kojem živite?**
Površine od _____ kvadratnih metara (m²)
12. **Uzimajući sve u obzir, koliko si zadovoljan(na) stanom ili kućom u kojem živiš?**
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan(na)
13. **Želiš li i ubuduće živjeti u stanu ili kući u kojoj si sada ili bi se radije preselio(la)?**
1. Ostao(la) bih u istom stanu (kući)
 2. Preselio(la) bih se
 3. Ne znam

14. Jesu li kuće u tvom susjedstvu u dobrom ili lošem stanju?

1. Jako dobrom
2. Prilično dobrom
3. Prilično lošem
4. Jako lošem
5. Ne znam, ne mogu ocijeniti

15. Tko su tvoji najbliži susjedi?

1. Svi su iste narodnosti kao i ja
2. Većinom su iste narodnosti
3. Približno polovica ih je iste narodnosti, a polovica ostalih
4. Većinom nisu iste narodnosti kao i ja
5. Svi su neke druge narodnosti
6. Ne znam, teško mi je odrediti

16. Od desetak obitelji koje žive tebi najbliže, koliko ih poznaješ po imenu?

1. Upiši broj obitelji (kućanstava) koje poznaješ:

2. Nikoga

17. Između desetak obitelji koje žive tebi najbliže, s koliko njih se ti ili tvoja obitelj posjećuje, bilo da idete njima u posjete ili oni dođu kod vas?

1. Upiši broj obitelji (kućanstava): _____
2. Uopće se ne posjećujemo

18. Kako ocjenjuješ svoje najbliže susjede?

1. Jako su dobri ljudi
2. Prilično su dobri
3. Ni dobri, ni loši
4. Prilično su loši
5. Jako su loši
6. Ne znam, ne mogu ocijeniti

19. Je li sigurno šetati noću mjestom u kojem živiš?

1. Da
2. Ne

Ako je tvoj odgovor "ne", zbog čega se ne osjećaš sigurnim(om)?

**20. Jesi li ti ili netko od članova tvoje obitelji u posljednjih godinu dana bio(la) žrtva bilo kakvog oblika nasilja i koliko često?
 (U svakoj crti zaokruži 1 broj)**

	nikada	jedanput	2-3 puta	više od 3 puta
Krađa	0	1	2	3
Razbijanje ili oštećivanje imovine	0	1	2	3
Prijetnje oružjem	0	1	2	3
Fizička agresija s ozljedama	0	1	2	3
Fizička agresija bez većih ozljeda	0	1	2	3
Izrugivanje, verbalne prijetnje i sl.	0	1	2	3

21. Postoji li u mjestu u kojem živiš?

	DA	NE	NE ZNAM
Osnovna škola	1	2	3
Srednja škola	1	2	3
Dječji vrtić	1	2	3
Ljekarna	1	2	3
Zdravstvena ambulanta	1	2	3
Poštanski ured	1	2	3
Autobusno ili željezničko stajalište	1	2	3
Telefonska govornica	1	2	3
Tržnica ili dućan mješovitom robom	1	2	3

22. Koliko je mjesto u kojem živiš privlačno za život mladima?

1. Vrlo privlačno
2. Uglavnom privlačno
3. Uglavnom neprivlačno
4. Sasvim neprivlačno
5. Ne mogu ocijeniti

23. Što bi, prema tvom mišljenju, trebalo učiniti da tvoje mjesto bude što privlačnije za život mladima?

24. Koliko si zadovoljan(na) što živiš u svom mjestu?

1. Jako sam zadovoljan(na)
2. Prilično sam zadovoljan(na)
3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
4. Prilično sam nezadovoljan(na)
5. Jako sam nezadovoljan(na)

25. **Želiš li i ubuduće živjeti u sadašnjem mjestu ili bi se radije preselio(la) u neko drugo mjesto?**

1. Ostao(la) bih u svom mjestu
2. Preselio(la) bih se u neko drugo mjesto u istoj regiji. Koje mjesto? _____
3. Preselio(la) bih se u neku drugu regiju u Hrvatskoj. Napiši koju: _____

26. **Ako bi želio(željela) preseliti u neko drugo mjesto, koji je glavni razlog za to?**

27. **Koliko si općenito zadovoljan(na) time kakav je život danas u Hrvatskoj?**

1. Jako sam zadovoljan(na)
2. Prilično sam zadovoljan(na)
3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
4. Prilično sam nezadovoljan(na)
5. Jako sam nezadovoljan(na)

28. **Ako bi ti se ukazala prilika za preseljenjem u neku drugu državu zbog studija ili posla, bi li se preselio(la)?**

1. Ne bih se preselio(la)
2. Nisam siguran(na), ovisi, ne znam
3. Da, preselio(la) bih se. Gdje bi se preselio(la)?

29. **Ako bi se preselio(la) u neku drugu državu, koji bi bio glavni razlog za to?**

A sada nekoliko pitanja o tvojoj užoj i široj obitelji i prijateljima. Prvo te molimo da razmisliš koliko osoba živi s tobom u zajedničkom kućanstvu. Pod "kućanstvom" se misli na grupu ljudi koji žive zajedno i izdržavaju se iz istih prihoda. Navedi sve osobe, pa tako i one koje su privremeno odsutne (npr. na studiju, na odmoru, u bolnici i sl.).

1. **Koliki je ukupan broj članova tvog kućanstva, uključujući i tebe?**

_____ članova

2. **Ima li među članovima tvog kućanstva djece mlađe od šest godina?**

1. Da (Koliko? _____)
2. Ne

3. **Koliko je članova, uključujući i tebe, u dobi od 7 do 18 godina?** _____ članova
4. **Koliko je članova zajedničkog kućanstva, uključujući i tebe, starije od 18 godina?**
_____ članova
5. **Jesi li uvijek do sada živio(la) s ocem i majkom zajedno?**
 1. Da
 2. Ne
6. **Ako nisi, što se dogodilo?**
 1. Majka je umrla
 2. Otac je umro
 3. Roditelji su se razveli
 4. Roditelji su vjenčani ali žive odvojeno
 5. Roditelji nisu vjenčani
 6. Nešto drugo: _____
7. **S kim sada živiš?**
 1. S majkom i ocem
 2. S majkom
 3. S majkom i očuhom
 4. S ocem
 5. S ocem i pomajkom
 6. S nekim drugim (Navedi s kim: _____)
8. **Gdje si proveo(la) najveći dio svog života do sada?**
 1. U većem gradu
 2. U manjem gradu
 3. Na selu
9. **U kojoj državi si proveo(la) najveći dio svog života?**
 1. U Hrvatskoj
 2. U Srbiji
 3. U Bosni i Hercegovini
 4. Negdje drugdje (navedi gdje): _____
10. **Kakav je, prema tvojoj ocjeni, životni standard tvoje obitelji?**
 1. Znatno bolji od prosjeka
 2. Nešto bolji od prosjeka
 3. Prosječan
 4. Nešto lošiji od prosjeka
 5. Znatno lošiji od prosjeka
11. **Kako bi ocijenio(la) sadašnji životni standard svoje obitelji u odnosu na to kakav je bio prije rata?**
 1. Znatno bolji od prosjeka
 2. Nešto bolji od prosjeka
 3. Prosječan
 4. Nešto lošiji od prosjeka
 5. Znatno lošiji od prosjeka

12. Kakav bi, prema tvojem mišljenju, u skoroj budućnosti (za godinu-dvije) mogao biti tvoj osobni položaj i položaj tvoje obitelji?

1. Puno bolji nego sada
2. Nešto bolji nego sada
3. Otprilike podjednak kao i sada
4. Nešto lošiji nego sada
5. Puno lošiji nego sada

13. Koju su školu završili tvoji roditelji (zaokruži odgovor za oca i za majku)?

OTAC	MAJKA
1. Bez škole	1. Bez škole
2. Manje od 8 razreda osnovne škole	2. Manje od 8 razreda osnovne škole
3. Osnovna škola	3. Osnovna škola
4. Stručna škola ili zanat (2 ili 3 godine više od osnovne)	4. Stručna škola ili zanat (2 ili 3 godine više od osnovne)
5. Gimnazija, srednja stručna škola	5. Gimnazija, srednja stručna škola
6. Viša škola ili fakultet	6. Viša škola ili fakultet

14. Radni status roditelja (zaokruži odgovor za oca i za majku):

OTAC	MAJKA
1. U stalnom radnom odnosu	1. U stalnom radnom odnosu
2. Zaposlen, ali je "na čekanju", tj. ne prima plaću	2. Zaposlena, ali je "na čekanju", tj. ne prima plaću
3. Povremeno zaposlen	3. Povremeno zaposlena
4. Nezaposlen	4. Nezaposlena
5. Umirovljenik	5. Umirovljenica
6. Ostalo: _____	6. Kućanica
	7. Ostalo: _____

15. Jesu li tvoji roditelji bili stalno zaposleni prije rata?

Otac	Majka
1. Da	1. Da
2. Ne	2. Ne

16. Kad razmišljaš o svojoj obitelji i vašim životnim troškovima, brineš li se ikada da nećete imati dovoljno za život?

1. Nikada
2. Rijetkokad
3. Ponekad
4. Često
5. Skoro uvijek

17. Zaokruži sve što od navedenog imaš kod kuće:

1. Televizor u boji
2. Stroj za pranje rublja
3. Hladnjak
4. Telefon
5. Video
6. Kompjutor
7. Automobil

18. Jesi li do sada imao(la) bilo kakav povremeni posao za novac? (npr. preko učeničkog servisa, pomagao nekom za plaću i sl.)

1. Da, jesam
2. Nisam
3. Želio(željela) sam, ali nisam mogao(la) naći posao
4. Nešto drugo: _____

19. U današnje vrijeme većina ljudi snalazi se i ima razne izvore prihoda. Koliki je, prema tvojoj procjeni, ukupan mjesečni prihod članova tvog kućanstva (kad se uzme sve zajedno u obzir, npr. plaće, mirovine, honorari, prihod od poljoprivrede i sl.)?

_____ kuna

20. Jeste li u tvojoj obitelji imali protekle godine takvih financijskih problema da niste imali dovoljno za:

1. hranu	da	ne
2. odjeću	da	ne
3. platiti račune	da	ne
4. otići negdje na odmor	da	ne
5. džeparac	da	ne
6. nešto drugo (upiši što):		

21. Koliko je tvojih bliskih rođaka, ne računajući osobe s kojima živiš u zajedničkom kućanstvu, nastanjeno u tvom mjestu ili u obližnjim mjestima?

1. Većina
2. Manji broj
3. Nitko
4. Nemam takvih srodnika

22. Koliko često viđaš bilo kojeg člana od tih obitelji, bilo u tvojoj ili njihovoj kući (stanu)?

1. Gotovo svakodnevno
2. Jednom ili više puta tjedno
3. Jednom ili više puta mjesečno
4. Rjeđe od jednom mjesečno
5. Rjeđe od jednom godišnje
6. Nikada

- 23. Koliko imaš stvarno dobrih prijatelja (ne računajući članove obitelji ili rođake) na koje se možeš osloniti kad ti nešto treba?**
1. Četiri ili više
 2. Dva ili tri
 3. Jednog
 4. Niti jednog
- 24. Koliko si općenito zadovoljan(na) odnosima sa svojim prijateljima?**
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan(na)
- 25. Koliko si općenito zadovoljan(na) odnosima u svojoj obitelji?**
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan(na)

A sada nas zanima nešto o tome kako ti je u školi, što namjeralaš raditi nakon škole i, općenito, kakvu budućnost očekuješ.

- 1. Jesi li zadovoljan(na) time koliko si do sada naučio(la) i kakvu si naobrazbu stekao(la) u svojoj školi?**
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan(na)
- 2. Između svih školskih predmeta koje si slušao ili sada slušaš, koja su tri, prema tvojem mišljenju, najvažnija za tvoje obrazovanje?**
- Prvi: _____
- Drugi: _____
- Treći: _____

3. Je li ti se, u proteklih godinu dana, dogodilo sljedeće?

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

	NE	DA
Netko ti je prijetio da će te napasti ili ozlijediti	1	2
Izbjegavaš neka mjesta u školi ili na putu do škole jer misliš da nisu sigurna	1	2
Nosio(la) si u školu barem jedan dan neko hladno oružje (nož ili drugi oštri metalni predmet)	1	2
Nosio(la) si u školu neko eksplozivno sredstvo	1	2
Grupa učenika te ismijavala i vrijeđala	1	2
Netko od učenika te namjerno ozlijedio	1	2
Netko od učenika je namjerno razbio ili oštetiio tvoje stvari	1	2
Unutar škole su ti nešto ukrali	1	2

4. Ima li u tvojoj školi nekih učeničkih bandi koje maltretiraju druge učenike?

1. Da
2. Ne

5. Postoji li u tvojoj školi stalno otvorena porta gdje se moraju prijaviti posjetitelji?

1. Da
2. Ne

6. Što namjeravaš raditi po završetku srednje škole?

1. Studirati
2. Zaposliti se
3. Ne znam, nisam o tome razmišljao(la)

7. Ako namjeravaš nastaviti školovanje, jesi li se odlučio(la) što bi studirao(la)?

1. Ne namjeravam studirati
2. Namjeravam nastaviti studirati: (upiši što)

3. Nisam se još odlučio(la)

8. Ako ne namjeravaš studirati, odgovori zašto si odabrao(la) ovo usmjerenje koje sada pohađaš, a ako namjeravaš studirati odgovori zašto si odabrao(la) taj studij.

Zaokruži sve odgovore koji su u skladu s tvojim mišljenjem.

1. To me zanima
2. Lako je za učiti (studirati), mogu se dobiti dobre ocjene
3. U toj struci lakše se dobiva posao
5. Mislim da za to imam sposobnosti i odgovarajućih vještina
5. U toj struci može se dobro zaraditi
6. Tako žele (su željeli) moji roditelji
7. Neću se moći (nisam se mogao(la)) drugdje upisati
8. Nešto drugo: _____

9. Što misliš, hoćeš li imati problema u ostvarivanju svojih planova za daljnje školovanje?

1. Ne
2. Da Kojih? _____

10. Tko te je najviše savjetovao u izboru zvanja?

1. Samostalno sam odlučio(la)
2. Prijatelji i poznanici
3. Roditelji
4. Nastavnici
5. Stručnjaci na profesionalnoj orijentaciji
6. Ostalo: _____

11. Što misliš, u kolikoj mjeri je obrazovanje važno za:

	JAKO VAŽNO	DONEKLE VAŽNO	NEVAŽNO
Sretan život	1	2	3
Zaraditi mnogo novca	1	2	3
Imati ugled u društvu	1	2	3
Razvoj sebe kao osobe	1	2	3
Budući razvoj države	1	2	3

12. Kada bi morao(la) birati između sljedećeg, što bi stavio(la) na prvo mjesto po važnosti u tvom životu, što na drugo, itd. do posljednjeg mjesta? Upiši rang (brojeve od 1 do 7) na crti uz ono što je predloženo.

- ___ Uspjeh u karijeri
- ___ Oženiti se (udati) i imati svoju djecu
- ___ Novac
- ___ Prijateljstvo
- ___ Dobra razonoda
- ___ Stalno zaposlenje
- ___ Zdravlje

13. Jesi li ti osoba koja:

1. Planira svoju budućnost, tj. postavlja sebi određene ciljeve
2. Ne misli mnogo o budućnosti
3. Ovisi, kako kada
4. Ne znam, teško mi je odrediti

14. U kojoj bi djelatnosti najradije radio(la), odnosno za koju bi se djelatnost najradije školovao(la)?

1. Poljoprivredi
2. Građevinarstvu
3. Industriji
4. Trgovini
5. Ugostiteljstvu i turizmu
6. Zanatstvu, uslužnim djelatnostima
7. Kulturi, školstvu

8. Zdravstvu
 9. Vojsci i policiji
 10. Državnim službama (mjesnim, općinskim, republičkim)
 11. Drugdje: _____
 12. Nisam o tome razmišljao(la)
- 15. U današnje vrijeme mnoge ljude zabrinjava da će ostati bez posla ili da neće moći naći posao. Što misliš, hoćeš li se moći zaposliti kada završiš školovanje?**
1. Sigurno ili gotovo sigurno hoću
 2. Vjerojatno hoću
 3. Najvjerojatnije neću imati posla
 4. Sigurno neću imati posla
- 16. Što bi učinio(la) ako nakon završetka školovanja ne bi mogao(la) odmah dobiti posao?**
1. Čekao(la) bih neko vrijeme dok se u mom mjestu ili regiji ne otvori radno mjesto u mojoj struci
 2. Tražio(la) bih bilo kakav posao u svom mjestu ili regiji dok se ne otvori radno mjesto u mojoj struci
 3. Tražio(la) bih posao bilo gdje u Hrvatskoj
 4. Tražio(la) bih posao u inozemstvu
 5. Nastavio(la) bih školovanje (studij, poslijediplomski studij) ili upisao(la) neki drugi studij
 6. Ne znam, za sada uopće ne mislim o tome
 7. Nešto drugo: _____
- 17. Što misliš, ako postoji mogućnost da budeš nezaposlen(na), što bi tome najvjerojatnije bio razlog (zaočrtaži jedan ili više odgovora)?**
1. Ekonomska situacija u cijeloj zemlji
 2. Zanima me struka u kojoj se teško zaposliti
 3. Prevelika konkurencija, puno kvalificiranih mladih ljudi
 4. Ekonomska situacija u području gdje živim
 5. To što nemam dovoljno znanja i vještina za posao koji se traži
 6. To što nemam dobre veze
 7. Ne znam, ne mogu ocijeniti
 8. Nešto drugo: _____
- 18. Što misliš, jesu li prilike za zapošljavanje u tvojoj regiji općenito bolje, jednake ili lošije nego u drugim mjestima u Hrvatskoj?**
1. Bolje su
 2. Podjednake
 3. Lošije
 4. Ne znam, nisam siguran(na)
 5. Ostalo: _____

- 19. Procijeni kakvi će biti izgledi za zapošljavanje u tvojoj regiji u budućnosti?**
1. Bolji nego u drugim područjima Hrvatske
 2. Podjednaki
 3. Lošiji
 4. Ne znam, nisam siguran(na)
 5. Ostalo: _____
- 20. Promjene koje su se dogodile u Hrvatskoj donijele su nove prilike za razvoj ali i probleme. Misliš li da je za ljude poput tebe više:**
1. Novih prilika
 2. Problema
 3. Ne znam
- 21. U današnje vrijeme ljudi sve više razmišljaju o tome da započnu vlastiti posao, tj. osnuju sami ili zajedno s drugim privatnicima vlastito poduzeće. Kakvi su u tom smislu tvoji planovi?**
1. Želio(la) bih se baviti privatnim poduzetništvom, tj. vodio(la) bih vlastiti ili obiteljski posao
 2. Želio(la) bih naći posao u nekom državnom poduzeću
 3. Želio(la) bih naći posao kod nekog privatnika ili u poduzeću koje je privatizirano
 4. Želio(la) bih naći posao u nekoj stranoj tvrtki koja ima predstavništvo u Hrvatskoj
 5. Nešto drugo: _____
- 22. Kada bi po završetku školovanja mogao(la) dobiti od države kredit i ostalu potporu za osnivanje vlastitog posla, kojom bi se djelatnošću želio(la) baviti:**
1. Poljoprivrednom proizvodnjom (ratarstvom)
 2. Vlastitom farmom (stočarstvom)
 3. Bavio(la) bih se zanatstvom/obrtom (Kojim? _____)
 4. Osnovao(la) bih manji proizvodni pogon (Koji? _____)
 5. Uslužnim djelatnostima (ugostiteljstvom/turizmom)
 6. Trgovinom
 7. Nečim drugim: _____
 8. Ne namjeravam se baviti poduzetništvom
 9. Ne znam, nisam o tome razmišljao(la)
- 23. Očekuješ li da ćeš se u životu oženiti/udati? (Iako sada možda nemaš jaka očekivanja u vezi s brakom, molimo te da ipak navedeš kako zamišljaš svoju budućnost.)**
1. Da, oženit ću se/udat ću se
 2. Neću se oženiti/udati

24. Ako se oženiš (udaš), koliko bi djece želio(la) imati?

0. Niti jedno	2. Dvoje	4. Četvoro
1. Jedno	3. Troje	5. Više od četvoro
		6. Ne znam

25. Navedi tri stvari koje bi želio(la) da tvoje dijete ima koje ti nisi mogao(la) imati:

1. _____
2. _____
3. _____

26. Što očekuješ, koliko će ti tvoja rodbina (članovi sadašnje šire obitelji ili buduća rodbina koju ćeš steći vjenčanjem) biti od pomoći u životu?

1. Bit će mi uvijek dostupni i gotovo nezamjenjivi
2. Bit će mi dostupni uvijek kad zatrebam savjet ili materijalnu pomoć
3. Moći ću na njih računati samo ako mi hitno zatreba neka materijalna pomoć, ali ne savjet i razumijevanje
4. Moći ću na njih računati samo kada mi zatreba savjet i razumijevanje, ali ne i materijalna pomoć
5. Bit će mi ni od kakve pomoći

27. Što misliš je li tvoja budućnost:

1. Ovisi uglavnom o tebi samome/samoj
2. Ovisi uglavnom o izvanjskim okolnostima na koje ne možeš puno utjecati

A sada te želimo pitati o nekim stvarima o kojima ljudi danas u svakom društvu razmišljaju.

1. Svaka država ima određenih problema u različitim društvenim područjima. Što misliš koji su najveći problemi s kojima se u današnje vrijeme Hrvatska suočava? Navedi pet najvažnijih problema:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2. Od dolje navedenih problema označi križićem najvažnije probleme s kojima se ti ili tvoja obitelj suočavate u području u kojem živite?

Nedostatak novca, siromaštvo
Zdravstveni problemi
Poremećeni odnosi u obitelji
Loši odnosi s vršnjacima u školi
Slab školski uspjeh
Nepovoljne stambene prilike
Loši odnosi sa susjedima
Neodgovarajući uvjeti života za mlade
Nedovoljno uvažavanje problema mladih
Nedostatak kulturnih sadržaja
Nedostatak sadržaja za zabavu
Nedostatak odgovarajućih obrazovnih ustanova
Nedostatak objekata ili sadržaja za rekreaciju
Neuređen okoliš gdje živim
Nepristupačnost područja, slaba prometna povezanost
Loše trgovinske usluge (opremljenost i raznovrsnost trgovina)
Slabe poštanske usluge
Ugrožena osobna sigurnost (opasnost od mina, oružja i sl.)
Nedovoljna zastupljenost problema mladih u sredstvima informiranja
Slaba informiranost o oblicima pomoći koja se pruža povratnicima
Pomanjkanje radnih mjesta, posla
Slaba organizacija lokalnih vlasti
Nedovoljno razumijevanje lokalnih potreba i problema od strane republičkih vlasti
Problemi s mještanima druge narodnosti
Slabe mogućnosti zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta
Nedovoljna obnova stambenih objekata
Nedovoljna obnova gospodarskih objekata
Nešto drugo:

3. Zaokruži jedan od odgovora koji najbolje opisuje tvoje mišljenje o tome koliko Vlada Republike Hrvatske čini za povratnike:

1. Vlada u okviru svojih materijalnih mogućnosti čini dovoljno
2. Vlada bi trebala izdvajati veća sredstva za pomoć povratnicima
3. Povratnike treba tretirati jednako kao i sve ostale građane i ne trebaju im posebne povlastice
4. Ne znam, nisam siguran(na)
5. Ostalo: _____

4. Dolje su navedena neka od važnih područja društvenog djelovanja od kojih se ni jedno ne može riješiti lako ili bez troška. Uz svako od njih navedi misliš li da vlada troši previše za to područje, premalo ili dovoljno, onoliko koliko treba.

1. Previše	4. Malo
2. Mnogo	5. Premalo
3. Otprilike onoliko koliko treba	6. Ne znam

Poboljšanje cesta i putova	1	2	3	4	5	6
Vojska, naoružanje i obrana	1	2	3	4	5	6
Poboljšanje i unapređivanje školskog sustava	1	2	3	4	5	6
Unapređivanje zaštite okoliša	1	2	3	4	5	6
Znanstvena istraživanja i nove tehnologije	1	2	3	4	5	6
Mirovine i rješavanje problema umirovljenika	1	2	3	4	5	6
Kultura i umjetnost	1	2	3	4	5	6
Pružanje pomoći nezaposlenima	1	2	3	4	5	6
Bolnice i druge zdravstvene usluge	1	2	3	4	5	6
Suzbijanje zlouporabe droga	1	2	3	4	5	6
Suzbijanje kriminala	1	2	3	4	5	6

5. Jesi li ti ili netko od tvoje obitelji tko ovdje živi ikada kontaktirao nekog od predstavnika mjesne vlasti zbog problema vezanih uz život u tvom mjestu?
1. Da
 2. Ne
 3. Ne znam, nisam siguran(na)
6. Što misliš, koliko bi ti općinska služba bila spremna pomoći u takvom slučaju?
1. Mislim da bi me odmah saslušali i pokušali mi izići u susret
 2. Mislim da bi me saslušali, ali ne bi ništa napravili
 3. Mislim da me najvjerojatnije ne bi ni primili
 4. Nešto drugo: _____
7. Jesi li ikada surađivao(la) ili radio(la) zajedno s nekim u tvom mjestu na rješavanju problema koji postoje u tvojoj zajednici ili si sudjelovao(la) u nekoj dobrovoljnoj aktivnosti?
1. Nikada
 2. Jednom
 3. Dva puta
 4. Tri puta
 5. Četiri ili više puta

8. Kada bi znao(la) “kako” i “gdje” i imao(la) za to priliku, bi li se angažirao(la) da svojim radom ili znanjem učiniš nešto za opće dobro (za dobro svih koji tu žive)?

1. Sigurno bih se angažirao(la)
2. Najvjerojatnije bih se angažirao(la)
3. Nisam siguran(na)
4. Vjerojatno se ne bih angažirao(la)
5. Sigurno se ne bih angažirao(la)

9. Svako društvo smatra da je važno da mlađi članovi društva usvoje određena pravila ponašanja i uvjerenja. Dolje je navedeno što društvo obično očekuje od mladih. U kojoj mjeri se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama?

-
1. Slažem se
 2. Djelomično se slažem
 3. Ne slažem se
-

Uloga mladih u društvu bi trebala biti da:

Pomognu izgradnju novog društva i dovedu ga na stazu napretka	1	2	3
Žrtvuju se za sigurnost i zaštitu svoje domovine	1	2	3
Suprotstave se i bore protiv društvenog zla i nepravde	1	2	3
Održe tradiciju u društvu	1	2	3
Služe društvu, daju svoj doprinos za dobrobit svih	1	2	3
Postignu visoku naobrazbu i profesionalno se osposobe za napredak društva	1	2	3
Postanu odgovorni i disciplinirani građani	1	2	3
Razviju osobne kvalitete: iskrenost, poštenje, dobro ponašanje, sposobnost za naporan rad	1	2	3

10. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tome što doprinosi neodgovarajućem položaju mladih?

-
1. Slažem se
 2. Djelomično se slažem
 3. Ne slažem se
-

Pretjerani roditeljski autoritet	1	2	3
Nedostatak razumijevanja u društvu za mlade	1	2	3
Slabe mogućnosti da mladi izraze svoje potrebe i mišljenja	1	2	3
Tradicionalan stav onih koji odlučuju prema mladima	1	2	3
Neodgovarajući sustav obrazovanja	1	2	3
Nedovoljna motivacija i slaba angažiranost mladih	1	2	3
Nejednake mogućnosti za bogate i siromašne	1	2	3
Nedostatak spolnog odgoja i odgoja za obitelj	1	2	3

Tradicionalni stavovi u društvu prema ženama	1	2	3
Nedostatak uzora, učenja moralnim vrednotama	1	2	3
Male mogućnosti za umjetničko i kreativno izražavanje	1	2	3
Strah mladih od javne kritike i društvenog neodobravanja	1	2	3
Preveliki zahtjevi prema mladima kojih se odrasli ne pridržavaju	1	2	3
Prijevare i podmićivanje u društvu, napredovanje uz pomoć veza	1	2	3
Nedostatak savjetovanja u emocionalnim krizama	1	2	3
Utjecaj loših uzora u jeftinim filmovima i literaturi	1	2	3
Nešto drugo:	1	2	3

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Pitanje 10.
(nastavak)

11. Neki ljudi često razmišljaju o tome što se događa u politici i društvu, dok druge to ne zanima. Koliko tebe takve stvari zanimaju?

1. Puno
2. Donekle
3. Malo
4. Uopće me ne zanimaju

12. Koliko često čitaš novinske članke o politici?

1. Često
2. Ponekad
3. Rijetko
4. Nikada

13. Koliko često gledaš vijesti na televiziji ili ih slušaš na radiju?

1. Često
2. Ponekad
3. Rijetko
4. Nikada

14. Razgovaraš li o društvenim i političkim problemima sa sljedećim osobama?

1. Često
2. Ponekad
3. Rijetko
4. Nikad

1. S ocem	1	2	3	4
2. S majkom	1	2	3	4
3. S nastavnicima	1	2	3	4
4. S prijateljima	1	2	3	4

15. Kad razmišljaš o važnim političkim pitanjima danas u Hrvatskoj, što misliš, koliko dobro razumiješ što se događa?

1. Jako dobro
2. Prilično dobro
3. Ne baš dobro
4. Uopće ne razumijem

16. Usporedi sada Hrvatsku s drugim zemljama u svijetu. U usporedbi s drugim zemljama, koliko je Hrvatska dobra u sljedećim područjima?

-
1. Najbolja od svih
 2. Bolja od većine zemalja
 3. Prosječna, kao i ostale zemlje
 4. Ne tako dobra kao i ostale zemlje
 5. Puno lošija od ostalih zemalja
-

Mogućnosti za obrazovanje	1	2	3	4	5
Ljubaznost ljudi	1	2	3	4	5
Sport	1	2	3	4	5
Ljepota gradova	1	2	3	4	5
Razvijenost demokracije	1	2	3	4	5
Književnost i umjetnost	1	2	3	4	5
Popularna glazba	1	2	3	4	5
Standard života ljudi	1	2	3	4	5
Znanost i tehnologija	1	2	3	4	5
Nenasilje u društvu	1	2	3	4	5

Na kraju te molimo da odgovoriš na pitanja o tome što radiš, što misliš ili kako se osjećaš.

1. Koja od ovih rečenica bolje opisuje tvoje slobodno vrijeme?

1. Uvijek organiziram svoje slobodno vrijeme
2. U slobodno vrijeme radim ono što mi određenog trenutka padne na pamet

2. Koliko općenito osjećaš da imaš slobodnog vremena?

1. Imam malo slobodnog vremena i gotovo se uvijek osjećam u žurbi
2. Imam malo slobodnog vremena, ali samo ponekad osjećam da sam u žurbi
3. Imam sasvim dovoljno slobodnog vremena
4. Imam i više nego dovoljno slobodnog vremena tako da se ponekad dosađujem
5. Imam i više nego dovoljno slobodnog vremena i gotovo uvijek se dosađujem

3. Od svih stvari koje činiš u slobodno vrijeme, što ti pridonosi najvećem zadovoljstvu?

4. Ima li nešto što bi želio(la) raditi u svoje slobodno vrijeme ili za vrijeme praznika, što sada zbog određenih razloga ne možeš raditi?

Zbog čega se ne možeš time baviti u slobodno vrijeme? Koji je glavni razlog?

5. Postoji li u tvojoj školi, u mjestu u kojem živiš ili u crkvi neki klub učenika, učenička grupa ili program za mlade u okviru kojeg se organiziraju aktivnosti mladih u slobodno vrijeme? (npr. sportske aktivnosti, tečajevi stranih jezika, tehničke kulture, zbor, likovne radionice i sl.) Jesi li ti član neke od tih grupa (aktivnosti)?
1. Ne
 2. Da. Navedi sve kojih si član:
 1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____
6. Koliko si općenito zadovoljan(na) time kako provodiš svoje slobodno vrijeme?
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan (na)
7. Imaš li nekih posebnih zdravstvenih problema?
1. Da
 2. Ne
8. Ako imaš nekih problema, koliko ti oni smetaju u svakidašnjem životu?
1. Zdravstveni problemi sprečavaju me da radim neke stvari koje bih inače želio(la) raditi
 2. Iako imam nekih zdravstvenih problema, mogu raditi sve što želim
 3. Nemam posebnih zdravstvenih problema
9. Općenito uzevši, koliko si zadovoljan(na) svojim zdravljem?
1. Jako sam zadovoljan(na)
 2. Prilično sam zadovoljan(na)
 3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)
 4. Prilično sam nezadovoljan(na)
 5. Jako sam nezadovoljan(na)

10. Koliko se često osjećaš potišteno ili tužno?

1. Često 2. Ponekad 3. Rijetko 4. Nikad

11. Koliko se često osjećaš sretno i zadovoljno?

1. Često 2. Ponekad 3. Rijetko 4. Nikad

12. Ima li bilo što u tvom životu ovih dana zbog čega se osjećaš uplašeno ili zabrinuto?

1. Ne

2. Da Što te plaši ili brine? _____

13. Kada razmišljaš o tome što si do sada učinio(la) u životu, misliš li da si dobro radio(la) ili ne?

1. Jako dobro

2. Prilično dobro

3. Ne baš dobro

4. Loše

5. Ne znam

14. Uzimajući sve u obzir, koliko si općenito zadovoljan(na) sobom kao osobom?

1. Jako sam zadovoljan(na)

2. Prilično sam zadovoljan(na)

3. Niti sam zadovoljan(na), niti nezadovoljan(na)

4. Prilično sam nezadovoljan(na)

5. Jako sam nezadovoljan(na)

15. Jesi li u svom dosadašnjem životu imao(la) dovoljno dobrih prilika da napraviš najbolje što možeš?

1. Imao(la) sam dovoljno dobrih prilika

2. Nisam imao(la) dovoljno dobrih prilika

Zbog čega nisi imao(la) dovoljno dobrih prilika?

16. Do sada smo te pitali o različitim područjima tvog života i o tvojim iskustvima. Sada te pitamo da kratko razmisliš o svim tim stvarima i upišeš svoje konačne procjene. Ovaj put koristi ljestvicu od 0 do 100 gdje 100 znači da je nešto za tebe izvrsno, najbolje što može biti, a 0 da je očajno, najgore što možeš zamisliti.

Molimo te, odredi gdje bi na takvoj ljestvici stavio svaku od dolje navedenih stvari. Kao svoj odgovor upiši u svakoj crti jedan od dolje ponuđenih brojeva na skali od 0 do 100

100 izvrsno, najbolje što se može očekivati

90

80

- 70
60
50 niti dobro niti loše
40
30
20
10
0 očajno, najgore što se može zamisliti

BROJ

Prvo, gdje bi stavio(la) mjesto u kojem živiš?
Gdje bi stavio(la) svoje susjedstvo?
Tvoju kuću/stan?
Što bi rekao(la) za život u Hrvatskoj danas?
Što bi rekao(la) za svoju školu i obrazovanje?
Kako provodiš svoje slobodno vrijeme?
Što misliš o svom zdravlju?
Tvoj životni standard?
Tvoji prijatelji?
Odnosi u obitelji?
A što je s tobom kao osobom?
Konačno, gdje bi smjestio(la) čitav svoj život?

*NA KRAJU TE MOLIMO DA NAVEDEŠ JOŠ NEKOLIKO
PODATAKA O SEBI OSOBNO.*

- 1. Koji je tvoj spol?**
 1. Muški
 2. Ženski
- 2. Koliko imaš godina?**

_____ godina
- 3. Koje si narodnosti?**
 1. Hrvat
 2. Srbin
 3. Musliman
 4. Ostalo: _____
- 4. Što si po vjeroispovijesti?**
 1. Katolik
 2. Pravoslavac
 3. Musliman
 4. Ateist
 5. Ostalo: _____
- 5. U koji razred ideš?**
 1. Treći
 2. Četvrti

6. U koju školu ili odjeljenje ideš?

1. Gimnaziju
2. Trogodišnju stručnu školu. Koji smjer?

3. Četverogodišnju stručnu školu. Koji smjer?

7. U kojem mjestu pohađaš školu?

8. Opći uspjeh na kraju prošle godine:

1. Nedovoljan	4. Vrlo dobar
2. Dovoljan	5. Odličan
3. Dobar	

KRAJ !!!

HVALA ŠTO SI NAM SVOJOM SURADNJOM POMO-
GAO(LA) U PROVOĐENJU OVOG ISPITIVANJA

PITANJA ZA INTERVJU SA STRUČNJACIMA

1. Zanima nas što se sve poduzima i što bi valjalo poduzeti u području u kojem živite kako bi se poboljšala kvaliteta života mladih ljudi. **Poznajete li bilo kakve programe*, akcije ili aktivnosti u Vašem mjestu kojima je primarna svrha rad s mladima i obiteljima?**

(*Misli se na programe u različitim društvenim sektorima - zdravstvu, školstvu, zapošljavanju i područjima života mladih - rad s obiteljima, roditeljima, psihološko savjetovanje, provođenje slobodnog vremena, izvanškolske aktivnosti, radionice i sl.)

- a) **Tko je nositelj programa** (županijske ili općinske službe, škola, crkva, nevladina organizacija i sl.)?
- b) Posebno nas zanima ima li kakav **program koji se jako uspješno provodi**, koji je pokazao dobre rezultate i **koji može poslužiti kao model rada s mladima u drugim područjima.**

2. **Postoje li u školi organizirane izvannastavne aktivnosti?** Ako postoje, koje su to i koliko je učenika obuhvaćeno takvim programima?

Koje su prednosti i poteškoće takvog rada?

3. **Koji su najveći problemi mladih u području u kojem žive?**

Što općenito treba poduzeti da bi život mladih bio kvalitetniji? Što je prioritet, uzimajući u obzir ograničena sredstva?

4. **Koji bi se konkretni programi ili aktivnosti mogli organizirati** ili predložiti koji bi imali određenog utjecaja, a ne bi bili gubljenje vremena i sredstava? Naravno da se svi problemi ne mogu riješiti, ali negdje treba započeti. To mogu biti mali programi ograničenog sadržaja u planiranom vremenskom razdoblju koji često znaju biti jako efikasni.
5. **Tko bi mogao biti nositelj takvog programa ili aktivnosti?**

Želite li na kraju još nešto dodati?